

U kontekstu jednog stoljeća

ŠKOLA
ZA MEDICINSKE SESTRE
MLINARSKA

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

Škola za medicinske
sestre Mlinarska

Nakladnik:

Škola za medicinske sestre Mlinarska

Za nakladnika:

Asja Jelaković

Urednice:

Marija Gazzari, Aleksandra Vitez

Lektura:

Meri Pupačić, Ines Velički

Korektura:

Marija Gazzari

Fotografija naslovnice:

Hrvoje Đuranec i Jurica Kuštre - Fidelis studio

Fotografije:

Davor Curić, Ognjen Karabegović, arhiv Škole za medicinske sestre Mlinarska,
arhiv Škole narodnog zdravlja Andrija Štampar, Hrvatski državni arhiv u Zagrebu,
Fidelis studio, Erika Šmider, Tomislav Kovačević (Muzej Đakovo)
i Sestrinski glasnik Vol.24 No.3, 2019.

Grafički dizajn:

Davor Curić

Tisak:

Škola za grafiku, dizajn i medijsku produkciju, Zagreb 2021. godine

ISBN: 978-953-96841-1-0 (cjelina)

ISBN: 978-953-96841-2-7 (Sv. 1)

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 001101630.

Škola za medicinske sestre Mlinarska

U kontekstu jednog stoljeća

SADRŽAJ:

Asja Jelaković

Uvodna riječ

6

TRAGOVIMA PROŠLOSTI

Mirjana Kujundžić Tiljak	Socijalno-zdravstvene prilike u Hrvatskoj početkom 20. stoljeća, Andrija Štampar i socijalna medicina u sestrinskoj profesiji	8
Anka Šabanović, Đurđica Stanešić, Jasminka Ban Grahovac	O školi, medicinskim sestrama, njezi bolesnika i važnim prigodama	15
Sanda Franković, Ines Hrga	Značke medicinskih sestara u Republici Hrvatskoj između dva svjetska rata: koja je bila prva	25
Larisa Čišić	Projekt škole i nagrađena projektantica	30
Asja Jelaković	Kamen temeljac profesionalizacije sestrinstva u Hrvatskoj	33
Željka Mišetić, Nina Radanović Bokulić	Šetnja kroz povijest učeničkog doma	36
	Kronologija povijesti škole	40

O NAMA

Marija Gazzari, Anica Gregović, Meri Pupačić	Stručno vijeće hrvatskoga i stranih jezika	42
Aleksandra Vitez	Knjižnica	46
Aleksandra Vitez, Renata Brekalo Papac	Stručno vijeće humanističke grupe predmeta	48
Sabina Stančić	Koncepcija i važnost tjelesne i zdravstvene kulture	50
Anka Savić, Ivana Perić	Stručno vijeće prirodne grupe predmeta	51
Suzana Đanić	Stručno vijeće liječnika	52
Romanita Milojević	Stručno vijeće medicinskih sestara	53

PROAKTIVA

Ivana Pavlović Luburović	Obrazovanje djece s teškoćama u razvoju	61
Sanda Franković	Suradnja s Društvom za povijest sestrinstva Hrvatske udruge medicinskih sestara	63
Marica Bakin Batnožić, Marija El Aklouk, Đurđica Stanešić	Natjecanja	65
Natalija Šnidarić	E-medica	69
Ivica Matić	Projekti Škole za medicinske sestre Mlinarska u kontekstu europske mobilnosti učenika i nastavnika	70
Elvira Tahiri	Volunteerski klub Mlinarska	72
Aleksandra Vitez	Nastavnici Škole za medicinske sestre Mlinarska - autori stručnih udžbenika	74

Aleksandra Vitez	Nastavnici škole - autori u drugim područjima	80
Jasna Ivasić	Što rade neki naši učenici	87

UČENIČKI DOM

Željka Mišetić, Nina Radanović Bokulić	Organizacija odgojno-obrazovnog rada u učeničkom domu	94
---	---	----

RAVNATELJI

Aleksandra Vitez, Sanda Franković	Ravnatelji Škole za medicinske sestre Mlinarska od 1921. - 2021.	106
--------------------------------------	--	-----

ŠKOLA BUDUĆNOSTI

Nenad Petrović	Regionalni centar kompetentnosti	123
----------------	----------------------------------	-----

POETSKA PORUKA

Meri Pupačić	Zovem se Svjetlost	126
	Umjesto kraja	127

Drage čitateljice i čitatelji,

pred vama se nalazi monografija koja obilježava stotu godišnjicu naše škole. Tiskanjem knjige ostvaren je zahtjevan i vrijedan pothvat te smo se prisjetili svega čime se odlikovao rad i život škole i doma. Vodila nas je želja da obilježimo stoljeće rada s onima koji su sudjelovali u njezinu radu i stvaranju, ona je skup osobnih dojmova bivših i sadašnjih djelatnika te učenika kojima zahvaljujemo na svjedočanstvima i uvidima.

Škola za medicinske sestre Mlinarska mijenjala je tijekom svoje neprekinute stogodišnje povijesti djelovanja nazine i ustroj, ali je bila i ostala najstarija medicinska škola u Hrvatskoj, stožerna institucija na području strukovnog obrazovanja u zdravstvu, prenositelj i ishodište znanja.

Sve nevolje, nedače, pandemije i potresi samo su potvrda da su najvažniji ljudi, oni koji čine zgrade školom i domom. Autori smo udžbenika, sudjelujemo u svim promjenama u obrazovanju, slijedimo nove spoznaje, putujemo po Europi, organiziramo seminare i aktivno pridonosimo razvoju sestrinstva.

Monografija je trag, otisak u vremenu, podsjetnik na budućnost koje ne bi bilo da nije bilo temelja prošlosti.

Veliko hvala svima koji su kroz školu prošli, koji su sada ovdje i pozdrav budućnosti kojoj želimo mnogo uspjeha.

S poštovanjem,

Asja Jelaković, ravnateljica

Tragovima prošlosti

SOCIJALNO-ZDRAVSTVENE PRILIKE U HRVATSKOJ POČETKOM 20. STOLJEĆA, ANDRIJA ŠTAMPAR I SOCIJALNA MEDICINA U SESTRINSKOJ PROFESIJI

Početak 20. stoljeća, pogotovo razdoblje nakon Prvoga svjetskog rata, obilježeno je pojavom nove zdravstvene politike koja je u središte zanimanja stavila javnozdravstvene probleme i preventivu. Teško zdravstveno stanje populacije nakon Prvoga svjetskog rata tražilo je novi, širi i kompleksniji način djelovanja.

U novonastaloj Kraljevini SHS u to vrijeme harale su epidemije zaraznih bolesti poput tuberkuloze, endemskog i sporadičnog sifilisa, trbušnoga i pjegavog tifusa, trahoma i malarije. Vladala je socijalna bijeda, zemlja je bila bez odgovarajućih zdravstvenih ustanova, a pogotovo bez stručnih djelatnika. Teška socijalna i gospodarska situacija dodatno je pogodovala širenju bolesti te nastanku epidemija. Kontrola zaraznih bolesti i suzbijanje epidemija postaju prioriteti tadašnje zdravstvene politike. Radi sprječavanja epidemija te kontrole postojećih bolesti, bilo je nužno oblikovati jedinstven i snažan javnozdravstveni program koji će uspostaviti djelotvornu higijensko-epidemiološku i preventivno-profilaktičku službu. Trebalo je stvoriti sustav u kojem bi medicinska pomoć bila dostupna širokim slojevima pučanstva, a ne samo imućnima i onima koji su stanovali u gradskim središtima. Osoba koja je dala pečat promjenama pokrenutima u javnom zdravstvu u Kraljevini SHS bio je dr. Andrija Štampar (1888. – 1958.).

dr. Andrija Štampar

Andrija Štampar rođen je 1888. godine u Brodskom Drenovcu kao drugo dijete učitelja Ambrožija i Katarine, rođene Srbljanin. Polazio je osnovne škole u više slavonskih mesta, gimnaziju završio u Vinkovcima 1906., a studij medicine na Sveučilištu u Beču 1911. godine. Još kao srednjoškolac, 1901. godine objavljuje *Narodne pitalice* u zabavno-poučnom časopisu za mlade *Pobratim*, a kao student iz Beča nastavlja pisanje poučnih javnozdravstvenih tekstova. Svoju socijalno-medicinsku ideologiju izložio je još kao bečki student 1911., kad je objavio ciljeve kojima je ostao vjeran cijelog života, čvrsto uokvirene rečenicom: „*Blagodati medicine morale bi biti pristupačne svim ljudima, bez obzira na njihovo ekonomsko stanje.*“

Po završetku studija vraća se u domovinu. Godine 1912. službovao je u Gradskoj bolnici u Karlovcu, a od 1913. do 1916. radi kao općinski liječnik u Novoj Gradiški. U to se doba oženio Marijom Mešnjak s kojom je imao petero djece rođene od 1916. do 1922. Prvi svjetski rat dovodi ga u Sisak, gdje je liječnik u 27. domobranskoj pješačkoj pukovniji, potom u zarobljeničkom logoru u Mauthausenu, kamo je premješten po kazni jer je mnoge regrute oslobođao vojne obvezne. Vratio se 1918., nakratko, na staru dužnost u Novoj Gradiški.

Suvremeni procesi na području javnog zdravstva pokrenuti u poslijeratnoj Europi utjecali su i na novoosnovanu Kraljevinu SHS, gdje je u prosincu 1918. godine osnovano Ministarstvo narodnog zdravlja sa zadaćom da preuzme brigu o zdravstvenom stanju populacije.

Nakon postavljenja za zdravstvenoga savjetnika pri Povjereništvu za socijalnu skrb u Zagrebu 1918., u svibnju 1919. Andrija Štampar imenovan je načelnikom *Odjela za rasnu, javnu i socijalnu higijenu pri Ministarstvu narodnoga zdravlja* u Beogradu. Kraljevina SHS tada je bila bez odgovarajućih zdravstvenih ustanova, a pogotovo bez stručnih djelatnika. Stoga Štampar odmah organizira ospozobljavanje malobrojnih postojećih bakterioloških stanica i osniva nove, organizira epidemiološku službu, otvara prve dispanzere za dojenčad i malu djecu, školske poliklinike, antivenerične i antimalarične stanice te lječilišta i oporavilišta za oboljele od tuberkuloze. To je bilo vrijeme široke internacionalizacije javnozdravstvenih tema, međunarodne suradnje, brige za zdravstveno i socijalno najugroženije. Štampar je s velikim entuzijazmom prionuo stvaranju posve novoga zdravstvenog sustava koji će se u godinama koje su slijedile toliko razviti da će svojom organiziranošću, djelotvornošću i originalnošću postati uzor brojnim zdravstvenim administracijama u Europi.

Od 1920. do 1925. godine pokrenuo je i sudjelovao u osnivanju dvjesto i pedeset higijenskih ustanova širom Kraljevine SHS – od središnjih poput Centralnoga higijenskog zavoda u Beogradu do 34 dispanzera za tuberkulozu, 18 ambulanti za trahom, 17 školskih poliklinika, 19 bakterioloških stanica, 6 epidemioloških zavoda, mnogobrojnih zavoda i stanica za malariju i druge tropske bolesti, 50 ambulant za venerične bolesti, 14 ustanova za dojenčad i malu djecu te drugih socijalno-medicinskih ustanova. Godine 1919. pokrenuo je *Glasnik Ministarstva narodnog zdravlja*. Intenzivno je surađivao sa *Zdravstvenom organizacijom Lige naroda*, poglavito s njezinim *Higijenskim odborom*, kao i s *Rockefellerovom fondacijom* koja je zahvaljujući njemu u Kraljevini SHS usmjerila velika novčana sredstva. To je omogućilo i otvaranje središnjih higijenskih ustanova, slanje stipendista u inozemstvo, posjete inozemnih stručnjaka. Povjerenje inozemnih institucija bilo je povjerenje u Štampara, njegove sposobnosti i poštjenje.

Godine 1926. objavljena je monografija *Pet godina socijalno-medicinskoga rada u Kraljevini Srbu, Hrvata i Slovenaca 1920 – 1925* u kojoj Andrija Štampar u uvodnom članku kaže:

„*Socijalno medicinski rad je kod nas počeo bez tradicija. On je u našim krajevima potpuno nov. No počeo je pri povoljnim prilikama. U svjetskom ratu smo izgubili oko 1 milijun ljudi, polovinu od toga samo od zaraznih bolesti. Želja za zdravljem i boljim životom bila je velika i snažna u našim krajevima. Valjda se nigdje nije cijenilo tako zdravlje kao kod nas. Jedna mala grupa naših ljekara iskoristila je taj povoljni psihološki moment. Ona je s velikom ljubavlju, požrtvovanjem, jednom novom ideologijom žilavo radila posljednjih godina. Ova je grupa svakim danom sve veća i zahvaljujući potpori i uviđavnosti predstavnika zdravstvene politike u našoj centralnoj upravi, mogla je da, gotovo u svim kulturnim središtima svijeta, što bolje usavrši svoje znanje i na taj način se što bolje spremi za veliku zadaću koja joj je povjerenja.*

Naša ideologija sadržana je u ovim glavnim točkama, odnosno ovih je deset načela okosnica Štamparove ideologije i sveukupnoga profesionalnog djelovanja.

1. Važnije je obavještavanje naroda od zakona. Radi toga i počiva naša struka samo na 3 mala zakona (tj. Zakonu o osnivanju posebnih ustanova za ispitivanje i suzbijanje zaraznih bolesti, Zakonu o epidemijskim ljekarima i Zakonu o ustrojstvu Ministarstva narodnog zdravlja).
2. Najvažnije je spremiti u jednoj sredini teren i pravilno shvaćanje o zdravstvenim pitanjima.
3. Pitanje narodnog zdravlja i rad na njegovom unapređenju nije monopol ljekara, nego se njim treba da bave svi bez razlike. Samo ovom zajedničkom suradnjom može se unaprijediti narodno zdravlje.
4. Ljekar treba da je uglavnom socijalni radnik; s individualnom terapijom se ne može mnogo da pomogne; socijalna terapija je sredstvo, koje može dovesti do pravog uspjeha.
5. Ljekar ne smije biti ekonomski zavisan od bolesnika, jer ga ekomska zavisnost sprečava u glavnim njegovim zadacima.
6. U pitanju narodnog zdravlja ne može se činiti razlika između ekonomski jakih i slabih.
7. Potrebno je stvoriti zdravstvenu organizaciju, u kojoj će ljekar traći bolesnika, a ne bolesnik ljekara jer se samo na taj način može u našem staranju da obuhvati sve veći broj onih čije zdravlje treba da čuvamo.
8. Ljekar treba da je narodni učitelj.
9. Pitanje narodnog zdravlja od većeg je ekonomskog nego humanitarnog značaja.
10. Glavno mjesto ljekarskog djelovanja su ljudska naselja, mjesta gdje ljudi žive, a ne laboratorije i ordinacije."

Andrija Štampar je uz opisanu ulogu liječnika vrlo rano prepoznao i iznimnu ulogu medicinskih sestara u kreiranju i provođenju javnozdravstvenih djelatnosti te organizaciji novoga zdravstvenog sustava.

Andrija Štampar s namještenicima Škole narodnog zdravlja.

Kao načelnik *Odjela za rasnu, javnu i socijalnu higijenu* pri Ministarstvu narodnoga zdravlja, zajedno s dr. Josipom Lochertom, šefom Zdravstvenog odsjeka u Zagrebu, podržao je ideju dr. Vladimira Čepulića o osnivanju Škole sestara pomoćnica koja je utemeljena 27. siječnja 1921. godine naredbom Zdravstvenog odsjeka za Hrvatsku, Slavoniju i Međimurje br. 859/1921. kao prva škola za sestre u Kraljevini SHS. Za prvog direktora imenovan je Vladimir Čepulić, a prva sestra nadstojnica bila je Jelka Labaš.

U to vrijeme širom svijeta dolazi do promjena u zdravstvenoj politici i brzi međunarodne zajednice. Znanstvena otkrića u prvim desetljećima 20. stoljeća, uz novu otvorenost nacionalnih politika prema jačemu međusobnom povezivanju nakon Prvoga svjetskog rata, promjenila su ciljeve i mehanizme zdravstvene suradnje. Različiti dijelovi svijeta intenzivnije se povezuju, dolazi do novih migracija ljudi, izmjene dobara i širenja kapitala. Znanstvena otkrića o putevima i širenju zaraznih bolesti, njihovim uzročnicima i načinu liječenja te javnozdravstvene intervencije i preventivne mjere organizirane na međunarodnoj razini značajno su pridonijeli u borbi protiv zaraznih bolesti. Usvajanjem *Povelje Lige naroda* 1919. godine te osnivanjem *Zdravstvene organizacije Lige naroda* otvaraju se nove mogućnosti za međunarodnu suradnju na području javnog zdravstva. *Zdravstvena organizacija Lige naroda* pod vodstvom poljskog bakteriologa Ludwika W. Rajchmana (1881. – 1965.) postaje inovativna institucija koja potiče istraživanja i edukaciju te gradi široku javnozdravstvenu međunarodnu infrastrukturu. Potiče se stvaranje međunarodne znanstveno-intelektualne zajednice koja će širom svijeta poticati i organizirati javnozdravstveni rad, nomenklaturu, statistiku, baze podataka i međunarodnu standardizaciju. *Rockefellerova fondacija* zauzela je, uza *Zdravstvenu organizaciju Lige naroda*, ključno mjesto u promicanju međunarodnog zdravstva nakon Prvoga svjetskog rata. Kao najjača i najutjecajnija filantsropska organizacija pružala je izravnu materijalnu pomoć za realizaciju različitih javnozdravstvenih programa u brojnim državama svijeta. Uz programe izučavanja, kontrole i iskorjenjivanja pojedinih zaraznih bolesti u svome međunarodno najaktivnijem razdoblju, između dvaju svjetskih ratova, *Rockefellerova fondacija* potpomagala je osnivanje različitih ustanova koje će moći realizirati postavljene programe.

Škola za sestre pomoćnice

Rockefellerova fondacija potpomagala je i rad zagrebačke Škole za sestre pomoćnice. Već 1923. godine prilikom obilaska brojnih europskih zemalja u zagrebačku školu dolaze djelatnici Fondacije Edwin R. Embre i Elisabeth Crowell. Nakon razgovora s Andrijom Štamparom, Josipom Lochertom (koji je u to doba bio šef Zdravstvenog odsjeka za Hrvatsku i Slavoniju) te sestrom Jelkom Labaš (tada nadstojnica Škole), sastavili su izvješće

u kojem ističu baš zagrebačku Školu za sestre pomoćnice kao najzanimljiviju i najznačajniju od svih škola koje su obišli tijekom putovanja po Europi 1923. godine. Ujedno predlažu da joj se pruži stručna i savjetodavna pomoć te omoguće stipendije za dodatnu izobrazbu u inozemstvu. Budući da su izvješća o sestrinstvu bila izrazito pozitivna, Fondacija je dodijelila 14 500 dolara za projekt suradnje. Dodijeljena su sredstva trebala biti utrošena za gradnju i opremanje zgrada te za troškove trogodišnjeg rada škole, odnosno stipendiranje učenica. Tako je Fondacija pomogla u stipendiranju sestara za odlazak na dodatna usavršavanja u Austriju, Francusku, Kanadu, Sjedinjene Američke Države i Ujedinjeno Kraljevstvo. Prema podacima *Rockefellerove fondacije*, do 1928. godine dodijeljeno je 14 stipendija za sestre iz zagrebačke škole.

Istovremeno, 1926. godine Andrija Štampar osniva u Zagrebu *Higijenski zavod sa Školom narodnog zdravlja* spajanjem postojećih zagrebačkih socijalno-medicinskih ustanova, *Instituta za socijalnu medicinu* i *Epidemiološkog zavoda*, s upravnim sjedištem na Mlinarskoj cesti. Godinu poslije, 1927. godine, *Higijenski zavod sa Školom narodnog zdravlja* seli se u dvije novosagrađene reprezentativne zgrade, u „bijelu“ i „žutu“ zgradu na Zelenom briježu iznad Zvjezdje. U sjevernu, „bijelu“ zgradu, izgrađenu sredstvima iz proračuna *Ministarstva narodnog zdravlja*, smješteni su Epidemiološki zavod i Higijenski zavod. Južna, „žuta“ zgrada, izgrađena je sredstvima iz *Rockefellerove fondacije*.

Andrija Štampar Školi je namijenio posebnu ulogu središnje ustanove za proučavanje zdravstvenih prilika i poučavanje naroda te za izobrazbu zdravstvenih stručnjaka. Prvi članak Pravilnika o osnivanju, organizaciji i radu *Higijenskog zavoda sa Školom narodnog zdravlja* u Zagrebu, objavljenog 4. rujna 1926. godine u Narodnim novinama, broj 203., glasi:

„Uz Epidemiološki zavod u Zagrebu osniva se u smislu člana 16. i 27. Ustava, Škola Narodnog Zdravlja, koja je podignuta darom Rockefellerove fondacije. Obje ustanove čine jednu cjelinu, te dobivaju naziv:

Higijenski zavod sa Školom Narodnog Zdravlja u Zagrebu

Higijenski zavod sa Školom služi za ispitivanje, suzbijanje, sprječavanje i liječenje zaraznih bolesti, bavi se svim pitanjima higijene i socijalne medicine. Školi je naročita zadaća teoretski i praktički zdravstveni odgoj naroda, s osobitim obzirom na higijenske potrebe sela u zemlji.“

Škola narodnog zdravlja s vremenom je prerasla u ustanovu koja je objedinjavala sve poslove higijenske uprave i službe sa svrhom proučavanja i praćenja higijensko-epidemiološkog stanja, prikupljanja statističkih podataka o ukupnom zdravstvenom stanju, poučavanja o higijeni i zdravom življenju, suzbijanja akutnih i kroničnih zaraznih bolesti, asanacije nehigijenskih prilika, brige o radnim uvjetima u industrijsko-tvorničkim kompleksima, brige o zdravstvenom prosvjećivanju majki u odgoju dojenčadi, male i školske djece, suzbijanja alkoholizma i ostalih vidova socijalno-medicinskog djelovanja. Pritom je dr. Andrija Štampar, kao idejni tvorac i nositelj praktične provedbe cijelog projekta, dobio mnogobrojna priznanja od svjetskih mjerodavnih stručnjaka, medicinskih ustanova i udruga što je, uz dodatni poticaj, donosilo i novčanu potporu, a i mogućnost daljnog razvoja socijalne medicine, u to vrijeme još mlade medicinske grane. Od te 1928. godine na Školi se pod nazivom *Seljačko sveučilište* jednom godišnje provode višemjesečni tečajevi za grupe seljaka i seljanki s ciljem da polaznici postanu spona između zdravstvene službe i lokalne zajednice, pomoći u javnozdravstvenim akcijama na terenu i širiti stečenog znanja u puku. Za zdravstveno prosvjećivanje bili su potrebni obrazovni i nastavni materijali pa su u Školi počeli raditi tiskara i fotografsko-filmski laboratorij. U velikim nakladama i u više izdanja objavljaju se narodne čitanke o zdravlju, vrlo popularno štivo u puku. Poučni filmovi u toj produkciji prikazuju se u školama i javnim ustanovama. Za razvoj zdravstvenog sustava značajan je bio i rad Odjela sanitarnih tehniki koji je promovirao i izrađivao tipske nacrte za sanitarni objekte te projektirao i gradio zdravstvene ustanove i škole, bolničke odjele i vodovode diljem države.

Po svom programu Škola narodnog zdravlja bila je i u svom temelju ostala idejna nastavna ustanova, dužna stvarati primjere na terenu za područje higijene i socijalne medicine, a Andrija Štampar u svom je članku objavljenom 1957. godine, povodom 30. obljetnice, napisao: „Škola je osnovana po uzoru na slične ustanove već utemeljene u Americi i Europi sa zadaćom poslijediplomskog usavršavanja liječnika u području preventivne i socijalne

medicine jer su tijekom studija na medicinskim fakultetima bili nedostatno osposobljeni za ta područja i usmjeravani isključivo prema kurativnoj medicini."

Paralelno s cjelokupnim razvojem programa socijalne medicine nadograđivao se i nastavni program Škole za sestre pomoćnice u Zagrebu, a njezin se ustroj ustalio. Tako je *Ministarstvo narodnog zdravlja i socijalne politike* 26. prosinca 1929. godine zakonski odredilo pripajanje Škole za sestre pomoćnice upravo Školi narodnog zdravlja u Zagrebu „radi praktične primjene zadatka Škole narodnog zdravlja“. Uredbom (NN 91/1930) od 18. travnja 1930. Školi narodnog zdravlja pripojena je Državna škola za sestre pomoćnice iz Mlinarske ulice (ravnateljica Vera Šarić) koja teorijskom i praktičnom nastavom daje stručnu spremu sestrama za rad u zdravstvenim ustanovama te, počevši od šk. god. 1930./31., traje tri godine i izjednačena je sa srednjim školama u kojima se polaze ispit zrelosti. Trogodišnja je škola imala praktičnu obuku u bolnicama, klinikama, zdravstveno-socijalnim ustanovama u Zagrebu i u selima Banovine Hrvatske, a predavanja u svojoj zgradi na Mlinarskoj cesti. Gradnja nove zgrade na Mlinarskoj cesti započeta je novcem *Rockefellerove fondacije* u iznosu od 1 570 000 dinara, a završena je zajmom *Banovine Hrvatske* u iznosu od 3260000 dinara. Pomoć Fondacije Školi za sestre pomoćnice nastavlja se i 1930-ih. Već 1930. zajedno sa Školom narodnog zdravlja, pod čiju administrativnu nadležnost u to doba pripada, Škola za sestre pomoćnice dobiva 3000 dolara namijenjenih razvoju nastavne opreme na klinikama i u dispanzera. Dvije godine poslije Fondacija odobrava veću sumu od 23 409 23 dolara za gradnju i opremanje nove zgrade jer su drvene barake postale trošne i dotrajale te škola 1940-ih prelazi u novi moderni zidani objekt koji se i dalje nalazio na Mlinarskoj cesti.

Kruna socijalno-medicinskog rada sestara pomoćnica u međuratnom razdoblju ostvarena je unutar jedne posve inovativne institucije koja je 1930. godine osnovana u Zagrebu – *Središnjeg ureda za socijalno-medicinski rad sestara pomoćnica*. U toj su ustanovi sestre razvile dotad posve nepoznato javno-zdravstveno i socijalno djelovanje te postavile socijalnu, higijensku i zdravstvenu zaštitu u gradu Zagrebu na potpuno novu razinu. *Higijenski zavod sa Školom narodnog zdravlja* upućuje 21. siječnja 1930. Ministarstvu narodnog zdravlja i socijalne politike prijedlog u kojem traži reorganizaciju tzv. socijalno-higijenskog rada sestara pomoćnica koje rade u državnim institucijama grada Zagreba. Navodi se kako su dotad sestre radile u različitim institucijama i obavljale kućne posjete samo za određenu instituciju u kojoj su bile zaposlene. Stoga se predlagalo da se osnuje ured preko kojeg će sestre preuzeti cjelokupan, kako se tada govorilo, socijalno-higijenski rad u određenom gradskom okrugu, odnosno četvrti. Prema tom bi prijedlogu sestre putem centralnoga gradskog ureda radile za sve ustanove koje imaju određeni interes u nekoj četvrti, bez obzira na ustanovu u kojoj sestra primarno radi, da bi se racionalizirao posao te ne bi dolazilo do toga da pojedinu obitelj posjećuje više sestara iz više ustanova, što je dovodilo do preklapanja poslova i sadržaja. Ministar je odlukom iz 30. siječnja 1930. podržao prijedlog te je odobrio „da se u Zagrebu osnuje Središnji ured za socijalno-medicinski rad sestara pomoćnica koji će urediti Higijenski zavod u Zagrebu“. Dopis je potpisao dr. Andrija Štampar koji je tada još radio u *Ministarstvu socijalne politike i narodnog zdravlja* te je nedvojbeno cijelu priču i provukao kroz proceduru, a gotovu odluku poslao direktoru Higijenskog zavoda, dr. Berislavu Borčiću, i sestri nadzornici, Lujzi Janović Wagner. Iz sačuvane dokumentacije vidljivo je da su pripremne radnje za osnivanje *Središnjeg ureda za socijalno-medicinski rad sestara pomoćnica* u Zagrebu započele u svibnju, dok se kao početak rada ureda bilježi 1. kolovoz 1930. Sestra Lujza Janović Wagner postaje nadzornica novoosnovane ustanove te potpisuje prvo izvješće za mjesec kolovoz 1930. U rujnu iste godine sestra Lujza u Higijenski zavod šalje *Privremenih pravilnik o radu ustanove*.

Posebno je značajno da su prijedloge o djelatnostima budućega Središnjeg ureda oblikovale same sestre, a bili su upućeni Državnom antituberkuloznom dispanzeru, Dječjem dispanzeru i Školskoj poliklinici. U prvom *Privremenom pravilniku Središnjeg ureda sestara pomoćnica* navode se tri osnovne zadaće njihove ustanove. Prva je koordinacija vanjskog rada sestara sa socijalno-medicinskim ustanovama u Zagrebu, druga prosvjećivanje štićenika na temelju tzv. „asanacije cijele porodice“, a treća obrazovanje i usavršavanje sestara pomoćnica u socijalno-medicinskom radu. O tome najbolje svjedoči i navod iz Privremenog pravilnika: „Zadaća Središta za socijalno-medicinski rad sestara u Zagrebu bila je da povezuje zatvorenu i otvorenu zdravstvenu i socijalnu zaštitu i da pruža ispravan sestrinski rad pojedincu, obitelji i društvu. Taj rad uključuje sve grane socijalne i zdravstvene

zaštite, tumačenje medicinskih sanitarnih i socijalnih tekovina neukima, tj. zdravstveno prosvjećivanje, njegu bolesnika, proučavanje životnih prilika stanovnika, i služi za poučavanje stručnog osoblja, napose sestara." Od svog osnivanja Središnji ured sestara pomoćnica obavljao je njegu bolesnika prema suvremenim načelima njege i socijalno-higijenske zaštite te u sinkronizaciji s potrebama ustanova kojima služi. „Sestre posjetilje“ dobivale su od Državnog antituberkuloznog dispanzera, Gradskog dječjeg ambulatorija, odnosno Državnog dječjeg dispanzera i Državne školske poliklinike svakodnevno, na posebnom obrascu, imena i adrese štićenika koje treba posjetiti, koje sve informacije treba skupiti i opasku o hitnosti posjeta. Nakon kućnog posjeta i izvida sestre bi vraćale ispunjen obrazac koji je sadržavao željene obavijesti, a nalazi su se potom bilježili u kartoteku Ureda. Ured je također bio zadužen za praktično izvođenje zdravstvene i socijalne zaštite ili kako se navodi: „(...) da se privede bolesne lječenju, da se sprečava bolest i unaprijedi zdravlje, da se njeguje siromašnog bolesnika.“ Posredovao je i u smještaju te zbrinjavanju potrebitih osoba, osiguranju materijalne pomoći i asanaciji sanitarnih prilika. Sestre su bile zadužene i za zdravstveno-higijensku te kulturnu propagandu u svim slojevima građanstva, proučavanje narodnog života i socijalnih pojava, kao i usavršavanje novih metoda socijalne medicine radi njihove praktične vrijednosti na terenu. Posebno su se isticali i tečajevi koje su sestre provodile na terenu: tečajevi „Majka i dijete“ za zdravije potomstvo, domaćinski tečajevi za zdraviju prehranu, tkalački tečajevi za bolji kućni budžet, kao i poticanje te organiziranje akcija opismenjavanja neophodnih za suzbijanje nepismenosti i kulturni napredak grada Zagreba.

Mirjana Kujundžić Tiljak

Ženski tečaj - njega bolesnika

LITERATURA:

1. Zebec, M., Vuletić, S., Budak, A. (ur.), 70 godina rada na promicanju zdravlja Hrvatskog puka. Zagreb: Škola narodnog zdravlja „AndrijaŠtampar“ Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 1997.
2. Božikov, J., Škola narodnog zdravlja „Andrija Štampar“, U Pećina M, Klarica M. (ur.), Medicinski fakultet Sveučilište u Zagrebu 1917. – 2017 Zagreb. Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2017.
3. Bunjevac, H. (ur.), 75 godina Škole za medicinske sestre Mlinarska, Zagreb, Škola za medicinske sestre Mlinarska, 1996.
4. Jelaković A. (ur.). Škola za medicinske sestre Mlinarska 1921. – 2011., Zagreb, Škola za medicinske sestre Mlinarska, 2011.
5. Hofgräff, D., Franković, S., Osnutak Škole za sestre pomoćnice u Zagrebu 1921. – 1922., Arh. Vjesn, 2017; 60: 165–184.
6. Dugac, Ž., Protiv bolesti i neznanja – Rockefellerova fondacija u Međuratnoj Jugoslaviji, Zagreb, Srednja Europa, 2005.
7. Dugac, Ž., Kako biti čist i zdrav – zdravstveno prosvjećivanje u međuratnoj Hrvatskoj, Zagreb, Srednja Europa, 2010.
8. Dugac, Ž., O sestrama, siromašnima i bolesnima – slike socijalne i zdravstvene povijesti međuratnog Zagreba, Zagreb, Srednja Europa, 2015.
9. Fatović-Ferenčić, S., Hofgräff, Darija, Tvoj dovička – pisma Andrije Štampara Desanki Ristović 1924. – 1941. Zagreb, Škola narodnog zdravlja Andrija Štampar, 2018.

O ŠKOLI, MEDICINSKIM SESTRAMA, NJEZI BOLESNIKA I VAŽNIM PRIGODAMA

Škola za sestre pomoćnice već je u samim počecima postala uzor ostalim medicinskim školama u tadašnjoj državi. Rockefellerova fondacija prikazivala je ovu školu kao uzor te je financijski pomogla školu i stipendirala veći broj učenica, kao i postdiplomske studije diplomiranih sestara u inozemstvu. O statusu škole svjedoči i poziv sestri Jelki Labaš na Internacionalnu konferenciju Crvenoga križa u Varšavi 1925. godine, gdje je govorila o organizaciji rada Škole za sestre pomoćnice. Sestra Jelka Labaš bila je veoma obrazovana i stručna. Svojim pozrtvovnim radom punim dinamike i inicijative dala je svoj pečat školi. Vrlo je zasluzna za visoku razinu obrazovanja prvi generacija sestara pomoćnica.¹

Diplomantice Škole za sestre pomoćnice

U svom izvještaju direktor Škole Vladimir Ćepulić naglašava: „*Pri završetku ovog izvještaja htio bih da istaknem neke smjernice koje su nas vodile u našem radu pri odgoju sestara. Naša je zadaća bila da odgojimo sestre bolničarke i sestre pomoćnice. I jedne i druge valjalo je u prvom redu obučiti u njeli bolesnika. Njega bolesnika je praktično znanje, stoga je naš princip da ne opterećujemo suviše učenice površnim medicinskim znanjem. Nastojali smo da ih medicinski toliko sposobimo da mogu liječnička naređenja izvršavati precizno i cjelishodno. Kako su bolnice u većini naučne radionice, to je bolesnik objekt studija, a zaboravlja se u njemu čovjek. Zato će sestra u ovakvim slučajevima nastojati da bolesniku olakša boravak u bolnici. Ona mora biti domaćica, majka i sestra bolesnicima kao i pouzdana i razumna pomoćnica liječnika. Kod sestara pomoćnica nastojali smo da što snažnije razvijemo socijalni osjećaj. Socijalno-medicinski rad je nemoguć bez osjećaja i prave volje za taj poziv i bez dobrih primjena. Niti jedan bolesnik ili njihov štićenik ne bi smio napustiti bolnicu ili dispanzer a da nije ponio sobom izvjesnog higijenskog znanja. Svakom prilikom smo nastojali da omilimo rad sestrama i da im bolnicu ili dispanzer učinimo drugim domom. U tom cilju smo naročito o velikom praznicima priređivali zajedničke zabave i druga razonođenja, kako bi u njima pobudili osjećaj domaćeg intimnog života. Potrebno je još da se sagradi zaseban dom. Jer treba imati na umu da samo valjane sestre garantiraju opstanak i razvitak socijalno-higijenskih ustanova ...*²

Razdoblje od osnivanja škole do 1941.

U prvim godinama djelovanja Škole za sestre pomoćnice na mjestu direktora škole imenovani su liječnici dr. Šime Ljubić, dr. Amalija Šimec i dr. Vera Šarić.

Danica Zelenjak bila je prva medicinska sestra, direktorica škole od 1934. do 1941. Diplomirala je u četvrtoj generaciji sestara pomoćnica 1926. godine te je zajedno sa sestrom Lujzom Wagner kao stipendistica Rockefellerove fondacije studirala na postdiplomskom

studiju Public Health u Torontu, Kanada, od 1926. do 1929. Po povratku iz Kanade nekoliko godina radi u Školi za sestre pomoćnice kao sestra – nastavnica. Godine 1934. imenovana je direktoricom škole. Bila je izvanredan pedagog i stručni voditelj. Okupila je najbolje liječnike i sestre koji su predavali u školi. Pod njezinim rukovođenjem škola je postigla vrlo visoku razinu u koncepciji i ostvarivanju modernog odgoja i obrazovanja.

Sa sestrom Lujzom Wagner Janović (koja je poslije osnovala Središte sestara pomoćnica za socijalno-higijenski rad u Zagrebu te svojim predanim radom utrla put današnjoj socijalnoj i patronažnoj službi) 1935. i 1936. godine odlazi u Finsku gdje posjećuje škole za sestre i prema njihovu uzoru izrađuje program odgoja i obrazovanja u Školi za sestre pomoćnice u Zagrebu.³

„Škola u Mlinarskoj cesti postala je, zahvaljujući njoj, mjesto nastavka stručnog usavršavanja i druženja bivših učenica. Tamo su se skupljale knjige i okupljali ljudi kojima je bilo stalo do sestrinstva. Sedam godina radila je i stanova u školi koja je bila njen radno mjesto i njen obitelj.“⁴

Sestra Danica Zelenjak odlukom okupatorske vlasti 1941. (NDH) bila je otpuštena iz Škole za sestre pomoćnice jer je bila srpske nacionalnosti. Tada iz škole odlaze i sestre – nastavnice Štefanija Holjevac (koja je bila stipendistica Rockefellerove fondacije zajedno s Danicom Zelenjak i Lujzom Wagner od 1926. do 1929. godine u Torontu), Mihaela Terzić i Helena Baumštark.

Mihaela Terzić nakon diplomiranja 1928. godine u Školi za sestre pomoćnice počela je raditi u Zaraznoj bolnici gdje je bila organizator njege bolesnika na modernim principima i voditeljica praktičnog rada učenica u bolnici. Istovremeno je uškoli predavala Njegu bolesnika te 1934. definitivno prelazi u školu gdje radi do 1942. Do mirovine je radila u Savjetu za narodno zdravlje i Školi narodnog zdravlja. Svoje bogato stručno iskustvo koje je stekla u zemlji i inozemstvu nesebično je prenosila na mlade sestre, napisala je

prve skripte o njezi bolesnika, pisala i predavala sestrama organizaciju njege bolesnika na postdiplomskim tečajevima za usavršavanje medicinskih sestara. Svojim entuzijazmom oduševljavala je mlade sestre za humani poziv i razvijala u njima osjećaj ponosa pripadnosti sestrinskoj profesiji.⁵

Sestra Mihaela Terzić svoj pedagoški rad nastavlja i nakon odlaska iz škole, u Savjetu za narodno zdravlje i Školi narodnog zdravlja gdje je radila do umirovljenja odgajajući mnoge sestre tijekom srednjoškolskog i poslijediplomskog obrazovanja.⁶

Sestra Mihaela Terzić dobila je 1977. godine Medalju Florence Nightingale, najveće svjetsko priznaje na području sestrinstva. Za to priznanje predložio ju je Savez društva sestara Jugoslavije.⁷

„U izobrazbenim i odgojnim procesima u školi višestruku su ulogu imale i sestre – nastavnice koje su svoje zvanje uglavnom i stekle u njoj. Pritome je već od samog početnog ustroja škole važnu ulogu imala sestra nadstojnica čije je hijerarhijsko mjesto bilo odmah uz direktora. Njezina je odgovornost bila koordinacija nastavnih i odgojnih procesa i praktički sva briga oko realizacije teorijske i praktične nastave. Prva sestra nadstojnica bila je Jelka Labaš, jedna od malobrojnih polaznica iz naših krajeva Škole za sestre Rudolfinerhaus u Beču, gdje je i diplomirala. Tako temeljito stručno obrazovana uhvatila se u koštač s htijenjem da i u domaćoj sredini omogući sličnu kakvoću izobrazbe tek uvedene sestrinske profesije. Pritome je često na sebe preuzimala zadaću pružanja moralne potpore, pogotovo prvim naraštajima učenica čiji su uvjeti školovanja bili iznimno loši, a izobrazbeni zahtjevi obimni. Radi toga su mnoge učenice već na početku željele odustati od školovanja, no na nagovor i uz bodrenje sestre Labaš istrajale su i postale prve diplomirane sestre u Hrvatskoj.^{7,8} Sestra Jelka Labaš daje ostavku u državnoj službi i odlazi u samostan Družbe kćeri Božje ljubavi u Novoj Vesi. Iz obrađenih arhivskih izvora u Državnom arhivu u Zagrebu nije moguće utvrditi dokad je sestra Labaš bila angažirana u Školi za sestre pomoćnice. Može se utvrditi samo da je 1930. godine bila u spomenutom samostanu.⁹

Zanimljivo je zabilježiti kako su u tim prvim danima po osnutku Škole za sestre pomoćnice dvije sestre Družbe sestara milosrdnica sv. Vinka Paulskog, časne sestre Klarisa Radanović i Blanda Stipetić bile poslane u Beč o trošku Zdravstvenog odsjeka u Zagrebu kako bi se dodatno obrazovale i poslije postale učiteljice u školi. Sestra Blanda Stipetić 1945. godine streljana je i bačena u jamu Jazovku na Žumberku.¹⁰

Ta je prva generacija sestara nastavnica iznijela možda najveći teret uspostave i primjene modernog obrazovnog sustava koji je svojom polivalentnošću pripremio sestre za rad.

Jedna od generacija diplomiranih sestara pomoćnica

Za rad u školi sestre – nastavnice bile su pripremane; nakon određenog broja godina provedenih u zdravstvenim ustanovama provele su određeno vrijeme na postdiplomskom usavršavanju i studiju u inozemstvu, najčešće kao stipendistice Rockefellerove fondacije. Svaka od njih specijalizirala se za određeno područje.¹¹

Među sestrama nastavnicama teško je pojedinačno izdvojiti bilo koju jer su nesumnjivo sve ostavile trag u razvoju škole i socijalne medicine općenito. Prve diplomirane sestre pomoćnice imale su ključnu ulogu i u uvođenju učenica u praktičan rad u socijalno-medicinskim ustanovama. Bile su to sestre *Koleta Margetić i Marija Grubor* u Antituberkuloznom dispanzeru, *Josipa Wenzel, Dorotea Rogina i Štefica Primorac* u Dječjem ambulatoriju te *Katinaka Fabijanić i Anka Meleš* u Školskoj poliklinici. Te su ustanove do 1945. bile nastavna baza za učenice i jedine su uza Zaraznu bolnicu zapošljavale diplomirane sestre pomoćnice. Tako su izravno utjecale na obrazovanje sestara koje su u budućnosti dobivale posao u tim ustanovama.¹²

Jedna od generacija diplomiranih sestara pomoćnica

Jedna od generacija diplomiranih sestara pomoćnica

Razdoblje od 1941. do 1945.

Odlaskom sestre Danice Zelenjak iz škole 1941. te odlascima drugih sestara nastavnica u narodnooslobodilačku borbu škola gubi najbolje pedagoške radnike i radi u vrlo nepovoljnim uvjetima. Zgradu škole zauzima njemačka vojska, a učenice su smještene u dom u Opatičkoj ulici. Po završetku rata škola je imala 24 učenice u prvom i drugom razredu, dok u završnom trećem razredu nije bilo polaznica.¹³ Nakon oslobođenja 1945. godine škola nastavlja s radom pod nazivom Škola za medicinske sestre u Mlinarskoj ulici.¹⁴ Prva poslijeratna generacija učenica upisana je 1945./46., i to samo 51 polaznica.¹⁵ Stagnacija škole u četverogodišnjem ratnom razdoblju prouzročila je nedostatak nastavničkoga kadra u prvim poslijeratnim godinama. Proširivanjem nastavnog programa općeobrazovnim predmetima pokazala se potreba za stalnim zapošljavanjem profesora i sestara – nastavnica. Sestra Slavija Lalić postaje direktorica škole 1949. godine. I tu dužnost obnaša u dva navrata: od 1949. do 1953. te od 1960. do 1970. godine.¹⁶

Sestra Slavija Lalić 1953. godine kao stipendist British Councila odlazi na stručno usavršavanje u Školu za medicinske sestre „Florence Nightingale“ u Londonu. Po povratku u Hrvatsku obnaša dužnost savjetnika za obrazovanje zdravstvenih radnika u Ministarstvu zdravlja Hrvatske. Ponovno postaje direktorica Škole za medicinske sestre od 1960. do 1977., kada je izabrana za pedagoškog savjetnika za medicinske škole u Hrvatskoj. Dužnost savjetnika obavljala do umirovljenja 1983.¹⁷

Stručni aktiv u vrijeme više škole

Škola za medicinske sestre u Mlinarskoj 1949. godine postaje Viša škola za medicinske sestre, a direktorica je dr. Anka Jakaša. Pretvaranjem u višu školu bili su promijenjeni i uvjeti upisa. Polaznice su morale imati prethodno završenu srednju školu s položenom maturom. Školovanje je trajalo tri godine (šest semestara), a nastavni plan i program utvrdilo je Fakultetsko vijeće Medicinskog fakulteta. Višu školu u Mlinarskoj završilo je šest generacija polaznica te diplomiralo 186 viših medicinskih sestara koje su se zapošljavale na rukovodeća radna mjesta u bolnicama i zdravstvenim ustanovama.

“Naše medicinske sestre šesdesetih godina”

Donošenjem Zakona o medicinskim školama 1959. godine škola u Mlinarskoj ponovno je uključena usrednjo školsko obrazovanje, a direktorica je ponovno Slavija Lalić. Školovanje je opet trajalo četiri godine, a jedan od upisnih uvjeta bila završena osmogodišnja škola. Sestre – nastavnice koje su u školu došle odmah nakon Drugoga svjetskog rata nisu dugo ostale na tom poslu. Stoga je pedesetih godina prošlog stoljeća došlo do kadrovske smjene i dolaze nove sestre – nastavnice koje ostaju raditi u školi do umirovljenja.

Zdravstveni obrazovni centar ZOC (od 1. 7. 1977. do 31. 8. 1991.)

Krajem 1977. godine pokrenut je „postupak udruživanja radnih organizacija s područja srednjeg obrazovanja u obrazovne centre. U ZOC-u su, pored škole i doma u Mlinarskoj ulici, u istom statusu djelovale i Škola za medicinske sestre općeg smjera (Vinogradска улица), Medicinska škola za sestre Vrapče (Bolnička ulica), Škola za medicinske sestre primaljskog smjera „Katarina Salopek“ (Vinogradска улица), Školski centar za stručno obrazovanje zdravstvenih tehničara (Medvedgradska ulica), Farmaceutsko-kozmetičarska škola (Varšavska ulica), Škola za zubne tehničare (Ulica 8. maja) i Đački dom srednjih medicinskih škola (Ulica Ante Kovacića).

Svaka je škola bila jedna radna jedinica, a zajedno su formirale Zdravstveni obrazovni centar. Odlukom skupštine grada Zagreba 12. 7. 1991. Škola za medicinske sestre Mlinarska postaje pravni nasljednik ZOC-a.”¹⁸

Aktivnosti stručnog aktiva uglavnom su se odvijale u svakoj radnoj jedinici, a odluke koje su se donosile morale su biti predstavljene i odobrene na tzv. sastanku velikog aktiva koji se održavao četiri puta tijekom nastavne godine u Medvedgradskoj ulici, gdje je bila uprava ZOC-a. Sastanci stručnog aktiva sestara održavani su nekoliko puta godišnje u školi iz koje je dolazila predsjednica. Cilj je bio „usklajivanje nastavnog plana i programa iz svih stručnih predmeta. Posebna pozornost posvećena je stručnom usavršavanju medicinskih sestara – stručnih nastavnica koje su se uključile i rade u okviru postojećih sekcija (kirurške i internističke). Razmatran je i član 141 te se raspravljalo o školovanju sestara na VII. stupanj stručne spreme.“

Iz Izvještaja o radu Stručnog aktiva medicinske sestre ZOC-a za Školsku godinu 1985./1986.

Stručni aktiv medicinskih sestara upućuje dopis Savjetu ZOC-a 25. 3. 1991. u kojem stoji:

„Komisija za radne odnose ZOC-a nije uzela u obzir kriterije koji su navedeni u opisu poslova voditelja odgojno obrazovnih programa (pravilnik o sistematizaciji strana 17,18 A-5 u prilogu). Iz opisa radnog mjesta jasno je da poslove kao što su: organizacija stručnog obrazovanja, nadzor nad svim oblicima tog obrazovanja, posebno onog dijela koji se provodi u zdravstvenim ustanovama, provođenje završnih ispita u kliničkim ustanovama, suradnja sa zdravstvenim organizacijama i stručnim asocijacijama u zemlji i svijetu, kao i sve druge poslove specifične za školovanje suvremene medicinske sestre.

Te podatke ne može obavljati osoba koja nije zdravstvene struke i koja ne poznaje dovoljno kompleksan rad i organizaciju zdravstvene zaštite. Aktiv medicinskih sestara ZOC-a ujedno obavještava da je sistem obrazovanja medicinskih sestara Hrvatske i Slovenije od ove školske godine (1990./1991.) uključen u program SZO-a Alpe – Jadran s ciljem unapređivanja i usklajivanja metoda i kriterija školovanja medicinskih sestara u svim zemljama članicama (Austrija, Italija, Njemačka i Mađarska), što obvezuje voditelje medicinskih škola da u tom programu aktivno sudjeluju.“ Iz Zapisnika aktiva od 10. 4. 1991.

Aktivnosti stručnog aktiva bile su usmjerene i prema rješavanju materijalnog statusa medicinskih sestara nastavnica. Tomu svjedoči Dopis ministarstvu prosvjete i kulture Republike Hrvatske od datuma 11. 11. 1991. (dokument u prilogu)¹⁹

ZDRAVSTVENI OBRAZOVNI CENTAR
MEĐUGRADSKA 55, ZAGREB
RJ ZA MEDICINSKE SESTRE OPĆEG
SMJERA, MLINARSKA 34, ZAGREB
STRUČNI AKTIV MEDICINSKIH
SESTARA

P R E D S T A V K A

Stručni aktiv medicinskih sestara nastavnika ZOC-a, Mlinarska 34 u Zagrebu, izvještava i upozorava na postupak biranja i imenovanja voditelja škole za medicinske sestre općeg smjera, Mlinarska 34 u Zagrebu slijedeće:

1. Zbor radnika RJ za obrazovanje medicinskih sestara Mlinarska 34, donio je odluku da se za voditelja ove RJ izabere visoka medicinska sestra sa završenim Filozofskim fakultetom, smjer pedagogija s magisterijem iz Javnog zdravstva u toku ("Faktori izbora zanimanja koji utječu na profesionalni razvoj u školi", Javno zdravstvo Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu). Međutim odluka Komisije za radne odnose ZOC-a suprotna je toj odluci te predlaže Savjetu ZOC-a profesora fizike za voditelja škole za medicinske sestre općeg smjera, Mlinarska 34 u Zagrebu.
2. Prilikom raspisivanja internog natječaja za voditelja škole za medicinske sestre Savjet Zdravstveno obrazovnog centra donosi neregularnu odluku od 13.02.1991. godine o promjeni uvjeta za izbor voditelja radnih jedinica za obrazovanje medicinskih sestara općeg smjera, određenih Pravilnikom o organizaciji rada i sistematizaciji poslova i radnih zadataka. Do odluke Savjeta od 13.02.1991. godine svaki interni natječaj

- 2 -

bio je proveden prema postojećem Pravilniku i primjenjen prilikom izbora novih voditelja u svim radnim jedinicama ZOC-a. Bo spomenute promjene, za voditelja RJ birani su isključivo stručni radnici određenog stručnog programa, što je logično i zbog većine zadataka i neophodno. Kao dokument te tvrdnje prilašemo izvod iz zapisanika spomenute sjednice Savjeta ZOC-a, čl.211 Statuta ZOC-a, te Pravilnik o sistematizaciji.

3. Komisija za radne odnose ZOC-a nije uzela u obzir kriterije koji su navедeni u opisu poslova voditelja odgojno obrazovnih programa (Pravilnik o sistematizaciji strana 17,18 A-5 u prilogu). Iz opisa tog radnog mјesta jasno je da poslove kao što su: organizacija stručnog obrazovanja i prakse medicinskih sestara, nadzor nad svim oblicima tog obrazovanja posebno onog dijela koji se provodi u zdravstvenim ustanovama, provođenje završnih ispitova u kliničkim zdravstvenim ustanovama, suradnja sa zdravstvenim organizacijama i stručnim asocijacijama u zemlji i svijetu, kao i sve druge poslove specifične za školovanje suvremene medicinske sestre. Te zadatke ne može obavljati osoba koja nije zdravstvene struke i koja ne poznaje dovoljno kompleksan rad i organizaciju zdravstvene zaštite.
4. Aktiv medicinskih sestara ZOC-a ujedno obavještava da je sistem obrazovanja medicinskih sestara Hrvatske i Slovenije od ove školske godine (1990/91.) uključen u program ZEO Alpe-Jadran s ciljem unapredavanja i usklajivanja metoda i kriterija školovanja medicinskih sestara u svim zemljama Šlanicama (Austrija, Italija, Njemačka i Mađarska), što obavezuje voditelje medicinskih škola da u tom programu aktivno sudjeluju.

- 3 -

U prilogu Vam dostavljamo fotokopije:

1. Pravilnik o organizaciji rada i sistematizaciji poslova i radnih zadataka, strana 17,18 A-5
2. Statut ZOC-a čl.211 / str. 62 - 3.9.
3. Izvod iz zapisanika sa sjednice Savjeta Centra održane 13.02.1991. godine

Istovjetni dopis poslan je:

1. RH Grad Zagreb, Gradska sekretarijat za obrazovanje kulturu i znanost Prosvjetna inspekcijska
2. Mr. Naima Balic, sekretar Gradske sekretarijat za obrazovanje kulturu i znanost grad Zagreb
3. RH Grad Zagreb, Komisija za Imenovanje pri skupštini grada
4. RH Ministarstvo zdravstva

U Zagrebu 10. 04. 1991.

Predsjednik stručnog aktiva
medicinskih sestara ZOC-a
Dragica Dominić, VMS

Dragica Dominić

Predstavka Stručnog aktiva medicinskih sestara , nastavnika ZOC-a Mlinarska 1991. godine.

ZDRAVSTVENI OBRAZOVNI CENTAR
ZAGREB, MEDVEDGRADSKA 55
STRUČNI AKTIV NASTAVNIKA ZDRAVSTVENE
STRUKE - VISIH MEDICINSKIH SESTARA
Broj: 60/ od 11. II. 1991. g.
2/

MINISTARSTVO PROSVJETE I
KULTURE HRVATSKE -
FOND USMJERENOG OBRAZOVANJA ZAGREB

Predmet: Zahtjev za obrazloženje Uputa
i objašnjenja za obračun plaća i
materijalnih troškova od mjeseca
siječnja 1991. godine u usmjerenom
obrazovanju Republike Hrvatske

Obraćamo Vam se s molbom i zahtjevom da nam u svezi Uputa i objašnjenja za obračun plaće obražečită i date tumačenje s kojim pripadajući kalkulativni koeficijent će biti obračunata plaća stručnim nastavnicima zdravstvene struke koji realiziraju nastavu teorije i vježbi u srednjim školama za obrazovanje medicinskih sestara - medicinskih tehničara.

Nastavni spomenuti sadržaji realiziraju više medicinske sestre - stručni nastavnici sa završenim dopunskim pedagoško-psihološkim obrazovanjem na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

Uvjereni smo da nam s obzirom na poslove koje obavljamo, pripada kalkulativni koeficijent profesora u srednjoj školi, ali Vas molimo da nam to pištemo potvrdite. Isto je utvrđeno članom 59. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona usmjerenog obrazovanja (NN broj 31. od 18. srpnja 1989. godine).

O b r a z l o ž e n j e :

Stručni nastavnici zdravstvene struke - više medicinske sestre nalaze se u specifičnom podesaju zbog slijedećih razloga:

- 2 -

- nastavni predmeti zdravstvene njegе bolesnika (u užem i širem smislu) sa svojim sadržajima daju temeljna znanja za profil medicinske sestre , te ih putem predavanja, vježbi i seminaru mogu realizirati jedino više medicinske sestre - stručni nastavnici, jer ne postoji ni jedan profil zdravstvenih radnika na VII stupnju obrazovanja koji bi taj posao mogao raditi;
- mi smatramo da više medicinske sestre - nastavnici u srednjim školama koje obrazuju stručni kadar u svojoj struci, imaju pravo na pripadajući kalkulativni koeficijent profesora u srednjoj školi. Ističemo, da je obrazovanje medicinskih sestara iz spomenutih stručnih sadržaja vrlo odgovoran dio stručnog obrazovanja, pa i presudan za budućeg zdravstvenog radnika. Predavanje bave i seminar koji se realiziraju u školi i na bolničkom odjelu u konkretnoj životnoj situaciji složen su i odgovoren sadržak, kako u pripremi tako i u izvođenju. Stručni nastavnik prilikom realizacije istih nalazi se u didaktičkom četvorokutu, peterokutu... učenik - nastavnik - nastavno gradivo - bolesnik - zdravstveni tim - bolnički sredina;
- od postojanja škola za medicinske sestre (1921. godine) sveukupne sadržaje zdravstvene njegе bolesnika izvode više medicinske sestre. Teoretsku osnovu svih predmeta kojeg predaju više medicinske sestre čine slijedeći sadržaji: osnove zdravstvene struke s povijesti sestrinstva i etike medicinskih sestara, uvod u medicinsku tehniku, zdravstvena njegе bolesnika s rehabilitacijom (opća i specijalna njegе bolesnika) metodike zdravstvenog odgoja i patroložnog rada što ukupno iznosi 30 % svih nastavnih planom i programom propisanih sadržaja. Spomenute sadržaje u Zdravstvenom obrazovnom centru realizira 29 stručnih nastavnika;

Radi konzumnog rješavanja ovog problema, molimo Vas da nam dostavite nadopunu Uputa o pripadajućem kalkulativnom koeficijentu za stručni nastavnike koji realiziraju stručne predmete iz područja zdravstvene njegе koji su temelj odgoja i obrazovanja medicinskih sestara.

Naglašavamo da u skladu s obvezama iz Zakona o usmjerenom obrazovanju, svi stručni nastavnici imaju dopunsko pedagoško psihološko obrazovanje, a neki od njih su završili studij pedagogije na Filozofskom fakultetu.

Koristimo ovu priliku da Vas zamolimo da razmotrite pitanje obračuna plaće na osnovi elemenata radnog iskustva. Mišljenja smo da radno iskustvo nije dovoljno valorizirano s obzirom na sultinski doprinos nastavnika svojim radnim iskustvom.

- 3 -

Naime, po spomenutoj Uputi priznavanje za radno iskustvo samo 0,5 % po godini stava smanjuje se vrijednost iskustva i doprinos redom, posebno nastavnika pred mirovinom. Stoga predlažemo, da se u element radnog staza prizna 1 % za svaku godinu.

U očekivanju odgovora s poštovanjem,

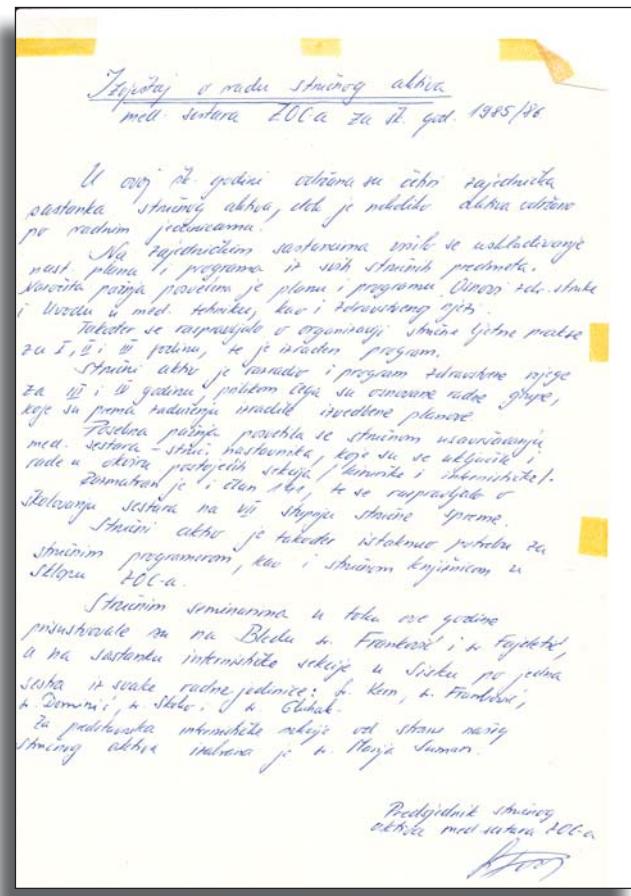

PREDsjEDNIK STRUČNOG AKTIVA:
02. Teching Ška
Dragica Kominić, VMS

O TOME OBRAVLJESTI

1. Sabor Republike Hrvatske - Odbor za obrazovanje, nauku i kulturu
2. Dr. Vlatko Pavletić - Ministar prosvjete i kulture Republike Hrvatske
3. Dr. Andrija Hebrang - Ministar zdravstva i socijalne zaštite Republike Hrvatske
4. Mr. Naima Balić - Sekretar Sekretarijata za obrazovanje, kulturu i znanost
5. Vesna Kanižaj, prof. - Predsjednik Njezavismog sindikata zaposlenih u srednjim školama
6. Društvo medicinskih sestara i tehničara Republike Hrvatske
7. Marija Lončarević, prof. - Savjetnik za obrazovanje kadrova u zdravstvu, Zavod za školstvo
8. Tomislav Lovreško, prof. - Direktor Zdravstvenog obrazovnog centra 9. Arhiva, ovdje

Zahtjev Ministarstvu prosvjete i kulture RH za obrazloženje Uputa i objašnjenja za obradu plaća i materijalnih troškova od siječnja 1991. godine u usmjerrenom obrazovanju RH.

Izvještaj o radu Stručnog aktiva medicinskih sestara ZOC-a za školsku godinu 1985./86.

Jedinstvena tablica medicinskih sestara - nastavnica u Školi za medicinske sestre Mlinarska od osnutka

1921. - 1922.	1922. - 1941.	1942. - 1949.	1949. - 1959.	1960. - 1977.
Jelka Labaš	Franja Janc	Pavica Defilipis	Blaga Vidan	Helena Bauer
Vanda Novosel	Blažena Holobar	Sabina Mathe	Nevenka Luketić	Višnja Franković
časna sestra Klarisa	Gema Lendžer	Marina Juraković	Helena Bauer	Ljerka Ghilardi
časna sestra Blanda	Šefanija (Ani) Papailiopoulos	Mihaela Candella	Marija Lela Vincek	Nada Harbić
	Anka Meleš	Danila Mesina	Ada Bauer	Viktorija Keler
	Danica Zelenjak (do 1941.)	Marija Makarovsky	Nada Harbić	Cvetka Živković
	Mihaela Terzić (do 1941.)		Ljerka Ghilardi	
	Helena Baumštark (do 1941.)		Višnja Marković	
	Štefanija Holjevac (do 1941.)			
	Zlata Kalanj			
	Nevenka Halužan			

1977. – 1991.	1991. – 1995.	1996. – 2010.	2011. – 2019.	2020. – 2021.
Majda Fajdetić	Majda Fajdetić	Majda Fajdetić	Ljiljana Broz	Ljiljana Broz
Zlata Bojanić	Zlata Bojanić	Ružica Ilić	Maja Budisavljević	Maja Budisavljević
Marija Skorić	Dragica Dominić	Cvjetka Vrbanac	Sanda Franković	Sanda Franković
Ružica Ilić	Marija Skorić	Marica Bakin	Nevenka Troskot	Nevenka Troskot
Seka Tedling	Ružica Ilić	Zlata Bojanić	Romanita Milojević	Romanita Milojević
Viktorija Keler	Seka Tedling	Ljiljana Broz	Sandra Samoščanec	Sandra Samoščanec
Vesna Kern	Viktorija Keler	Zdenka Broz	Anka Šabanović	Anka Šabanović
Zdenka Broz	Vesna Kern	Maja Budisavljević	Jasna Ivasić	Jasna Ivasić
Cvjetka Vrbanac	Zdenka Broz	Dragica Dominić	Marica Bakin Batnožić	Marica Bakin Batnožić
Maja Budisavljević	Cvjetka Vrbanac	Marija Skorić	Marija El Aklouk	Marija El Aklouk
	Maja Budisavljević	Sanda Franković	Đurđica Stanešić	Đurđica Stanešić
	Marica Bakin Batnožić	Seka Tedling	Elvira Tahiri	Elvira Tahiri
	Ljiljana Broz	Renata Petanjek	Paškov Daniela	Paškov Daniela
	Romanita Milojević	Teodora Not	Matić Ivica	Matić Ivica
	Nevenka Troskot	Štefica Mamić	Iva Vinduška Jeftić	Iva Vinduška Jeftić
		Nevenka Troskot	Dubravka Matijašić-Bodalec	Dubravka Matijašić-Bodalec
		Romanita Milojević	Tanja Dornik	Tanja Dornik
		Sandra Samoščanec	Adela Aličelebić	Adela Aličelebić
		Božica Rendulić	Milica Kljak	Milica Kljak
		Anka Šabanović	Teresa Beata Galinec	Teresa Beata Galinec
		Jasna Ivasić	Nataša Jandjik Jošić	Ines Štivić
		Marija El Aklouk	Ines Štivić	Marija Nekić
		Đurđica Stanešić	Marija Nekić	Jagoda Nikić
		Elvira Tahiri	Jagoda Nikić	Iva Šušterčić
			Ksenija Brjković	Ivana Zrinjan
			Iva Šušterčić	Jasminka Ban Grahovac
			Ivana Zrinjan	Kristina Vokić
			Jasminka Ban Grahovac	Dora (Borić) Kuharić
			Kristina Vokić	Daniela Miri
			Dora Borić	

Anka Šabanović, Đurđica Stanešić, Jasminka Ban Grahovac

LITERATURA:

1. Spomen-knjige Škole za medicinske sestre povodom 50. godišnjice postojanja
2. Grković, Janović, Sestra Lujza, Naklada Bošković, Split, 2003.
3. 75 godina Škole za medicinske sestre Mlinarska, Zagreb, 1996.
4. Naših 90, Škola za medicinske sestre Mlinarska, 1921. – 2011.
5. Zapisnici sjednica Nastavničkog vijeća
6. Zapisnici Stručnog aktivna medicinskih sestara

IZVORI:

- 1-2 - Spomen-knjiga 50 godina Škole za medicinske sestre Zagreb, Mlinarska 34, šk. god. 1921./22. – 1971./72..
- 3 - Grković-Janović, Sestra Lujza, Naklada Bošković, Split, 2003., str. 206–207.
- 4 - Grković-Janović, Sestra Lujza, Naklada Bošković, Split, 2003., str. 55.
- 5 - Spomen-knjiga 50 godina Škole za medicinske sestre Zagreb, Mlinarska 34, šk. god. 1921./22. – 1971./72., str. 26
- 6 - 75 godina Škole za medicinske sestre Mlinarska, Škola za medicinske sestre Mlinarska, Zagreb, 1996., str. 37
- 7 - Demarin K., Povijest medicine i sestrinstva s osnovama medicinske etike, Školska knjiga, Zagreb, 1986., str. 86
- 8 - 75 godina Škole za medicinske sestre Mlinarska, Škola za medicinske sestre Mlinarska, Zagreb, 1996., str. 35
- 9 - Dugac, Ž., O sestrama, siromašnima i bolesnima, Slike socijalne i zdravstvene povijesti međuratnog Zagreba, Srednja Europa, Zagreb, 2015., str. 16
- 10 - Dugac, Ž., O sestrama, siromašnima i bolesnima, Slike socijalne i zdravstvene povijesti međuratnog Zagreba, Srednja Europa, Zagreb, 2015., str. 11
- 11 - 75 godina Škole za medicinske sestre Mlinarska, Škola za medicinske sestre Mlinarska, Zagreb, 1996., str. 36
- 12 - 75 godina Škole za medicinske sestre Mlinarska, Škola za medicinske sestre Mlinarska, Zagreb, 1996., str. 38
- 13 - 75 godina Škole za medicinske sestre Mlinarska, Škola za medicinske sestre Mlinarska, Zagreb, 1996., str. 42
- 14 - Demarin, K., Povijest medicine i sestrinstva s osnovama medicinske etike, Školska knjiga, Zagreb, 1986., str. 83
- 15 - 75 godina Škole za medicinske sestre Mlinarska, Škola za medicinske sestre Mlinarska, Zagreb, 1996., str. 45
- 16 - 75 godina Škole za medicinske sestre Mlinarska, Škola za medicinske sestre Mlinarska, Zagreb, 1996., str. 47
- 17 - 75 godina Škole za medicinske sestre Mlinarska, Škola za medicinske sestre Mlinarska, Zagreb, 1996.
- 18 - 75 godina Škole za medicinske sestre Mlinarska, Škola za medicinske sestre Mlinarska, Zagreb, 1996., str. 64
- 19 - U tekstu je zadržan izvorni naziv Stručni aktiv koji se tek 2020. mijenja u Stručno vijeće.

ZNAČKE MEDICINSKIH SESTARA U REPUBLICI HRVATSKOJ IZMEĐU DVA SVJETSKA RATA: KOJA JE BILA PRVA?

Sažetak

U radu su prikazane tradicije iz kojih je proizšao običaj nošenja sestrinske značke. Opisane su značke koje su u Hrvatskoj nosile sestre pomoćnice između dvaju svjetskih ratova. Na temelju analizirane građe utvrđeno je postojanje dviju sestrinskih značaka. Predstavljena je prva značka koja je u uporabi od osnutka Škole za sestre pomoćnice u Zagrebu do 1923. godine. Uz nju je opisana značka koja je u upotrebi od promjene naziva škole u „Kraljevska državna škola za sestre pomoćnice“ do kraja Drugoga svjetskog rata.

Uvod

Simbol označava pojavu koja ima društveno i kulturno značenje. Simbol događaja ili predmeta ne promatramo izdvojeno, on ih definira na poseban način i upućuje kako treba reagirati na njih. Možemo reći da simboli dodaju značenja predmetima i događajima i time u pojedinim kulturama isključuju druga moguća značenja. Stoga simboli predstavljaju sredstvo komunikacije i prisutni su od početaka ljudske povijesti [1].

Sestrinska uniforma i sestrinska značka dva su simbola medicinske struke od njezinih početaka. Bit odnosa medicinske sestre i njezine okoline u velikoj je mjeri utkana upravo u sestrinske uniforme.

Uniforma je veoma složena kategorija radne odjeće i funkcioniра na različitim, ponekad kontradiktornim razinama.

Sestrinska uniforma dizajnirana je s praktičnom i simboličnom svrhom na umu. Prati modu, ali je i iznimno konzervativna, stvara osjećaj zajedništva, ali bez individualne ekspresije. Uniforma predstavlja blizak odnos s pacijentom, ali i sestrinsku profesionalnu distancu [2].

Uz uniformu, prepoznatljivost značke bila je iznimno važna kada se dodjeljivala. Označavala je kraj obrazovanja i predstavljala ustanovu u kojoj se medicinska sestra obrazovala [3]. Značka je ujedno razlikovala medicinske sestre od ostalog neobrazovanog osoblja. Na taj je način osoba koja je nosila značku imala određeni autoritet jer se prepostavljalio da posjeduje specifično znanje i vještine [4].

Povijest simbola preuzetih u prvim sestrinskim značkama

Izbor značke kao jednog od simbola sestrinske profesije vjerojatno nalazi svoje korijene u mnogo starijim tradicijama.

Prepostavka je da se temelji na simbolima kojima se koristilo u križarskim ratovima i običaju služenja grbom. Jedna od značajnijih pojava srednjega vijeka svakako je osnivanje viteških redova tijekom križarskih ratova. Viteški redovi (ivanovci i templari) predstavljali su ostvarenje križarskog duha Zapadne crkve. Ivanovci (hospitalci) ili „red milosrdne braće sv. Ivana“ osnovani su u Jeruzalemu. Red je nastao najvjerojatnije u konačištu (hospitum, hospital) koje su u Jeruzalemu osnovali trgovci iz Amalfija oko 1070. godine (prema nekim drugim mišljenjima red je osnovan 1099. godine). Kada se središte reda preselilo na otok Rodos, pripadnici reda nazvali su se Rodski vitezovi, a dolaskom na Maltu Malteški vitezovi. To se ime zadržalo do danas. Nakon dokinuća reda templara na Crkvenom saboru u Vienni 6. svibnja 1312. godine većina dobora ukinutog reda pripala je ivanovcima. Oni su do tada postojali kao pobožna bratovština. Nakon toga red se dijeli na vitezove (vojnike) koji su se borili za u ratovima Svetе Zemlje, bolničare koji su dvorili bolesnike i putnike; a treći, svećenici, vode duhovnu skrb o članovima svoje zajednice i okolini. Uza sve te aktivnosti bili su posvećeni svojoj glavnoj zadaći, karitativnom radu pomaganja hodočasnicima u konačištima te njegovanju bolesnika i ranjenika u Svetoj zemlji [5]. Njihova odora bila je crna s bijelim križem (Malteški križ) koji je postao poznatim prizorom na bojištima Svetе zemlje [6,7].

U Hrvatskoj se za taj red najčešće rabi naziv ivanovci, rjeđe hospitalci. Pojava ivanovaca na hrvatskim područjima spominje se oko 13. stoljeća. U to im vrijeme bosanski ban Borić daruje zemlju. Bili su naseljeni po cijeloj zemlji, gdje su imali vlastite posjede, crkve i hospicije. Oni su u svojim samostanima pružali pomoć hodočasnicima i križarima na njihovim pohodima u Svetu Zemlju. Sudionici su bitke na Mohačkom polju 1526. godine, no nakon nje se red ivanovaca u Hrvatskoj ugasio [7]. Malteški križ je križ s osam vrhova formiranih od četiriju strelica koje se vrhovima sastaju u središtu. Osam vrhova križa simbolizira osam blaženstava koja su vitezovi trebali predstavljati u svojim djelima [6]. Križ je tako predstavljao službu Kristu i kršćanske vrijednosti. Malteški križ preko srca simbolizirao je ujedno i čistoću srca [8].

Osam blaženstava povezuju se s Isusovim govorom na Gori. Govor na Gori događaj je iz Isusova života u kojem je dao pregled svog učenja. „Blago siromašnima duhom: njihovo je kraljevstvo nebesko! Blago ožalošćenima: oni će se

utješiti! Blago krotkima: oni će baštiniti zemlju! Blago gladnima i žednima pravednosti: oni će se nasititi! Blago milosrdnima: oni će zadobiti milosrđe! Blago čistima srcem: oni će Boga gledati! Blago mirotvorcima: oni će se sinovima Božjim zvati! Blago progonjenima zbog pravednosti: njihovo je kraljevstvo nebesko!" (Mt 5, 3–10)

Prema jednom od tumačenja, osam vanjskih šiljaka ovoga križa ujedno simbolizira obnovu i oživljavanje [9].

Malteški križ poslije je postao simbolom mnogih grupa koje se brinu za bolesne. Vjerovatno je na tragu te tradicije Florence Nightingale odabrala Malteški križ kao simbol za značku koju su nosile učenice kad bi završile njezinu prvu sestrinsku školu [6].

Drugi simbol koji je vjerovatno inspirirao simboliku sestrinske značke jest grb.

U 16. stoljeću privilegij nošenja grba bio je rezervirana samo za plemiće koji su vjerno služili kralju. Poslije se povlastica proširila i na cehove. Svaki ceh koji je imao svoj grb morao je pokazati veliko znanje i umijeće u svojem području rada. Upravo su zato cehovi bili izrazito cijenjeni. Kako su stoljeća prolazila, privilegij se proširio na škole pa su se simboli mudrosti, snage, hrabrosti i vjere pojavili na gumbima, bedževima i štitovima [8].

Premda se točna povijest nastanka sestrinske značke ne može sa sigurnošću rekonstruirati, njezina važnost kao simbola profesije u nastajanju svakako je prepoznata. Svaka sestrinska škola kreirala je jedinstvenu značku koja se dodjeljivala pri završetku školovanja kao javni simbol izvrsnosti, a mnoge su od prvih škola, pogotovo one povezane s bolnicama koje su podupirale religijske skupine, uklopile križ u svoju značku. [6]

Tako će sestrinska značka u nadolazećem razdoblju predstavljati simbol izvrsnosti i predanosti skrbi za potrebite.

Sestrinske značke

S obzirom na postojanje mnogobrojnih sestrinskih škola, imamo uvid u mnoge sestrinske značke iz 19. stoljeća. One se razlikuju po proizvodnji, izgledu, natpisu, boji i veličini.

Neke od znački bile su izrađene u elitnim draguljarnicama, pa su mogle biti nošene i kao nakit. Mnoge od njih izrađene su od plemenitih metala i danas imaju veliku vrijednost te privlače kolekcionare. Danas se mnoge značke nalaze u posjedu obitelji medicinskih sestara. Najčešće je riječ o malim značkama promjera 2,5 centimetra i okrugla oblika. Na značkama su ugravirani naziv škole, logotip i različiti simboli. Vrlo su čest simbol križevi, ali nalazimo i svjetiljku Florence Nightingale, lovorov vijenac, lišće, sidro i mnoge druge [3].

Svaka sestrinska značka razlikuje se po obliku, boji i simbolu. Neke škole uzimaju kršćanske simbole, druge pak neke svjetovne simbole, no zajedničko im je da svaki predstavlja služenje čovječanstvu. [10]

Kad netko prihvati sestrinsku značku, također prihvata mnoge odgovornosti. Najvažnija je odgovornost obećanje pružanja sigurne skrbi. Da bi to mogle učiniti, sestre moraju u tom trenutku posjedovati prikladno znanje, i to znanje aktualizirati. Sestrinska značka poručuje primatelju sestrinske skrbi da je nositelj kompetentna osoba koja se posvećuje zdravstvenim potrebama bolesnika [8]. Poznato je da su se u vrijeme Florence Nightingale značke dodjeljivale samo izvrsnim učenicima, a tek pola stoljeća poslije značke se dodjeljuju svim diplomiranim studentima.

Važnost sestrinske značke prepoznali su i u Austro-Ugarskoj: Uredbom o službenim uniformama iz 1914. godine propisano je da maturanti moraju nositi svoje značke na poslu [4]. Ceremonija dodjeljivanja znački imala je poseban značaj za buduće medicinske sestre. To je događaj u kojem se odaje počast polazniku sestrinske škole na završenom obrazovanju. U tom su događaju uz polaznice škole i nastavnike sudjelovali članovi obitelji i prijatelji kako bi ga zajedno proslavili. Običaj dodjeljivanja sestrinske značke pomalo izumire. Razlog je što neki taj običaj smatraju zastarjelim, drugi pak nepotrebним, a neki dodatnim financijskim izdatkom [11]. Sestrinska značka vjerovatno doživljava sudbinu mnogih tradicionalnih simbola. Oni gube bitku u društvu koje ističe individualnost, vlastiti probitak, a manje se osvrće na vrijednosti zajedničkog sudjelovanja u stvaranju, poštujući

pritom prethodnike koji su izgradili temelje koje smo baštinili.

Giddens tako ističe, raspravljujući o utjecajima globalizacije na tradiciju, da su mnogi dijelovi života manje strukturirani tradicijom nego što su bili nekad. Tako se u zapadnim zemljama stisku tradicije otimaju ne samo javne institucije nego i svakodnevni život. Unatoč tomu, zaključuje da su tradicije potrebne i da će uvijek postojati jer uobičaju život i daju mu kontinuitet [12].

Neki autori smatraju da se običaj dodjeljivanja znački ne smije samo tako odbaciti jer simbolizira naporan rad i trud studenta sestrinske škole [11]. Ujedno, značka je elegantan detalj na sestrinskoj uniformi koji jasno šalje poruku o znanju, praksi i vještini sestre koja je nosi [4].

Unatoč odumiranju tradicije dodjeljivanja sestrinske značke, poznavanje njezine povijesti važan je dio same povijesti sestrinstva i fizički dokaz baštine jedne profesije [3].

Značke sestara pomoćnica u Hrvatskoj između dvaju svjetskih ratova

Sestre u Hrvatskoj nisu preuzele kršćansku ikonografiju, nego će u svojim značkama imati znak Crvenog križa.

Isto se odnosi i na sestrinsku uniformu. Svega nekoliko godina nakon osnutka prve škole zatražile su odoru koja neće imati pokrivalo za glavu nalik na redovničku kukuljicu [13].

Tradicija služenja crvenim križem u znački napušta se kad je prvom Ženevskom konvencijom od 12. kolovoza 1949. godine ograničena upotreba simbola Međunarodnog pokreta Crvenog križa [14]. Otada značke kao simbole imaju svjetiljku i lik medicinske sestre.

Na temelju odredbe Zdravstvenog odsjeka za Hrvatsku, Slavoniju i Međimurje osnovana je Škola za sestre pomoćnice u Zagrebu. U istoj odredbi može se naći podatak da je školska godina trebala trajati godinu dana, od 15. siječnja 1921. godine do 15. siječnja 1922. godine.

Zdravstveni odsjek Ministarstva narodnog zdravlja za Hrvatsku, Slavoniju i Međimurje (1908. – 1927) osnovan je 29. travnja 1919. godine rješenjem Ministarskog savjeta Kraljevine SHS. Odsjek je imao ovlaštenja u posebnim poslovima: predlaganje i provođenje zdravstvenih propisa, imenovanja liječnika i dr. Samostalno u svojem djelokrugu Odsjek je bio zadužen i za poslove suzbijanja zaraznih bolesti te je obavljao stručni nadzor nad svim sanitetskim službama, zavodima i sl [15].

Prva sestrinska škola na području tadašnje države, na tragu tradicija sestrinskih škola u svijetu, svojim će učenicama na kraju školovanja uz diplomu uručivati i sestrinsku značku.

Koja je bila prva?

U dosad objavljenoj literaturi spominje se sestrinska značka kao jedina značka [slika 1] koja je dodjeljivana nakon završenog školovanja sestara pomoćnica između dvaju svjetskih ratova [13, 16] ili kao značka dodjeljivana od prve generacije sestara pomoćnica pa do kraja II. svjetskog rata [17, 18, 19].

Slika [1] Značka Kraljevske državne škole za sestre pomoćnice dodjeljivana nakon 1923. godine.

Brbora navodi da su značku vrlo sličnu onoj sestara zagrebačke škole nosile sestre pomoćnice pri Zdravstvenom odsjeku u Zagrebu [slika 2].

Slika [2] Značka Škole za sestre pomoćnice u Zagrebu dodjeljivana u prve dvije generacije.

Međutim, u monografiji Škole medicinskih sestara u Mlinarskoj nalazimo sljedeći podatak vezan uz prvu generaciju sestara pomoćnica: „...Uz diplomu, sestre pomoćnice dobivale su i značku sestre s kopčom s dvostrukim crvenim križem i natpisom M.N.Z. Zdravstveni odsjek Zagreb, a bolničarke kopču s jednostrukim crvenim križem...“ [20].

Autori pretpostavljaju da su prve dvije generacije Škole za sestre pomoćnice dobivale značku s natpisom svog osnivača Zdravstvenog odsjeka Ministarstva narodnog zdravlja.

Nakon promjene naziva škole u Kraljevska državna škola za sestre pomoćnice, vjerojatno dolazi do promjene natpisa na znački [21].

U prvim dvjema generacijama diplomiralo je 17 civilnih učenica koje su zajedno s 11 redovnica dobile naslov „sestre pomoćnice“, dok je 46 redovnica i jedna civilna učenica dobila naslov sestre bolničarke [15, 22]. U prvim dvjema generacijama, dakle, podijeljeno je 28 znački i 47 kopči s jednostrukim crvenim križem. Vjerojatno je upravo malen broj dodijeljenih značaka teugo razdoblje tijekom kojega nije bilo interesa da se određeni trenuci u povijesti hrvatskog sestrinstva detaljnije prouče i dokumentiraju rezultirao gubitkom informacija o prvoj znački. Zasad su poznata svega dva primjerka prve značke sestara pomoćnica. Jedna se značka nalazi u arhivu Društva za povijest sestrinstva Hrvatske udruge medicinskih sestara. Druga je značka opisana u sklopu privatne Zbirke službenih znački medicinskih sestara, primalja i bolničarki u Hrvatskoj (1914. – 1990.) [17].

Nakon što su se sestrinska udruženja Kraljevine Jugoslavije razdvojila nakon 1939. godine, javlja se zahtjev da se značka hrvatskih sestara promijeni. Naime, sestre koje nisu završile školu u Zagrebu nisu imale značku ili su nosile značke svojih starih škola, što primjerice poslijе formiranja Nezavisne Države Hrvatske nije bilo prihvatljivo. U to doba sestre traže od upravnih vlasti da im se izda dozvola za promjenu dotadašnje značke. O toj mogućnosti i o novom izgledu značke vodila se rasprava u sestrinskim krugovima, ali do promjene značke doći će tek nakon Drugoga svjetskog rata [16].

Zaključak

Na temelju iznesenih uvida autori smatraju da su se sestre pomoćnice između dvaju svjetskih ratova koristile dvjema značkama. Prvom značkom koristilo se od osnutka Škole do 1923. godine.

Dodjeljivana je sestrama pomoćnicama koje su školu završile tijekom prvi dvije godine njezina postojanja. Značka je okrugla oblika s blago ispupčenim središtem. Na prednjem se dijelu značke, u središtu, nalazi crveni križ koji okružuje natpis M.N.Z. ZDRAVSTVENI ODSJEK ZAGREB, a na stražnjoj se strani nalazi kopča. Značka je promjera 30 mm. Natpis na znački upućuje na ime institucije koja je školu osnovala. (Slika 2.) Promjenom naziva škole,

u trećoj generaciji dodjeljuje se značka sličnog izgleda s promijenjenim natpisom koji sada glasi DIPLOM. SESTRA DRŽ. ŠKOLE S.P. ZAGREB. (slika 1.) Ta će značka biti u upotrebi vjerojatno do kraja Drugoga svjetskog rata. Međutim, nije poznato do koje se godine dodjeljuje nakon završetka školovanja. Autori nisu uspjeli ući u trag kopči s jednostrukim crvenim križem koja je dodjeljivana sestrama bolničarkama.¹

Zahvala

Autorice zahvaljuju Milosrdnim sestrama svetoga Križa iz Đakova i doc. dr. sc. Nadi Prlić na doniranoj prvoj znački sestara pomoćnica Društvo za povijest sestrinstva HUMS-a. Također zahvaljuju osoblju Škole za medicinske sestre Mlinarska na mogućnosti uvida u gradivo pohranjeno u pismohrani škole, a osobito gospodri Agati Torbici na susretljivosti i pomoći.²

Sanda Franković, Ines Hrga

LITERATURA:

1. Haralambos M, Holborn M. Sociologija – Teme i perspektive. Zagreb; Golden marketing: 2002.
2. Bates C. TheMaterial of Practice: The Canadian Nursing history sand Managment. Philadelphia: Lippincott; 2004.
3. Matcha Duane A. Medica Isociology: a comparative percpective. Allynand Bacon, 2000.
4. Rode M. W. TheNursing Pin: Symbolof1,000 Yearsof Service, Nursingforum. 1989; 24(1): 15–17
5. Ljubović E. Biskup Ivan Krstitelj Ježić i njegovi grbovi. Senjski zbornik: prilozi za geografiju, etnologiju, gospodarstvo, povijest i kulturu. 2006; 33(1): 91–103.
6. Brown T. Nursing school pins. American Journal of Nursing, 1952; 52(10): 1224.
7. Erickson K. 2016. Nursing pinning ceremony: a rite ofpassage for graduates. [pristupljeno 06. 10. 2016]. Dostupno na: <http://www.rasmussen.edu/degrees/nursing/blog/nursing-pinning-ceremony-rite-ofpassage-forgraduates/>
8. Giddens A. Odbjegli svijet. Zagreb; Klub studenata sociologije Diskrepancija, Naklada Jesenski i Turk: 2005.
9. Dugac Ž, Horvat K. Službeno, praktično i elegantno: o uniformama sestara pomoćnica–medicinskih sestara od 1920-ih do 1940-ih godina u Hrvatskoj. Acta medico-historica Adriatica, 2013; 11(2), 251– 74.
10. Hrvatski Crveni križ. [pristupljeno 15. 5. 2019.] Dostupno na: <https://www.hck.hr/tko-smo/povijest-hck/18>
11. Hofgräff D, Franković S. Osnutak škole za sestre pomoćnice u Zagrebu 1921. – 1922. Arhivski vjesnik, 2017; 60(1): 165-84.
12. Dugac, Ž. O sestrama, siromašnima i bolesnima: slike socijalne i zdravstvene povijesti međuratnog Zagreba. Zagreb; Srednja Europa: 2015
13. Brbora Z. Službene značke i odore medicinskih sestara, primalja i bolničarki u Hrvatskoj (1914. – 1990). Dubrovnik: 2015.
14. Franković S. (ur.) Sestrinski kalendar 2015. Hrvatska udruža medicinskih sestara. Društvo za povijest sestrinstva
15. Franković S. (ur.) Sestrinski kalendar 2016. Hrvatska udruža medicinskih sestara. Društvo za povijest sestrinstva
16. Bunjevac H. (ur.) 75 godina Škole za medicinske sestre Mlinarska. Zagreb: Škola za medicinske sestre Mlinarska; 1996. str. 24
17. HR-HDA-134. Zdravstveni odsjek, Dopis Zdravstvenoga odsjeka za Hrvatsku, Slavoniju i Međimurje br. 05470 od 22. veljače 1923. godine u Zagrebu o preimenovanju Škole u Kraljevska državna škola za sestre pomoćnice, od 9. veljače 1923. godine, kut. 95.
18. Pismohrana Škole za medicinske sestre Mlinarska. Zagreb. Matična knjiga učenica 1921. – 196

IZVORI:

- 1 - Naziv sestra bolničarka u tadašnjem kontekstu ne koristi se u smislu pomoćnog zdravstvenog osoblja, nego kao smjer koji obrazuje sestre za rad u bolnici. U školi za sestre pomoćnice u Zagrebu, u to vrijeme, obrazuju se učenice za sestre bolničarke (bolničarski smjer) i sestre pomoćnice (socijalno-medicinski smjer). Bilo je moguće završiti oba smjera uz dopunu naobrazbe za predmete koje učenica nije slušala u svom smjeru. U kasnijoj reformi programa doći će do razdvajanja školovanja sestara i bolničarskog osoblja, što je vidljivo u smanjenju duljine obrazovanja za bolničarski program. Više u: Ho fgräff D., Franković S., Osnutak škole za sestre pomoćnice u Zagrebu 1921. – 1922., Arhivski vjesnik, 2017; 60(1): 165–84.

- 2 - RESEARCH/ISTRAŽIVANJE

ORIGINALNI ČLANAK/ORIGINAL ART preuzet u cijelosti iz SG/NJ 2019;24:151-5, DOI: 10.11608/sgnj.2019.24.027

Received September 16th 2019; Accepted November 5th 2019; uz odobrenje Uređivačkog odbora Sestrinskog glasnika i Glavnog urednika Damjana Abou Aldana te uz suglasnost autorice Sande Franković.

PROJEKT ŠKOLE I NAGRAĐENA PROJEKTANTICA

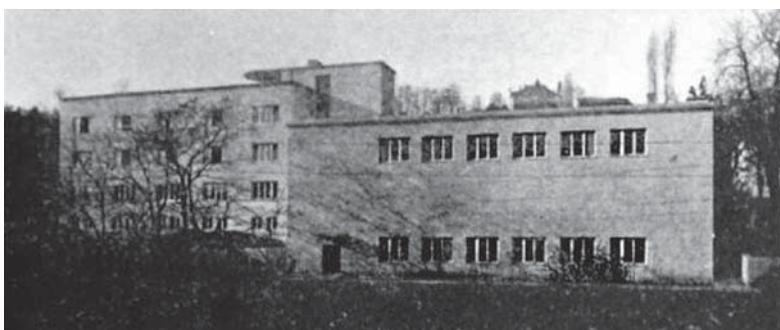
Škola sestara pomoćnica i internat u Zagrebu, 1938. – 41. (danas Škola za medicinske sestre i učenički dom, Zagreb, Mlinarska 34)

Škola narodnog zdravlja uključivala je sveobuhvatno djelovanje radi poboljšanja zdravstvenog i higijenskog standarda, što je podrazumijevalo izgradnju bolnica i popratnih zdravstvenih sadržaja, pa tako i školu za medicinsko osoblje. Zoji Dumengjić, arhitektici Higijenskog zavoda pri Školi narodnog zdravlja, 1938. godine povjeren je projekt izgradnje srednjoškolske zgrade s internatom za obrazovanje medicinskih sestara u Zagrebu na lokaciji u blizini samog Zavoda na zagrebačkoj Gupčevoj zvjezdi. Izdužena parcela s nagibom prema istoku omeđena je Mlinarskom i Medvedogradskom ulicom, a prostorna dispozicija projekta ponajprije je uvjetovana postojećim drvenim zgradama u kojima se privremeno trebala održavati nastava. Promjena okolnosti i njihovo rušenje značilo je zrcaljenje idejnog rješenja obzirom na os istok – zapad.

*Fotografija eksterijera,
pogled s zapada*

Arhitektonski program koji je uključivao srednjoškolsku i internatsku namjenu arhitektica je diferencirala u dva zasebna volumena, tj. katna krila koja prate nagib parcele te koja su povezana volumenom komunikacije u koji je smješteno dvokrako stubište. Zbog nagiba terena stubišni blok definira katna krila na različitim međuetažama te je ujedno najviši volumen koji sadržava polukružni završetak te izlazak na krovnu terasu. Krovna terasa s pogledom na južne obronke Medvednice izvedena je na krilu internata, dok su ostali krovovi ravni, a potezi prozora horizontalni. Dva katna krila uokviruju pristupni trg, što je važan naglasak za skladno uklapanje čitavog sklopa u brežuljkastu konfiguraciju podsljemenske zone.

*Fotografija eksterijera,
pogled s istoka*

Izvedbeni projekt doživio je nekoliko značajnijih izmjena s obzirom na idejni iz 1938. Realizirani sklop odlikuje spomenuto zrcaljenje idejnog projekta, zatim kosi krovovi umjesto ravnih na katnim krilima te pravokutni prozorski otvor u umjesto kontinuirana horizontalnog poteza prozora. Arhitektica je idejnim rješenjem poštovala dosege moderne arhitekture, no izostanak ili pojednostavljenje takvih specifičnih izvedbenih rješenja ukazuje na nedostatak društvene afirmacije modernističkih težnji te ograničene tehničke mogućnosti izvedbe tog vremena. Danas su tu Škola za medicinske sestre Mlinarska i učenički dom, uključujući sjeverno krilo koje je dograđeno 1966. prema projektu projektnog biroa „Ilica 21“ koji prati konцепciju uklapanja postojećega kompleksa u konfiguraciju terena te u širi kontekst obiteljskih kuća podsljemenske zone.

Najveća je arhitektonska vrijednost današnje Škole za medicinske sestre i učeničkog doma arhitektice Zoje Dumengjić jasno volumensko zoniranje dvaju funkcionalnih sklopova koji su skladno uklopljeni u kosi teren te fina artikulacija javnih prostora škole – ulaznog trga i krovne terase. Za razliku od realizacija srednjoškolskih ustanova međuratnog razdoblja svojih zagrebačkih suvremenika (npr. Egon Steinmann, Gimnazija u Križanićevoj ulici), Zoja Dumengjić uspjela je postići odmak od klasičnih simetričnih koncepcija državnih obrazovnih zgrada i omešavanje reprezentativnog izražaja. S obzirom na datost mesta i vremena u kojima je djelovala, težeći za oplemenjivanjem prostora za dobrobit čovjeka, njezina su rješenja inovativna i prepoznatljiva. Zadovoljivši osnovnu funkcionalnost i racionalnost, bavila se psihološkim i sociološkim načinima kako se arhitektonskim rješenjima približiti korisniku. To je najčešće uključivalo male pomake s ciljem boljeg prirodnog osvjetljenja i prozračivanja te maksimalnog prožimanja vanjskog i unutrašnjeg prostora (op. a. humanizam modernizma).

Zoja Dumengjić, projektantica Škole i učeničkog doma

Zoja Dumengjić, laureatkinja nagrade Vladimir Nazor za životno djelo 1995. i prva žena kojoj je pripala ta čast, jedna je od najistaknutijih arhitekata hrvatske moderne koja je razvila svoj prepoznatljivi izraz u domeni arhitekture zdravstvene namjene i zgrada za odgoj i obrazovanje.

Zoja Nezenina rođena je 31. prosinca 1904. u Odesi kao kći ruskoga generala Petra Nezenina. U Oktobarskoj revoluciji njezina je obitelj izgubila sve te bila primorana na trogodišnje lutanje po Europi, što je predodredilo njezinu ustrajnost i nepokolebljivost u cijelokupnom djelovanju. 1927. završava studij arhitekture na Tehničkom fakultetu u Zagrebu stekavši zvanje inženjera arhitekture te se ubrzo zapošljava u poznatome zagrebačkom atelijeru Ignjata Fischera. Paralelno s prvim stručnim iskustvom, u koautorstvu s kolegom Đorđem Kiverovim počinje sudjelovati na javnim arhitektonskim

Zoja Dumengjić

natječajima. Već prvi natječajni projekt bolnice iz 1928. osvaja otkupni plasman, a taj će se uspjeh nastaviti u dalnjem radu i različitim koautorstvima, poslije uglavnom sa suprugom arhitektom Selimirom Dumengjićem te kolegama Zvonimirovom Vrkljanom i Ernestom Weissmannom. Svaki arhitekt svjestan je činjenice koliki trud i odricanje, a ponajprije rizik od neuspjeha u velikoj konkurenciji zahtijeva izrada natječajnih arhitektonskih projekata, no arhitektica Dumengjić u tom je aspektu profesionalnog djelovanja bila neprikosnoveni autoritet – od ukupno sedamdeset i dva natječajna projekta, čak dvadeset je osvojilo prvu nagradu, a ukupno šezdeset i dva projekta jednu od nagrada, odnosno otkup.

Kolega, profesor Vrkljan, izjavio je: „*Arhitektura joj je bila sve. Nije imala prijateljice, kretala se samo u muškom društvu. Radila je i dan i noć. I kod kuće i u svojem birou. I poslije umirovljenja, u svojem je stanu sate i sate provodila za crtačim stolom. Ne znam nikoga tko je toliko radio kao ona.*“

Nakon atelijera Ignjata Fischera, od 1930. zaposlena je kao samostalni projektant, tj. „kontraktualni državni činovnik“² Arhitektonskog odjela Higijenskog zavoda pri Školi narodnog zdravlja koja je na inicijativu dr. Andrije Štampara osnovana 1936. radi poboljšanja higijenskog i zdravstvenog standarda u zemlji te edukacije pučanstva. Njezin suprug Selimir Dumengjić bio je voditelj istog odjela, usmjerivši djelovanje na pedagoški, programski i teorijski rad, što je Zoji predstavljalo značajnu podršku u projektantskom radu. Prema njezinim projektima za zaposlenja pri Odjelu realizirani su: zarazni paviljon Gradske zarazne bolnice na Mirogojskoj cesti u Zagrebu 1934., dječje lječilište za tuberkulozu u Šumetlici 1936.–38., paviljon za tuberkulozu i zarazni paviljon Opće bolnice u Varaždinu 1936.–42. te Škola sestara pomoćnica i internat na Mlinarskoj cesti u Zagrebu 1939.–41., što je prije Drugoga svjetskog rata njezino *najcjelestije i najzrelije djelo*³. Nakon uspostavljanja nove vlasti 1941. Zoya Dumengjić otpuštena je iz Higijenskog zavoda te se zapošljava u Državnom zavodu za proizvodnju lijekova „Pliva“. Po završetku rata, od 1945. zaposlena je kao načelnik Odjela za izgradnje zdravstvenih ustanova u Ministarstvu zdravlja NR Hrvatske, zatim od 1948. do 1953. kao rukovoditelj arhitektonske grupe APZ-a te kao direktor i glavni projektant u vlastitom uredu „Dumengjić“ od 1954. do umirovljenja 1977.

Larisa Čišić

LITERATURA:

1. Barišić Marenčić, Zrinka. Arhitektura Zоја Dumengjić: osobitost djela u kontekstu hrvatske moderne arhitekture: doktorska disertacija / Zrinka Barišić Marenčić ; mentor Ivan Juras. Zagreb, Z. Barišić Marenčić, 2007.
2. Premerl, Tomislav, Arhitektura humanizma Zоје Dumengjić, Čovjek i prostor, - ISSN 0011-0728. - 43 (1996), 6/8(505/507); str. 19–21.
3. Dumengjić, Zoya, Nova zgrada škole sestara pomoćnica u Zagrebu, Zagreb, Jugoslavenska štampa, 1939.
4. Premerl, Tomislav, Projektantica zgrade Škole i učeničkog doma, Sestrinski glasnik, 2008: 4; str. 229–230.

IZVORI:

- 1 - Zamoda, Jagoda: Zоја Dumengjić – godine samoće prve dame hrvatske arhitekture. „Glorija“, Zagreb, 16. 8. 1996., br. 84, str. 28.
- 2 - „Odlukom g. ministra socijalne politike i narodnog zdravlja, imenovani su: za kontraktualnog činovnika arhitekta škole Narodnog zdravlja u Zagrebu inžinir Zоја Dumengjić...“ Izvor: A. A. Imenovanja. „Jutarnji list“, Zagreb, 30. 3. 1935.
- 3 - Premerl, Tomislav, Arhitektura humanizma Zоје Dumengjić, Čovjek i prostor, - ISSN 0011-0728. - 43 (1996), 6/8(505/507); str. 20

KAMEN TEMELJAC PROFESIONALIZACIJE SESTRINSTVA U HRVATSKOJ

Početkom mjeseca listopada 2008. godine u Školi narodnog zdravlja „Andrija Štampar“ i Školi za medicinske sestre Mlinarska obilježili smo 120 godina rođenja dr. Andrije Štampara, 60 godina Svjetske zdravstvene organizacije i 50 godina od odlaska dr. Andrije Štampara. Simpozij s međunarodnim sudjelovanjem „Štamparova načela i suvremeni zdravstveni izazovi“ s prigodnim programima održali su se 3. i 4. listopada 2008. u Školi narodnog zdravlja „Andrija Štampar“ u kojima su sudjelovali i djelatnici naše škole.

U listopadu 2010.g. učenici naše škole sudjelovali su u svečanom obilježavanju 120. obljetnice rođenja dr. Andrija Štampara, 50. obljetnice njegove smrti te 60.g. obljetnice osnutka Svjetske zdravstvene organizacije.

Sudionici obilježavanja 120-te obljetnice rođenja dr. Andrije Štampara, 50-te obljetnice njegove smrti te 60-te obljetnice osnutka Svjetske zdravstvene organizacije ispred Škole narodnog zdravlja "Andrija Štampar"

U Školi za medicinske sestre Mlinarska otkrivena je 3. listopada 2008. spomen-ploča inspiratoru i utemeljitelju uvođenja socijalne medicine i sestrinstva, dr. Andriji Štamparu, i prvom ravnatelju škole, dr. Vladimиру Čepuliću, rad akademskog slikara i kipara Nenada Opačića.

Svečani program započeo je stiliziranim scenskim prikazom socijalnih i zdravstvenih prilika s početka 20. stoljeća koji su pripremile medicinske sestre – nastavnice Romanita Milojević i Zlata Bojanić, a izveli su ga učenici Škole za medicinske sestre Mlinarska. Skupu su prisustvovali gospođa Zora Štampar Lukovnjak i gospodin Ivan Lukovnjak, kći i unuk dr. Andrije Štampara koji su također uvelike pomogli u organizaciji i sakupljanju arhivske građe. Gostima su se obratili prof. dr. sc. Jadranka Božikov, ravnateljica Škole narodnog zdravlja „Andrija Štampar”, prof. dr. sc. Nada Čikeš, dekanica Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, i dr. Ivica Vučak.

Sanda Franković, dopredsjednica Hrvatske udruge medicinskih sestara, u svom je obraćanju naglasila: „*Hrvatsko sestrinstvo ima dugu tradiciju i naše je djelovanje protkano radom i mislima svih generacija prije nas. Djelovanje Hrvatske udruge medicinskih sestara baštini tradiciju sestrinskog udruživanja od 1929. godine i neraskidivo je vezano i inspirirano upravo suradnjom s Mlinarskom školom u čijim je prostorima i bilo mjesto u kojem je Udruga našla svoj dom sve do Domovinskog rata. Medicinske sestra i profesori škole uvijek su bili samozatajni, mirni, ali ustajni i napokolebljivi partneri u promicanju ideje sestrinstva. Stoga sam uvjerenja da bi Andrija Štampar i Vladimir Čepulić, u čiju čast i na sjećanje danas bilježimo ovaj skup, bili zadovoljni postojanošću i vitalnošću svog započetog djela Škole za sestre pomoćnice u Mlinarskoj ulici.*”

Na skupu je bila prisutna obitelj dr. Vadijira Čepulića, nećaci Mladen i Vladimir, te dr. Eugidia Čepulić koji je s prisutnima podijelio vesela i topla sjećanja na Vladimira Čepulića i zahvalio medicinskoj sestri Zlati Bojanić na dugogodišnjem zalaganju i upornosti u zagovaranju projekta postavljanja spomen-ploče u prostorima škole. Arhitekt Tomislav Premerl, jedan od najutjecajnijih hrvatskih teoretičara i povjesničara arhitekture, govorio je o životu i djelu arhitektice Zoje Dumendić koja je projektirala zgradu današnje škole i učeničkog doma.

Pročitani su telegrami gospođe Slavije Lalić koja je dugi niz godina bila ravnateljica škole te gospođe Snježane Grković-Janović, kćeri sestre Lujze Wagner: „*Drage sestre, zamišljam vaš sastanak na mjestu mojih ranih uspomena, teško se mirim s tim da vam se ne mogu*

pridružiti. Želim vjerovati da našem sestrinstvu sviću bolji dani."

Na kraju su se obratili Zvonimir Šostar, pročelnik Ureda za zdravstvo i socijalnu skrb, i ravnateljica škole Asja Jelaković koji su ujedno otkrili spomen-ploču. Govornici su se u svojim izlaganjima osvrnuli na povijest sestrinstva i škole, suvremene dosege sestrinskog obrazovanja, a osobe i događaje čiji je značaj za razvoj i opstojnost profesije medicinskih sestara neprocjenjiv.

Uz otkrivanje spomen-ploče izrečene su brojne lijepe i poticajne riječi, no ovim tekstom želim dodatno naglasiti važnost ovih dvaju liječnika za današnje postojanje i rad Škole za medicinske sestre Mlinarska.

Spomen - ploča dr. Vladimiru Čepuliću i dr. Andriji Štamparu

U oživotvorenju svoga projekta uvođenja javne socijalno-zdravstvene službe te školovanja i stručnog usavršavanja zdravstvenih djelatnika dr. Andrija Štampar nailazio je na razumijevanje, moralnu i novčanu pomoć inozemnih zdravstvenih ustanova i udruga, prije svega Higijenske sekcije Lige naroda te Rockefellerove fondacije. Slična iskustva u svom radu imao je i dr. Vladimir Čepulić koji je bio svjestan višeslojnosti značenja kvalificiranih medicinskih sestara u dispanzerskom radu i potpunog izostanka te struke u sklopu široke akcije za suzbijanje tuberkuloze, osim u antituberkuloznom dispanzeru, prvo osnovanom u Zagrebu. Ideju dr. Čepulića o osnivanju Škole za sestre pomoćnice podržali su dr. Andrija Štampar, načelnik u Ministarstvu, i dr. Josip Lochert, šef Zdravstvenog odsjeka u Zagrebu, te je 1. siječnja 1921. utemeljena kao prva škola za sestre u tadašnjoj Kraljevini SHS. Za prvog ravnatelja imenovan je dr. Vladimir Čepulić, a prva sestra nadstojnica bila je sestra Jelka Labaš.

Uz ovaj kratki osvrt na velikane medicine i sestrinstva još jednom želim zahvaliti svima koji su na bilo koji način pomogli u realizaciji izrade spomen-ploče, svečanom obilježavanju ovih značajnih obljetnica i svima koji su se obratili skupu u školi, kao i svim gostima koji su skup uveličali.

Asja Jelaković

ŠETNJA KROZ POVIJEST UČENIČKOG DOMA

Godine 1920. u Zagrebu i u Hrvatskoj i Slavoniji osnivali su se antituberkulozni dispanzeri kroz organiziranu akciju suzbijanja tuberkuloze. Uređenje dispanzera u Zagrebu bilo je povjeroeno dr. Ćepuliću.

Budući da nije bilo osnovnih kadrova za dispanzersku službu, dr. Ćepulić je u listopadu 1920. godine predložio zdravstvenom odsjeku za Hrvatsku, Slavoniju i Međimurje nacrt i naučnu osnovu za Školu sestara pomoćnica za tuberkulozu u Zagrebu.

Ta nastojanja i prijedloge podržali su tadašnji načelnik Ministarstva zdravlja dr. Andrija Štampar i šef zdravstvenog odsjeka dr. Josip Lochert pa je u Zagrebu u siječnju 1921. godine osnovana prva škola za sestre pomoćnice u tadašnjoj Jugoslaviji, kojoj je dr. Ćepulić bio prvi ravnatelj.

Zainteresirane učenice mogle su se prijaviti putem natječaja objavljenog u Narodnim novinama 256 (1920.) od 10. studenoga do 15. prosinca 1920. godine. U njegovu tekstu stajalo je da će u školu biti primljeno „8 sestara koje su trebale imati besplatan stan i opskrbu, jedno odijelo i par cipela te mjesecnu plaću od 1000 kruna“.

Buduće učenice morale su udovoljiti i određenim kriterijima:

- morale su biti državljanke Kraljevine SHS,
- nisu smjele biti mlađe od 20 ni starije od 35 godina,
- morale su imati završenu višu pučku ili barem četiri razreda neke srednje škole,
- morale su biti neporočne, zdrave i potpuno vještice „hrvatsko-srpskomu“ jeziku.

Osnutkom škole nastao je i velik interes među redovnicama koje su se bavile njegom bolesnika te su na molbu poglavara reda Svetoga Vinka i Svetoga Križa bile također upisane u prvi tečaj. Njihov primitak u školu utjecao je i na prvotni nastavni plan, pa je zbog njih došlo do podjele na dva smjera, bolničarskog i socijalno-medicinskog. Na taj način ukazala se prilika da časne sestre koje su već i prije radile u bolnicama konačno dobiju i formalan dokaz o naobrazbi.

Teoretska naobrazba bila je za oba smjera zajednička. Učenice bolničarskog smjera obrazovale su se samo u njezi bolesnika, a učenice socijalno-medicinskog smjera, nakon potrebne naobrazbe u njezi bolesnika, dodatno su se educirale u socijalno-medicinskom radu.

Prvi ravnatelj škole bio je Vladimir Ćepulić, koji je na tu dužnost imenovan 27. siječnja 1921. godine.

Ravnatelj je morao biti liječnik, a nadstojnica, tj. sestra pomoćnica (kao današnji voditelj učeničkog doma) bila je Jelka Labaš. Ravnatelj je morao biti „u tuberkulozi specijalno naobrazen liječnik“, nadstojnica, tj. sestra pomoćnica, „koja стоји uz bok ravnatelju, koja ima uz ravnatelja, da nadzire učenice, da nadzire njihovo vladanje i da se brine za njihov etički odgoj.“

Liječnici predavači bili su Vladimir Ćepulić, Milivoj Dežman, Milan Schwarz i dr.

Predavačice Sestre Družbe sestra milosrdnica sv. Vinka Paulskoga Klara Radovanović i Blanda Stipetić dobile su stipendiju od 20 000 kruna u svrhu izobrazbe u inozemstvu u Austriji, nakon čega su četiri godine bile dužne raditi u školi.

Učenice su nakon godinu dana praktičnog i teorijskog obrazovanja polagale ispit za bolničku odnosno dispanzersku službenicu. Kandidatkinje su mogle ispit položiti s ocjenom izvršno sposobna, sposobna ili nesposobna. Ako kandidatkinja nije udovoljila zahtjevima, nakon 3 mjeseca mogla je ponovno pristupiti ispit. Za to vrijeme mogla je pripremati ispit i raditi u bolnici odnosno dispanzeru i spremati se ponovno za ispit. Ako ni tada nije položila, više nije imala pravo na polaganje.

Tijekom prve godine djelovanja škole, 7 učenica iz građanstva primalo je stipendiju od 1000 kruna mjesечно, dok su ostale učenice same snosile troškove školovanja. Učenice iz građanstva nosile su posebnu službenu odjeću i imale su po jedan primjerak za rad, a jedan za izlazak.

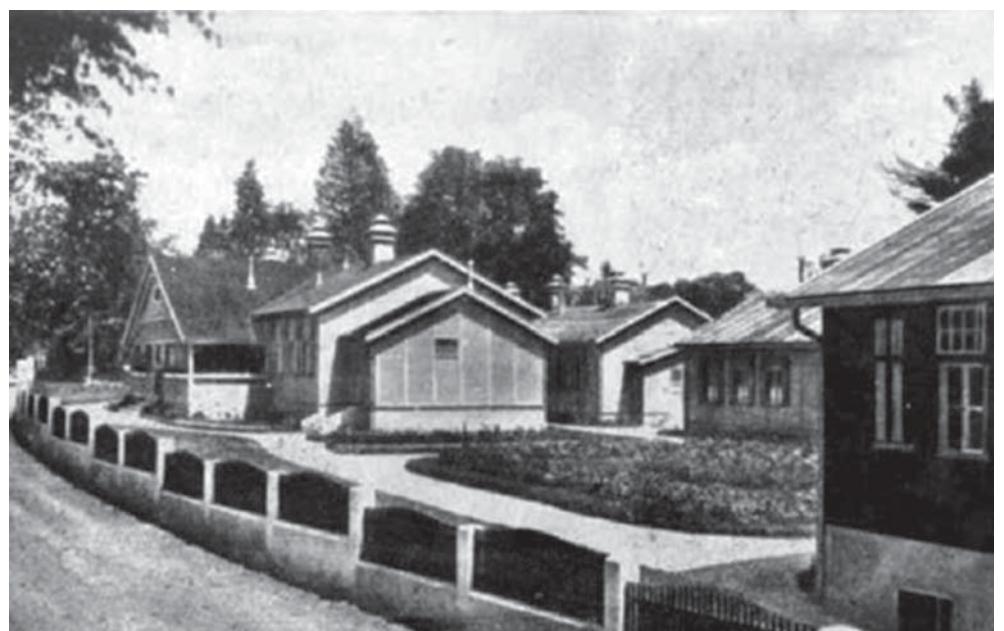
Prema iskazu Vladimira Ćepulića „za učenice primljene u školu su u razdoblju od siječnja 1921. do travnja 1922. godine predavanja bila organizirana u blagovaonici sestara redovnica

u Zakladnoj bolnici (koja se nalazila na Trgu bana Josipa Jelačića, ugao Illice i Gajeve). Za blagovaonicu i dnevno boravište civilnih učenica služila je samo jedna soba u bolnici. Civilne učenice su stanovalе u jednoj sobi u Zemaljskom rodilištu, dok su od travnja 1922. do 1. rujna 1923. stanovalе u ortopedskoj bolnici kod Sv. Duha.“ 1) 2)

*Zakladna bolnica na Jelačić placu u Zagrebu
1930. godine
(Izvor: Tomislav Kovačević: Počeci sestrinstva
u Đakovštini; Muzej Đakovo, 2019.)*

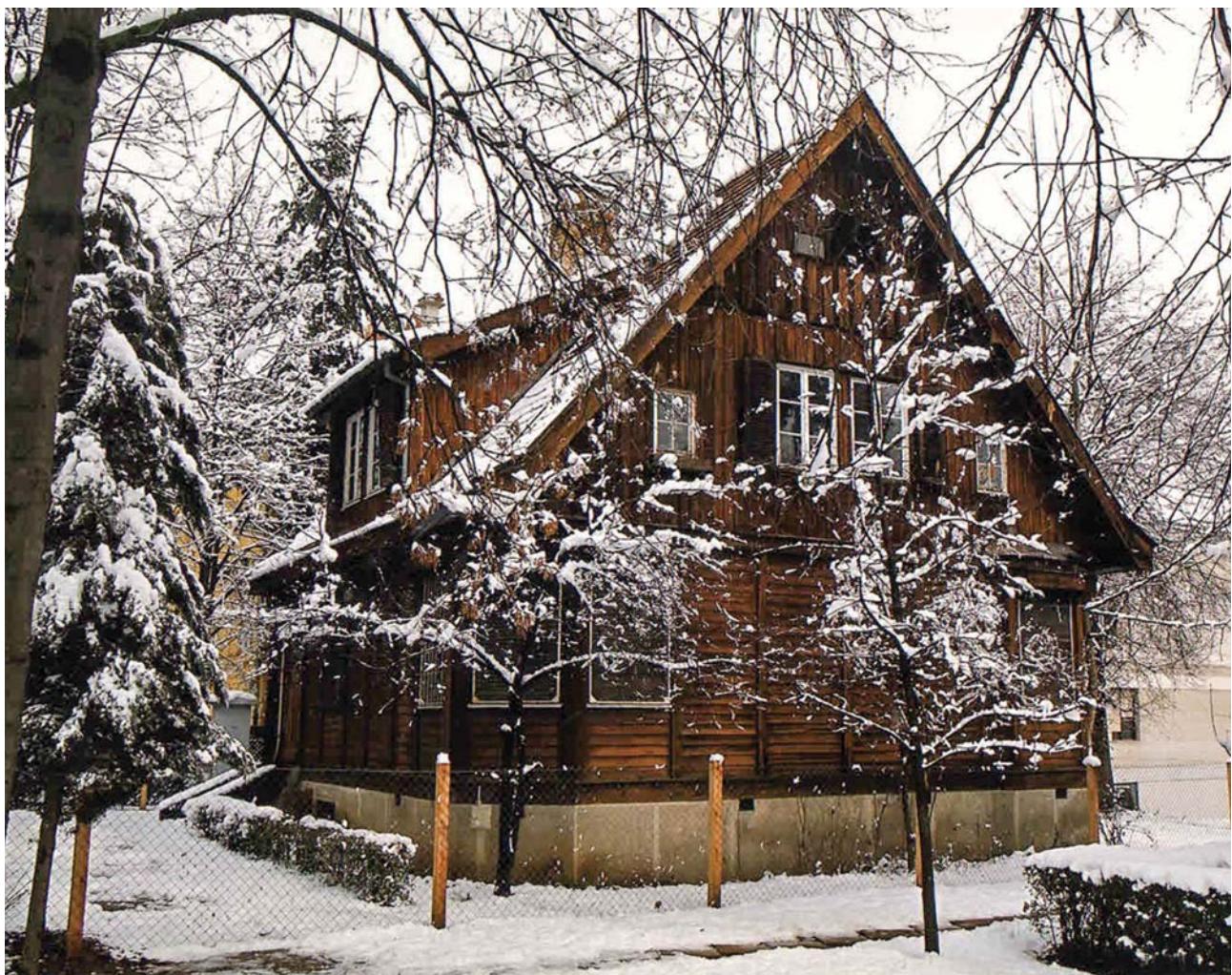
Tek od 1. rujna 1923. učenice dobivaju primjereno smještaj te se škola i internat sele u pet drvenih paviljona na Mlinarsku cestu, koje je država nabavila iz Njemačke u ime reparacija.

*Škola za sestre pomoćnice u Zagrebu
(Izvor: Tomislav Kovačević: Počeci sestrinstva u Đakovštini; Muzej Đakovo, 2019.)*

Od pet drvenih paviljona danas na lokaciji Mlinarska 36 ostala je „drvena kuća“ koja je rekonstruirana po predlošku nekadašnjih drvenih paviljona i modernizirana za potrebe nastave i vježbi zdravstvene njegе.

U rujnu 1925. godine uz barake je sagrađen zidani paviljon za predavaonicu (današnji amfiteatar) zaštićen kao spomenik nulte kategorije, što ih je Školi u znak priznanja darovala Rockefellerova fundacija. U jednom paviljonu uređeni su laboratoriji i kabineti. U tri drvena paviljona stanovalе su učenice, sestre nastavnice škole i diplomirane sestre koje su radile u bolnicama. Sestre nastavnice u školi imale su mnogostruka zaduženja – u školi nastava, praksa u zdravstvenim ustanovama i odgajatelji učenica svog razreda. Peti paviljon služio je kao gospodarska zgrada (kuhinja, blagovaonica, pronaica rublja i skladište).

Jedini očuvani drveni paviljon u sastavu današnje Škole za medicinske sestre Mlinarska

Na istom terenu, umjesto dotrajalih drvenih paviljona koji su srušeni, izgrađena je zidana dvokatnica u koju je smješten internat s upravom.

Sredinom 1941. godine Škola se uselila u novu modernu zgradu sagrađenu sredstvima što ih je Školi darovala Rockefellerova fondacija. Zgrada je bila opremljena higijenskim prostorijama za nastavu, internat i izvannastavni život učenica. U toj smo zgradi i danas. Tada je kapacitet škole s internatom bio 60 učenika (2 odjeljenja).

Kao što i danas postoji Kućni red u učeničkom domu, skoro godinu dana prije nego li su škola i internat bili preseljeni u nove prostore u Mlinarsku ulicu, 16. lipnja 1922. godine, zaživio je Kućni red. 2)

Iako se Kućni red nije odnosio na učenice prve generacije, ipak se u nastavku rada donosi „kako bi se pokazalo koliko je u odgoju ovoga mladoga kadra bila potrebna stroga disciplina i nadzor, ali s velikom dozom ljubavi, ne prisilno, već blago i obazrivo“. 2)

Organizacija odgojno-obrazovnog rada u učeničkom domu nekad

Nakon obaveza u bolnici, učenice su imale zaduženje u internatu. Svaka dva mjeseca pomagale su u pospremanju glavne i gospodarske zgrade, kao i paviljona u kojemu su i same boravile.

Pristojno ponašanje učenica te poštovanje hijerarhije bilo je iznimno važno. Ravnatelj škole, nadstojnica i učitelji su bili oni koji su učenice morale slušati i poštovati.

Naglasak je bio na točnosti i odgovornosti u izvršavanju dužnosti i posla. Od učenica se tražila profesionalnost u radu s pacijentima i čuvanje službene tajne, „nisu smjele biti prema njima nestrpljive i zlovoljne te primate darove bilo koje vrste.“²⁾

Kućni red nekad	Kućni red danas
ustajanje u 5:45	ustajanje prije 7:00 (ovisno o obavezama)
prije odlaska na zajutrak urediti sebe, svoj krevet, umivaonik i ostale stvari, jer je u sobi morala vladati čistoća i red	prije odlaska na doručak osobna higijena i higijena prostora
doručak od 6:30	doručak od 6:00 do 8:00
odlazak na rad od 7 do 12 sati na odjelima, nakon čega je bio planiran zajednički povratak u internat	odlazak na nastavu/vježbe/praksu. Učenje od 9 do 12 sati za učenice u poslijepodnevnom turnusu
zajednički objed u 13 sati	ručak od 12 do 14 sati
od 13:30 do 15 sati poslijepodnevni odmor	odmor od 14 do 15 sati
od 15 do 18 sati predavanja ili rad u bolnici i nekim drugim socijalno-higijenskim ustanovama	od 15 do 18 sati vrijeme učenja za učenice u jutarnjem turnusu, ostale su na nastavi/vježbama.
18:30 sati zajednički povratak u internat	večera od 18 do 20 sati
19 sati bila je zajednička večera	nakon večere vrijeme za izborne aktivnosti, razna događanja u domu i slobodno vrijeme
oko 21:30 sati spremanje za odlazak na počinak	vrijeme za spavanje u 23 sata

Pravo na slobodno vrijeme imale su svaku nedjelju popodne kad su primale posjete. Izlazak u grad bio je dopušten ljeti do 20 sati, ali službena odjeća ili posjet kazalištu nisu bili dopušteni. Morale su voditi računa o svom ugledu.

Od 40 upisanih učenica, 6 ih se ispisalo. U razdoblju od 13. do 16. veljače 1922. završnu svjedodžbu dobilo je nakon položenog završnog ispita 34 učenica, i to 8 civilnih učenica koje su zajedno s 11 redovnica dobile naziv sestre pomoćnice i 15 redovnica koje su dobile naslov sestre bolničarke.

Za prve dvije generacije školovanje je trajalo godinu dana. Treća generacija imala je dulje školovanje, godinu i pol. Od 1924./1925. do 1930. školovanje traje dvije godine. Danas obrazovanje za medicinske tehničare traje pet godina.

Učenički dom od prvotnog kapaciteta 60 učenica do brojke više od 200 korisnica tijekom Domovinskog rata danas ima smještajni kapacitet za 104 učenice. Tijekom pandemije bolesti COVID-19 broj smještenih učenica smanjen je na 84.

Nina Radanović Bokulić, Željka Mišetić

KRONOLOGIJA POVIJESTI ŠKOLE

1. ŠKOLA ZA SESTRE POMOĆNICE OD 16.1.1921. DO 1924.

- SOCIJALNO-MEDICINSKI SMJER (SESTRA POMOĆNICA)
- BOLNIČKI SMJER (BOLNIČAR)
TRAJANJE: JEDNA GODINA GODINA

2. KRALJEVSKA ŠKOLA ZA SESTRE POMOĆNICE U ZAGREBU OD 1924. DO 1945.

- TRAJANJE: JEDNA I POL GODINA (DO 1924./5.)
- TRAJANJE: DVije GODINE (OD 1924./25. DO 1930./31.)
- TRAJANJE: TRI GODINE (OD 1930./31. DO 1945./46.)

3. ŠKOLA ZA MEDICINSKE SESTRE OD 1945. DO 1948.

- TRAJANJE: TRI GODINE (OD 1945./46. DO 1948./49.)

4. ŠKOLA ZA LIJEČNIČKE POMOĆNICE OD 1948. DO 1949.

- TRAJANJE: ČETIRI GODINE (OD 1948./49. DO 1949./50.)

5. VIŠA ŠKOLA ZA MEDICINSKE SESTRE PRI MEDICINSKOM FAKULTETU U ZAGREBU

- OD 1949. DO 1960.
- TRAJANJE: TRI GODINE (OD 1949./50. DO 1959./60.)

6. ŠKOLA ZA MEDICINSKE SESTRE

- OD 1960. DO LIPNJA 1977.
- TRAJANJE: ČETIRI GODINE

7. ZDRAVSTVENI OBRAZOVNI CENTAR, RJ ZA MEDICINSKE SESTRE MLINARSKA

- OD 1. SRPNJA 1977. DO 31. KOLOVOZA 1991.
- TRAJANJE: ČETIRI GODINE
- 8. ŠKOLA ZA MEDICINSKE SESTRE MLINARSKA**
- OD 1. RUJNA 1991.
- TRAJANJE: ČETIRI GODINE
- OD 2008./09. GODINE, SMJER: NJEGOVATELJ / NJEGOVATELJICA STARIJIH I NEMOĆNIH OSOBA (ZA UČENIKE S TEŠKOĆAMA)
- TRAJANJE: TRI GODINE
- OD 2010./11., SMJER: MEDICINSKA SESTRA / TEHNIČAR OPĆE ZDRAVSTVENE NJEGE
- TRAJANJE: PET GODINA

O nama

I TO SMO MI

Svaka je obrazovna ustanova jedan organizirani mehanizam i važan čimbenik u cjelokupnom sustavu obrazovanja, neovisno o tome na kojem je stupnju i o kojoj je vrsti obrazovanja riječ. Škole su mesta u kojima se organiziranost mehanizma ostvaruje kroz suradnju svih dionika u cilju što uspješnijeg i funkcionalnijeg osposobljavanja učenika za život.

U Školi za medicinske sestre Mlinarska također se, uz ostalo, svi vidovi kurikulumski propisanoga obrazovanja najprije planiraju unutar stručnih vijeća, a onda i međusobnom integracijom između njih.

STRUČNO VIJEĆE HRVATSKOGA I STRANIH JEZIKA

Stručno vijeće nastavnika jezika službeno se spominje od školske godine 2010./2011., a do navedene je godine ono bilo podijeljeno na Stručno vijeće hrvatskoga jezika i Stručno vijeće stranih jezika.

Sastav Stručnoga vijeća jezika čine sljedeći nastavnici: Vedrana Aguzin, prof. latinskoga jezika; Daniel Goreta, prof njemačkoga jezika; Marija Gazzari, prof. hrvatskoga jezika; Anica Gregović, prof. engleskoga jezika; Tina Ivanišević Grabovac, prof. hrvatskog jezika; Miljenka Krolo Petrović, prof. engleskoga i njemačkoga jezika; Meri Pupačić, prof. hrvatskoga jezika.

Predmeti jezičnoga područja u Školi za medicinske sestre Mlinarska, kao i u ostalim strukovnim školama, ulaze u općeobrazovnu grupu predmeta, ali se jedino u srednjoškolskom obrazovnom programu medicinska sestra / medicinski tehničar opće njege uče i poučavaju tijekom prve dvije godine.

Bez obzira na činjenicu da takva podjela na općeobrazovne (u što spada i jezično područje predmeta) i strukovne predmete raspoređene kroz dvije i tri godine smanjuje mogućnost korelacije nastave jezika i struke, nastavnici ipak nađu načina da kroz kurikulumsko planiranje i međupredmetno poučavanje uključe i strukovne predmete, odnosno uspostave koreacijsko-integracijski metodički sustav.

Jezici su prije svega sredstva koja služe za komunikaciju i sporazumijevanje, ali uz to, oni obuhvaćaju i širu domenu. Kroz učenje i poučavanje jezika i o jezicima učenici stječu komunikacijske vještine u različitim situacijama i oblicima (usmenim, pisanim) te za različite svrhe i namjene. Uče o kulturi govorenja, slušanja, čitanja i pisanja te se susreću s različitim kulturnim obrascima svoje zemlje i zemalja stranih jezika koje uče.

Na taj se način učenike priprema za aktivne, kreativne, osviještene i ravnopravne građane Republike Hrvatske, Europe i svijeta.

Moderni strani jezici u našoj školi poučavaju se od četrdesetih godina dvadesetog stoljeća.

Prve generacije koje su počele učiti strane jezike, i to njemački, spominju se u školskoj godini 1942./1942. Od 1946. učenju njemačkoga dodano je i učenje ruskog jezika, a od školske godine 1949./1950. obrazovanje je produženo na četiri godine pa je otad započelo i poučavanje engleskog jezika. Zanimljivo je da je tijekom osamdesetih i početkom devedesetih godina, osim tih triju jezika, bilo moguće učiti i francuski jezik.

Strani su se jezici poučavali kroz sve četiri godine obrazovanja, po dva sata tjedno. Poučavao se svakodnevni, govorni jezik, kao i jezik struke, kako bi se što više proširile kompetencije učenika, budućih medicinskih sestara/tehničara. Stjecajem okolnosti vremenom dolazi do gubljenja interesa za učenjem ruskog i francuskog jezika te zbog sve veće popularnosti engleskog jezika na globalnoj razini, do današnjih se dana zadržao pretežno engleski, a njemački jezik uči vrlo mali broj učenika.

Već spomenuta reforma 2010. godine utječe na reprogramiranje materinskoga te na reprogramiranje stranih jezika pa se oni, kao i ostali općeobrazovni predmeti, poučavaju samo tijekom prve dvije godine petogodišnjeg obrazovanja, unatoč činjenici da su upravo

materinski i strani jezici obvezni predmeti na ispitu državne mature. Tijekom te prve dvije godine strani jezik zastupljen je s tri sata tjedno.

U nastavi hrvatskoga i stranih jezika primjenjuju se suvremene metode, projektna nastava, interkulturnalni i tematski pristup, u učionici i izvan nje, kroz terensku nastavu.

Da se temeljne vrijednosti prenose učenicima kvalitetno i zanimljivo, potvrđuju i brojne učeničke aktivnosti, a onda i postignuća, koje proizlaze iz okvira obaveznog nastavnog procesa.

Opis i pregled važnijih događanja u okviru stranih jezika

Učenici su posjećivali kazališne predstave gostujuće američke kazališne skupine, brojne filmske projekcije, muzeje te su sudjelovali u Erasmus+ i E-medica projektima. Putovali su u Portugal, Irsku itd. te su mogli uživo uporabiti/primjenjivati jezična znanja stečena u nastavi.

U školi su gostovali i izvorni govornici u suradnji s CAS-om (The Croatian-American Society).

Tijekom godina u školi su organizirana školska natjecanja iz engleskog i njemačkog jezika te su najuspješniji učenici pozivani na županijska natjecanja, gdje su postizali zapažene rezultate. Prilikom odvijanja božićnih priredbi u njima su redovno sudjelovali i učenici koji bi nastupali kao Engleski zbor, te izvodili tradicionalne božićne pjesme na engleskom jeziku.

Aktivno se pridonosi organizaciji Dana bolesnika, Dana otvorenih vrata škole.

Iz latinskog jezika učenici posljednjih deset godina ostvaruju visoke rezultate pod mentorstvom profesorice Vedrane Aguzin koja ih vodi od 2003. godine.

Na državnom natjecanju sudjelovali su:

Godine 2007. u Dubrovniku sudjelovao je Jurica Marković i zauzeo 1. mjesto.

Godine 2008. u Puli sudjelovala je Valentina Požgaj i zauzela 10. mjesto.

Godine 2014. u Zadru je sudjelovala Anamaria Pongrac i zauzela 7. mjesto.

Godine 2015. u Opatiji su sudjelovale učenice Anamarija Dolački i Elinda Aliu, te zauzele 7. i 8. mjesto.

Obilježavanje Dana hrvatskog jezika u knjižnici.

Pregled važnijih događanja od kraja 20. i početka 21. st. u okviru Hrvatskoga jezika

Stručna predavanja u školi:

- 2002. profesor Krunoslav Pranjić, s temom *Poezija Vesne Parun i Ivana Slamniga*,
- 2003. profesor Krunoslav Pranjić, s temom *Matoš naš svagdašnji*,
- 2004. profesor Milan Papić, s temom *Psihološka analiza likova romana Povratak Filipa Latinovicza Miroslava Krleže*,
- 2006. profesori Vinko Zidarić i Zlata Godler predstavili su projekt *Interkulturnizam i mladi*.

Dani hrvatskog jezika.

Predstavljanje književnih djela, kazivanje poezije i izvođenje predstava u školi:

- 1998. Stana Lovrić: *Čovjeku prilazeći*,
- 2000. Božidar Orešković: *Braća Karamazovi* (monodrama),
- 2001. Barbara i Franjo Friščić: *Carolija sna*,
- 2001. Zijad Gračić i Ksenija Pajić: *Bez trećeg*,
- 2003. Hrvoje Zalar: *Luđakovi zapisi* (monodrama prema istoimenoj Gogoljevoj noveli),
- 2004. Perica Martinović i Goran Matanić: *Recital Ljubavne poezije*.
- 2005. Enes Kišević recitirao je osobnu poeziju,

Časopis *Lapsus calami* izlazio je od 1998. do 2005., a *Vjesnik Mlinarske* od 2002. do 2010. godine.

Smotra LiDraNo i natjecanja

Svake se godine učenike priprema za smotru LiDraNo, a uspjeh na državnoj razini ostvaren je šk. god. 2007./08. s literarnim radom „Jutro nakon”, učenice Ivane Mezić (mentor Branka Jelušić Vujaklija) te šk. god. 2009./10. s literarnim radom „Životi iz tramvaja ili grijeh moga grada”, učenice Marije Rogoz (mentor Marija Gazzari).

U sklopu nastave hrvatskoga i stranih jezika organizirane su projektne i terenske nastave:

- *Srednjovjekovna kultura i pismenost u Istri* (2003.),
- *Renesansa u Dalmaciji* (Šibenik, Trogir, Split; 2005.),
- *Regionalni realizam Hrvatskog zagorja* (Kovačić, Leskovar, Gjalski; 2008.).

- *Na izvorima renesanse: Firenca, Siena, Ravena* (2009.),
- *Glagoljički spomenici i srednjovjekovna pismenost – šetnja Alejom glagoljaša* (2010.),
- *Početci hrvatske pismenosti i književnosti* – posjet Jurandvoru na Krku (2016.),
- *Hrvatsko zagorje – kulturološki fenomen* (2017.),
- *Šenoinim stazama* (2018.),
- *Beč, terenska nastava Austrija* (2017.),
- *Tvornica čokolade Zotter*, Riegersburg, Austrija (2018.),
- *Projekt Sissi i kraj jednog carstva*, terenska nastava u Salzburgu, Bad Ischlu i Hallstattu, Austrija (2019.),
- *Transnacionalna suradnja školskih ustanova: Diakonissen-Stiftungs-Krankenhaus Speyer, Njemačka* (2019.).

Obilježavanje obljetnica prigodnim izložbama:

Prigodnim su izložbama i/ili priredbama obilježeni sljedeći događaji: *100 godina rođenja A. B. Šimića* (1998.), *500 god. rođenja M. Držića* (2008.), *Dani hrvatskog jezika* (2008.).

Važno je spomenuti i kako naši učenici u organizaciji škole i profesorica/profesora hrvatskoga i stranih jezika svake godine posjećuju aktualne izložbe (kao npr. Vlaho Bukovac i Alexandre Cabanel, Umjetnički paviljon, 2018.; Katarina Velika, Klovićevi dvori, 2018.; stalni postav Modernoj galeriji niz godina i drugdje) te kazališne predstave i redovito sudjeluju na Književnoj matineji u sklopu Festivala svjetske književnosti u organizaciji nakladničke kuće Fraktura uz potporu Ministarstva kulture.

Homokreativus

Kako bi nastava unutar jezičnih grupa predmeta bila što kreativnija i otvorena te se ostvarivala suradnja između učenika i nastavnika, ali i s drugim stručnim vijećima, od školske godine 2020./2021. (povodom stote obljetnice) u našoj školi djeluje i Kreativna skupina Florence Nightingale – Mlinarska kojoj je za cilj okupljanje svih kreativnih učenika i nastavnika u školi te izražavanje u svim medijima i formama po izboru članova: od pisanja i glume preko glazbe do likovnog izražavanja i oblikovanja keramike.

Stručno vijeće hrvatskoga i stranih jezika uz ishode svojih pojedinačnih predmeta međusobno surađuje, obilježava sve važne spomendane i obljetnice vezane uz školu te lokalnu i širu zajednicu, stavlja naglasak na projektnu nastavu i sudjeluje u međunarodnim programima E-medica i Erasmus+. Uza znanja vezana uz jezike, učenike se kulturološki usmjerava i oplemenjuje te se na njih gleda kao na osobe u cjelini i s tog aspekta u njima razvija svestrani duh čemu uvelike pridonose i učenička kreativna izražavanja na koja ih se stalno potiče.

Marija Gazzari, Anica Gregović, Meri Pupačić

*Umjetnički radovi Kreativne skupine
Florence Nightingale*

KNJIŽNICA

U školskoj knjižnici zaposleni su dijelom radnog vremena (drugi dio ostvaruje se u nastavi) stručni suradnici knjižničari Aleksandra Vitez, prof. pedagogije i dipl. bibliotekarica, te Dane Petković, dr. med.

Djelatnost školske knjižnice kao bibliotečno-informacijskog centra škole obuhvaća odgojno-obrazovni rad s korisnicima, informacijsku djelatnost, kulturnu i javnu djelatnost te stručni bibliotekarski rad.

Aleksandra Vitez
za radnim stolom

Cilj je knjižničara unapređivanje odgojno-obrazovne djelatnosti škole, a zadaci u radu s korisnicima su: navikavanje učenika na dolazak u knjižnicu te na razvijanje svijesti o čitanju kao potrebi, ali i razonodi, razvijanje ljubavi prema knjizi, poticanje shvaćanja da su knjige izvori znanja i da je učenje istraživanje, osposobljavanje učenika za samoobrazovanje, poticanje interesa za stjecanje novih informacija s različitih područja, proširivanje opće izobrazbe i opće kulture učenika, razvijanje opće kulture učenika, suradnja s nastavnicima, stručnim suradnicima i ravnateljicom.

Učenici tijekom učenja u knjižnici.

U odgojno-obrazovnom radu organizira se i sustavno upoznaje učenike s knjigama i ostalom bibliotečnom građom kao što su časopisi i referalna zbirka, savjetuje ih se pri izboru knjiga za učenje i istraživanje, pomaže im se u služenju različitim izvorima znanja. Pomaže se učenicima pri obradi zadane teme za izradu seminarских radova ili referata iz pojedinih nastavnih područja te maturantima pri odabiru literature i izradi maturalne radnje.

Kulturna i javna djelatnost knjižnice odnosi se na organizaciju i planiranje kulturnih sadržaja u školi poput raznih prigodnih izložbi, školske prievedbe, obilježavanja obljetnica i značajnih datuma iz naše povijesti i kulture, suradnje s kazalištima, muzejima, galerijama i kinima.

Surađuje se s nastavnicima škole i slijedeći potrebe pojedinih nastavnih predmeta surađuje se s nakladnicima, antikvarijatima i drugim knjižnicama naručujući potrebnu literaturu.

Prostor knjižnice služi kao radni prostor za održavanje dijela nastave, seminara i radionica, videokonferencija, raznih prezentacija te stručnih sastanaka. No, za učenike je važno da u knjižnici škole mogu učiti samostalno ili u grupi, izrađivati plakate, seminare ili referate služeći se računalom ili literaturom. I na kraju, naprsto mogu provesti dio slobodnoga vremena u knjižnici, listati časopise, bivati u društvu knjiga.

Aleksandra Vitez

Knjižnica

Neka od starih izdanja knjiga u knjižnici.

STRUČNO VIJEĆE HUMANISTIČKE GRUPE PREDMETA

Stručno vijeće humanističke grupe predmeta obuhvaća općeobrazovne (Etiku, Građanski odgoj i obrazovanje, Povijest, Tjelesnu i zdravstvenu kulturu te Vjerouauk) i strukovne (Načela poučavanja/Pedagoška, Psihologija i Sociologija) predmete.

Predmetni nastavnici u ovom su stručnom vijeću: Daniel Goreta, Renata Brekalo Papac, Aleksandra Vitez, Grozdana Špelić, Sanda Franković, Sabina Stančić, Jelena Krilić, Valentina Ruščić i Đorđe Brujić.

Kroz navedene se predmete ostvaruju zadani odgojno-obrazovni ishodi, ali se također, zbog naravi predmeta ili pomno odabranih metoda, kod učenika razvija tolerancija, empatija, asertivnost, socijalizacija, argumantirano iznošenje mišljenja, zauzimanje stavova te kritičko promišljanje, a naglašeno ih se potiče na poduzetništvo, u 21. stoljeću potrebnije nego ikad.

Često se organizira korelativna projektna nastava te učenici u sklopu izvanučioničke nastave posjećuju izložbe, kazališne predstave i slične događaje te tako na zanimljiviji način ostvaruju odgojno-obrazovne ishode. Evo nekih primjera!

Dramski studio slijepih i slabovidnih "Novi život"

Svake se školske godine s učenicima posjeti jedna od brojnih predstava Dramskog studija slijepih i slabovidnih u kazalištu Vidra u Zagrebu sa željom da pridonese smanjivanju predrasuda o mogućnostima života i rada osoba s posebnim potrebama.

Vrijednosti Dramskog studija temelje se na onim praiskonskim, a istodobno suvremenim vrijednostima: poštovanju ljudskih prava, toleranciji i uvažavanju različitosti, pravičnosti, javnosti djelovanja, obavještenosti, jednakim mogućnostima, suradnji i odgovornosti svih (su)dionika u razvoju društva te nenasilju. Važno je spomenuti i umjetničke vrijednosti koje se ogledaju u pravu na umjetničku kreaciju, na slobodu izričaja, slobodu nastupa i jednakost unatoč invaliditetu.

Susret učenika škole sa štićenicima zajednice Cenacolo u Vrbovcu

Tijekom proteklih dvadesetak godina svake školske godine u sklopu predmeta Psihologija i Načela poučavanja učenici trećih razreda posjećuju zajednicu Cenacolo kao jednu od najpoznatijih i najuspješnijih terapijskih zajednica za liječenje ovisnosti. „Cenacolo“ je utemeljila talijanska sestra Elvira Petrozzi 1983. godine kao „odgovor Božje ljubavi na očajan krik mnogih mlađih, umornih, razočaranih, ovisnika i neovisnika, u potrazi za radošću i pravim smislim života“.

Domaćini u Vrbovcu iznimno nas lijepo prime i ugoste te nam pokažu kako provode vrijeme tijekom dana, prikažu film o životu i radu sestre Elvire te nas provedu kroz cijelo gospodarstvo u sklopu kojeg su tiskara, radionica keramike i pekarnica.

Učenici i nastavnici u posjetu Zajednici Cenacolo u Vrbovcu 2019. godine.

Drugi dio našeg posjeta provodimo razgovarajući sa štićenicima koji s nama dijele svjedočanstva o pogrešnim životnim izborima koji su ih i doveli na liječenje, a potom razgledavajući izložbu fotografija i suvenira od keramike koje štićenici sami izrađuju.

Po završetku posjeta, u učioničkoj nastavi u sklopu obaju navedenih predmeta razgovara se s učenicima o njihovim dojmovima te se obrađuje tema ovisnosti na različite načine.

Nastava psihologije i načela poučavanja u dječjem domu Zagreb

Tijekom dugog niza godina s učenicima se trećih razreda posjećuje Dječji dom Zagreb u Nazorovoј ulici.

Dom u Nazorovoj osnovan je iz Zaklade baruna Jelačića i s radom je započeo 1. siječnja 1888. godine. Zgradu, kakvu danas poznajemo, projektirao je poznati arhitekt Ignatz Fischer, a izgrađena je 1914. godine.

Misija je kolegica koje rade s djecom bez odgovarajuće roditeljske skrbi da svakom djetetu u skrbi osiguraju uvjete i poticaje za optimalni rast i razvoj kroz timski pristup te skup multidisciplinarnih usluga, kao i odgovarajuću skrb obiteljskog tipa.

Ubuduće se želi pridonijeti razvoju društva, osjetljivijeg i usmjerenijeg na prevenciju zanemarivanja i zlostavljanja djece, organiziranjem Centra za djecu, gdje će djeca iz rizičnih obitelji, uz timski pristup, dobiti na vrijeme sveobuhvatnu, multidisciplinarnu i djelotvornu uslugu usmjerenu na stvaranje jednakih uvjeta i mogućnosti za rast, razvoj i afirmaciju kakvu imaju djeca iz obitelji bez rizičnih uvjeta.

Obilježavanje tjedna mozga

Posljednjih nekoliko godina surađujemo s Hrvatskim institutom za istraživanje mozga te učenici trećih razreda, u njegovoј organizaciji, a povodom obilježavanja Tjedna mozga, posjećuju predavanja. Neke od tema predavanje bile su: Mozak – pamćenje i učenje, Mozak i umjetna inteligencija, Dječji mozak, Empatija, tolerancija i netolerancija, Suradnja lijeve i desne hemisfere mozga, Mozak i komunikacija.

Posjet festivalu prava djece

Festival prava djece organizira Udruga za promicanje stvaralaštva i jednakih mogućnosti „Alternator“. Godine 2009., povodom 20. obljetnice Konvencije o pravima djeteta, pokrenut je Festival prava djece koji posljednjih nekoliko godina posjećujemo unutar programa izvanučioničke nastave predmeta Psihologija i Načela poučavanja. Cilj je festivala proslava dječjih prava, promocija dječjeg stvaralaštva i stvaralaštva mladih. Kroz filmove i panel rasprave mlade se potiče na promišljanje i kritičko mišljenje o aktualnim društvenim temama poput nasilja, ovisnosti, tolerancije, predrasuda, stereotipa diskriminacije itd.

Učenici i nastavnici na Medicinskom fakultetu u Zagrebu povodom obilježavanja Tjedna mozga 2016. godine.

Obilježavanje tjedna psihologije

Psihologinje škole i učeničkog doma Renata Brekalo Papac i Željka Mišetić organiziraju *Tjedan psihologije* s ciljem promoviranja i približavanja našim učenicima važnost primjene psihologičkih koncepata u svakodnevnom životu. Psihologinje i učenici škole i doma u suradnji s Hrvatskom psihološkom komorom pripremale su plakate i radionice sa sljedećim temama: *Emocije, Učenje i pamćenje, Stres i načini suočavanja, Mjerenje raspoloženja*, a prikazale su i rezultate istraživanja za nastavnike na temu *Elektroničko nasilje u školama* te organizirale radionicu za učenike na temu *Lajkam sigurnost* s ciljem podizanja svijesti o važnosti sigurnosti na internetu i društvenim mrežama.

Unutar programa nastave Građanskog odgoja i obrazovanja učenici su s profesorom Danielom Goretom posjetili Hrvatski sabor.

Grupa učenika pod vodstvom profesorice Grozdane Špelić unutar istog predmeta sudjelovala je u Europskom kvizu natječući se s ostalim srednjoškolcima u zadanoj debati.

Profesorica Sabina Stančić kroz nastavu TZK-a od prvog razreda nastoji s učenicima razvijati svijest o zdravlju, kretanju i zdravoj ishrani. Na satu se velika pozornost pridaje povećanju funkcionalnih sposobnosti s obzirom na to da naši učenici nakon završetka škole imaju zahtjevan fizički i psihički posao. Sudjeluje se i na različitim sportskim natjecanjima (odbojka, badminton, atletika...) preko Školskog sportskog saveza te se tako potiče kolegijalnost, međusobno pomaganje, prihvatanje poraza i pobjede. Tijekom godine sudjeluje se na organiziranim događajima kao što su Terry Fox Run i Cross utrka.

Aleksandra Vitez, Renata Brekalo Papac

KONCEPCIJA I VAŽNOST TJELESNE I ZDRAVSTVENE KULTURE

Od sredine 20. st. kad su provedene reforme srednjoškolskog obrazovanja u našu se školu za prve i druge razrede uvode općeobrazovni predmeti, a za treće i četvrte razrede strukovni predmeti. Od tada je tjelesna i zdravstvena kultura uvrštena u sastavni dio općeobrazovnih predmeta.

Od samih početaka TZK sadržava temeljne postavke tjelesnog i zdravstvenog odgojno-obrazovnog područja koje određuju obrazovna i odgojna sastavnica. Obrazovna sastavnica odnosi se na usvajanje teorijskih i motoričkih znanja koja su bitna za pravilan rast i razvoj, a odgojna znanja izravno potiču razvoj osobnosti učenika. Potiče se razvoj sposobnosti, čime se povećava mogućnost motoričkog izražavanja učenika u različitim sportskim aktivnostima. Cilj je odgojne sastavnice stvaranje sustava vrijednosti učenika prema tjelesnom vježbanju koje će potaknuti samostalno i cjeloživotno provođenje tjelovježbe. Te se navike stvaraju uključivanjem učenika u različita školska sportska natjecanja i izvannastavne aktivnosti od samih početaka provođenja predmeta TZK-a u našoj školi.

S obzirom na posebnost struke u kojoj se obrazuju naši učenici, velika pozornost od početka je bila usmjerenja na važnost tjelesnog vježbanja i školskih natjecanja. Kroz školske sportske aktivnosti razvija se natjecateljski duh, osjećaj pripadnosti, timski rad, izražavanje emocija te reagiranje u hitnim situacijama, što je učenicima potrebno za njihovo buduće zanimanje.

Satovi TZK-a koncipirani su tako da osvijeste učenike koliko je neophodno biti fizički i psihički aktivan jer samo će tako moći kvalitetno obavljati svoj posao. Provode se posebne vježbe usredotočene na povećanje kondicije i općega psihofizičkog stanja. Svake godine naša škola sudjeluje na različitim školskim sportskim natjecanjima, od rukometa, košarke, odbojke, nogometa do atletike, u kojima se iz godine u godinu postižu sve bolji rezultati. Na godišnjoj razini u školi se organiziraju međurazredna natjecanja iz košarke, odbojke, štafete u kojima se učenici kroz igru i druženje još više povezuju.

Zadaća i cilj svakog dosadašnjeg profesora jest da satovi TZK-a budu zabavni i korisni. Uključivanje učenika u što veći broj sportskih aktivnosti, kvalitetno iskorištavanje slobodnog vremena, usvajanje znanja o očuvanju i promicanju zdravlja, prevencija pretilosti i nezdrava načina življenja (pušenje, alkohol, droga, nezdrava hrana) kroz različita predavanja i radionice, razvoj higijenskih navika, promicanje općeljudskih vrijednosti, poticanje i razvoj individualnih vrijednosti učenika neki su od ishoda koje želimo postići.

Suočeni s novonastalom situacijom primarno i glavni naglasak treba biti stavljen na psihičko i fizičko zdravlje svih nas koji radimo u školi jer samo tako možemo kvalitetno raditi svoj posao i biti primjer učenicima Škole za medicinske sestre Mlinarska.

Sabina Stančić

STRUČNO VIJEĆE PRIRODNE GRUPE PREDMETA

Stručno vijeće prirodne grupe predmeta obuhvaća predmete: Matematiku, Fiziku, Kemiju, Biokemiju, Dijetetiku, Biologiju, Geografiju te Informatiku.

U obrazovanju za zanimanje *medicinska sestra / medicinski tehničar opće njegove* prirodna grupa predmeta zastupljena je s velikim brojem sati i sadržajno je u korelaciji s kliničkom medicinom i zdravstvenom njegovom.

Predmetni nastavnici su: Jagoda Buble Skroza, Sandra Križanović, Jordanka Semren, Mila Srpić, Ivana Perić, Mato Crnčević, Marina Podravec, Josip Radišić i Anka Savić

Unutar programa izvannastavnih aktivnosti iz Kemije, Fizike, Dijetetike, Informatike, Biologije, učenici svake godine posjećuju Festival znanosti u Tehničkome muzeju, kao i razne izložbe u funkciji ostvarivanja odgojno-obrazovnih ishoda.

S obzirom na to da je unutar prirodnih predmeta matematika uvijek predmet spoticanja, učenicima se ona nastoji približiti na različite načine. Stoga se u sklopu nastave matematike, izrađujući prigodne plakate, obilježava Dan broja pi (i rođenje Alberta Einsteina), ujedno Međunarodni dan matematike.

Od 2015. godine učenici sudjeluju na međunarodnom natjecanju „Matematički klokan“ koje popularizira matematiku među mladima. Namjera je motivirati učenike da se bave matematikom izvan redovnih školskih programa. Natjecanje se organizira svake godine u ožujku, istoga dana, u isto vrijeme, u svim zemljama sudionicama iz Europe, Amerike, Azije i Afrike. Naši učenici natjecali su se u kategorijama Cadet (1. razred) i Junior (2. i 3. razred). Natjecanje se samofinancira članarinom sudionika. Prikupljena sredstva koriste se za organizaciju, pripremu zadataka i simbolične poklone svim natjecateljima. Najbolji su učenici naše škole u navedenim kategorijama dobili prigodne poklone za svoje rezultate.

Od 2017. godine učenici sudjeluju i na ekipnome matematičkom natjecanju „MAT liga“ učenika osnovnih i srednjih škola. Svaka ekipa sastoji se od četiri učenika. Liga je nastala zbog želje za popularizacijom matematike, veće motivacije učenika i njihovih mentora u radu te poticanja zajedništva i timskog rada. Učenici sudjeluju u kategoriji za strukovne škole koje imaju matematiku u dva razreda svoga srednjoškolskog obrazovanja. U školskoj godini 2017./2018. sudjelovala su tri tima iz naše škole te su osvojili 2., 3. i 4. mjesto, a time srebrne i brončane medalje.

Školske godine 2018./2019. sudjelovalo je jedanaest timova, a naš najuspješniji tim osvojio je 6. mjesto.

U školskoj godini 2019./2020. prijavljeno je osam timova.

Naši su učenici također sudjelovali u raznim izvannastavnim aktivnostima oblikujući školski pano te posjećivali izložbe, primjerice „Koji je tvoj (z)broj – povijest računanja od abakusa do kalkulatora“.

Anka Savić i Ivana Perić

STRUČNO VIJEĆE LIJEČNIKA

Članovi Stručnog vijeća liječnika mijenjali su se tijekom godina. Neki od njih, liječnici specijalisti, radili su kao vanjski suradnici čineći tako sponu između škole i realnog svijeta rada, dok su neki radili čekajući specijalizaciju ili radno mjesto u struci. Svi su pridonijeli izradi i realizaciji suvremenih nastavnih planova i programa te ispratili mnoge naše učenike na tržište rada. Ovom prigodom zahvaljujemo svima za uloženi profesionalni trud i strukovnu izobrazbu mnogih naraštaja učenika.

Danas Stručno vijeće liječnika u Školi za medicinske sestre Mlinarska čine strukovni nastavnici, doktori medicine.

Dane Petković, dr. med.,

– satničar i knjižničar, nastavnik predmeta Dijetetika – vježbe; Radiologija

Ivan Šumski, dr. med.,

– nastavnik predmeta Anatomija i fiziologija; Farmakologija

Suzana Đanić, dr. med.,

– nastavnica mentorica i voditeljica Stručnog vijeća liječnika; voditeljica Međužupanijskoga stručnog vijeća liječnika strukovnih nastavnika pretkliničkih i kliničkih predmeta zaposlenih u strukovnim školama u sektoru Zdravstvo i socijalna skrb

– nastavnica predmeta Anatomija i fiziologija; Patologija; Bakteriologija, Virologija i parazitologija – teorija i vježbe

Antonio Pozaić, dr. med. vanjski suradnik; nastavnik predmeta Zdravstveno i socijalno zakonodavstvo i pravni aspekti skrbi; Dijetetika – vježbe; Bakteriologija, virologija i parazitologija – vježbe

Sastanci vijeća održavaju se redovito tijekom školske godine te su usmjereni prema unapređivanju i osuvremenjivanju nastavnog procesa, organizaciji školskih zbivanja i suradnji s vanjskim institucijama, rješavanju tekuće problematike te praćenju postignuća učenika.

Ostvaruje se suradnja i s vanjskim institucijama, primjerice Hrvatskim institutom za istraživanje mozga i Zavodom za anatomiju Medicinskog fakulteta u Zagrebu (u sklopu Tjedna mozga), Zavodom za patologiju Medicinskog fakulteta u Zagrebu, Školu narodnoga zdravlja „Andrija Štampar“ Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Sudjeluje se u projektu zdravstvenih škola Republike Hrvatske pod nazivom E-medica.

Školske godine 2018./2019. učenice Nikolina Ban i Brigit Bajzek, pod mentorstvom Suzane Đanić, dr. med., sudjelovale su u projektu „Medicina kroz književnost“.

Dovršeni projekt „Kako prepoznati da osoba laže“ u kojem su sudjelovali učenici Mislav Tatović, Bruno Skušić, i Robert Stjepić, također pod mentorstvom Suzane Đanić, dr. med., školske godine 2019./2020. nažalost nije prezentiran zbog pandemije bolesti Covid-19 i odgode smotre Dana E medice. Za smotru dana E medice Ivan Šumski, dr. med., dvije je godine zaredom s učenicima škole i članovima aktiva osmišljao i snimao film o predstavljanju škole.

Suzana Đanić, dr. med., uključena je u rad RCK-a koji trenutačno radi na izradi standarda kvalifikacije i standarda zanimanja za zanimanje pomoći njegovatelj. Također je bila član organizacijskog odbora za državno natjecanje strukovnih škola – WorldSkills Croatia (WSC) 2019. na kojem su se natjecali i naši učenici. Osim toga, održala je i predavanja na razini MŽSV-a liječnika, Državnog stručnog vijeća nastavnika latinskog jezika u strukovnim programima srednjih škola te na nastavničkim vijećima škole.

Svi se nastavnici kontinuirano profesionalno i psihološko-pedagoški usavršavaju u organizaciji Ministarstva znanosti i obrazovanja, Agencije za odgoj i obrazovanje, Agencije za strukovno obrazovanje, Škole narodnog zdravlja „Andrija Štampar“, Hrvatskog instituta za istraživanje mozga, Međužupanijskoga stručnog vijeća i nastavničkih vijeća. Tako slijede nove smjernice u struci, odgoju i obrazovanju i omogućuju bolju edukaciju i napredak naših učenika. Također redovito surađuju s ostalim stručnim vijećima u školi i sudjeluju u obrazovanju odraslih.

Suzana Đanić

STRUČNO VIJEĆE MEDICINSKIH SESTARA

Uvođenjem novoga Kurikuluma za stjecanje kvalifikacije medicinska sestra opće njegu / medicinski tehničar opće njegu šk. god. 2010./2011., uskladenog s preporukama EU Direktive (2005/36/EK), dolazi do značajnih promjena u Stručnom vijeću medicinskih sestara Škole za medicinske sestre Mlinarska.

Značajno se povećao broj nastavnih sati strukovnih sadržaja (s dotadašnjih 2233 sati na 4618), što je rezultiralo povećanjem broja nastavnika strukovnih predmeta. Broj se članova Stručnoga vijeća medicinskih sestara – nastavnica / nastavnika Zdravstvene njegе u posljednjih deset godina udvostručio, ali se također istodobno povećala satnica, odnosno njihovo tjedno zaduženje i opterećenje u provođenju nastave.

Stručni aktiv medicinskih sestara i tehničara Škole za medicinske sestre Mlinarska 3. srpnja 2015. godine.

S lijeva na desno:

STOJE: Dubravka Matijašić Bodalec, Ivana Zrinjan, Đurđica Stanešić, Iva Vinduška Jeftić, Elvira Tahiri, Marija Nekić, Daniela Paškov, Ivica Matić, Iva Šušterčić, Ines (Kršek Novoselec) Štivić, Adela Aličelebić, Nataša Jandik Jošić, Jagoda Nikić, Beata Teresa Galinec, Tanja Dornik

SJEDE: Marija El Aklouk, Ljiljana Broz, Anka Šabanović, Jasna Ivasić, Sanda Franković, Romanita Milojević, Sandra Samoščanec, Marica Bakin Batnožić

Stručno vijeće medicinskih sestara na stotu obljetnicu broji 29 članova: Adela Aličelebić, Maja Budisavljević, Ljiljana Broz, Marica Bakin Batnožić, Tanja Dornik, Marija El Aklouk, Sanda Franković, Beata Galinec, Jasna Ivasić, Milica Kljak, Dora Kuharić, Ivica Matić, Dubravka Matijašić Bodalec, Marija Nekić, Jagoda Nikić, Romanita Milojević, Daniela Paškov, Iva Šušterčić, Sandra Samoščanec, Đurđica Stanešić, Anka Šabanović, Ines Štivić, Elvira Tahiri, Nevenka Troskot, Iva Vinduška Jeftić, Ivana Zrinjan, Jasminka Ban Grahovac, Daniela Miri i Kristina Vokić.

Među njima je petnaest nastavnica bivših učenica Škole za medicinske sestre Mlinarska.

Prema obrazovnoj strukturi i napredovanju u struci, Stručno vijeće medicinskih sestara čini 69 % visokoobrazovanih medicinskih sestara te 31 % prvostupnica sestrinstva. U zvanju savjetnika imamo devet članova (31 %) te dva mentora (6,9 %).

Stručno vijeće medicinskih sestara naše škole ima člana u znanstvenom zvanju: dr. sc. Ivicu Matića te doktorandice – studentice poslijediplomskih doktorskih studija Biomedicina

i zdravstvo Medicinskog fakulteta: Dubravka Matijašić Bodalec i Sanda Franković, a Romanita Milojević, Prevencijske znanosti – prevencija mentalnih i ponašajnih poremećaja i unapređenje mentalnog zdravlja na Edukacijsko rehabilitacijom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

Voditelj stručnog vijeća medicinskih sestara je dr. sc. Ivica Matić, a voditeljica nastave na vanjskim lokacijama Tanja Dornik.

Temeljni je predmet u izobrazbi medicinskih sestara Zdravstvena njega. Stručno vijeće medicinskih sestara obuhvaća velik broj nastavnih predmeta nužnih za cijelovito razumijevanje sestrinske profesije temeljne (prve) razine sestrinskog obrazovanja.

Nastavni predmeti u kojima sudjeluju sestre nastavnice kroz treću, četvrtu i petu godinu obrazovanja su: Etika u sestrinstvu, Opća načela zdravlja i njege, Zdravstvena njega – opća, Zdravstvena njega zdravog djeteta, Profesionalna komunikacija u sestrinstvu, Hrvatski znakovni jezik, Načela administracije, Higijena – preventivna medicina, Zdravstvena njega – specijalna, Zdravstvena njega kirurškog bolesnika – opća, Zdravstvena njega bolesnog djeteta i adolescente, Zdravstvena njega – zaštita mentalnog zdravlja, Hitni medicinski postupci, Konične rane, Metodika zdravstvenog odgoja, Zdravstvena njega – specijalna, Zdravstvena njega kirurških bolesnika – specijalna, Zdravstvena njega majke, Zdravstvena njega psihijatrijskih bolesnika, Zdravstvena njega starijih osoba, Zdravstvena njega u kući, Instrumentiranje, Vještine medicinske sestre/tehničara u gipsaonici te Sestrinska skrb u jedinici za dijalizu.

Nastavnici strukovnih predmeta Jasna Ivasić i Ivica Matić gostovali su s učenicima u emisiji HRT-a DIJAGNOZA 2018.

Nastavni predmet Sociologija zbog dodatnih stručnih kvalifikacija također predaje nastavnica članica Stručnog vijeća medicinskih sestara, Sanda Franković.

Zdravstvene vježbe su predmet koji učenici realiziraju na klinikama bez izravnog prisustva školskih sestara, ali pod njihovim nadzorom i nadzorom medicinskih sestara na pojedinom bolničkom odjelu. Cilj je zdravstvenih vježbi priprema učenika za svijet rada, razvijanje samostalnosti i odgovornosti.

Nastavnice/nastavnici struke uključeni su i u obradu međupredmetnih tema koje pripremaju učenike ne samo za struku nego i za život, razvijaju kritičko mišljenje i pridonose osobnom razvoju svakog učenika.

Teorijska nastava klasično se izvodi u učionicama, a vježbe u dobro opremljenim kabinetima koji pružaju odgovarajuće uvjete za pripremu učenika za nastavu u stvarnosti, uz bolesnog čovjeka, dijete ili štićenika u kući ili domu za starije i nemoćne. Strukovni nastavnici tako nastoje prenijeti sva svoja znanja, umijeća i vještine u radu s najranjivijom populacijom, poštujući etička načela i zakonitosti te suvremene spoznaje u struci.

Najzahtjevniji i svakako najodgovorniji dio nastave jest izvođenje nastave na klinici. Ona se izvodi u stvarnom okruženju u bolesničkoj sobi, uz bolesnika s najrazličitijim zdravstvenim problemima i ljudskim potrebama pa priprema učenika za složene zadatke, sestrinske intervencije i samostalan rad. Nastava na klinici izvodi se u skupinama od osam do deset učenika jer je to maksimalan broj učenika koji mogu biti nadgledani, praćeni i vođeni strukovnim nastavnikom u vrlo osjetljivom okruženju uz bolesnog čovjeka.

Kabinet zdravstvene njegе

Prije odlaska na radilišta (klinike, domovi umirovljenika, vrtići) učenici, osim pripreme kroz teorijsku nastavu i vježbe u kabinetima, trebaju usvojiti sadržaje iz osnova zaštite na radu polažeći ispite iz rada na siguran način. Od školske godine 2008./2009. Sandra Samošćanec, kao nastavnik-instruktor zaštite na radu, provodi edukaciju učenika. Učenici polaganjem pismenog ispita znanja stječu jedan od uvjeta za sigurno obavljanje vježbi.

Vježbe - hitna medicinska pomoć

Zbog povećanog opsega nastavnih sati i uvođenja novih nastavnih predmeta, od školske godine 2012./2013. uvode se i nove nastavne baze. Uz tradicionalne nastavne baze KBC Zagreb – KBC Rebro, Klinika za ženske bolesti i porode Petrova, Klinika za plućne bolesti Jordanovac, Šalata, KB Dubrava, Klinika za infektivne bolesti dr. Fran Mihaljević, nova nastavna radilišta su i KB Sv. Duh te PB Sv. Ivan. Iz Zdravstvene njege zdravog djeteta, osim kroz kabinetsku nastavu prilagođenu za učenje o potrebljama dojenčeta i djeteta, vježbe se realiziraju u kontaktu sa zdravom djecom u predškolskim ustanovama / jaslicama u Dječjim vrtićima grada Zagreba: Budućnost, Vedri dani i Marija Petković. Vježbe sa starijom i nemoćnom populacijom provode se u domovima za starije: Centar, Medveščak, Ksaver i Park, dok se vježbe iz Zdravstvene njege u kući izvode u domu štićenika.

Tijekom vježbi na klinikama i domovima za starije učenici se susreću s osobama koje, između ostalog, imaju oštećenje sluha pa im je zbog svladavanja osnova znakovnoga jezika obostrano olakšana komunikacija.

Kroz nastavne sadržaje Hrvatskoga znakovnog jezika učenici dobivaju informacije kojima se smanjuju predrasude prema gluhoj populaciji i olakšava njihova integracija u svijet čujućih. Znanje proširuju izvanučioničnom nastavom i planiranim posjetama Centru za odgoj i obrazovanje „Slava Raškaj” i obilaskom malog gradića Ozlja – rodnog mjesta gluhe hrvatske slikarice Slave Raškaj.

U specifičnostima pojedinih bolničkih odjela i zavoda, a zbog posebnosti uvjeta i organizacije rada, neke nastavne predmete realiziraju vanjski suradnici (Kirurška operacijska sala –instrumentiranje, Gipsanje, Jedinica za dijalizu i dr).

Naši vanjski suradnici su visokoobrazovane medicinske sestre s višegodišnjim iskustvom čiji su mentorи bile nastavnice – savjetnice: Marija Božičević, mag. med. techn., Snježana Cipčić, dipl. med. techn., Iva Dugač, dipl. soc. rad., Vesna Kotrha, dipl. med. techn., Slavica Garić, bacc. med. techn., Ivana Kompes, mag. med. techn., Marija Karača, bacc. med. techn., Renata Balić, mag. med. techn., Ana Grubišić, mag. med. techn., Renata Habeković, dipl. med. techn., Sandra Slabe, mag. med. techn., Slavica Berić, dipl. med. techn., Nikolina Hederić, dipl. med. techn., Matija Bagarić, mag. med. techn., Jadranka Ristić, dipl. med. techn., Vesna Družinić, mag. med. techn., Dražena Vrdoljak, bacc. med. techn., Mirjana Mihalić, mag. med. techn., Ljubica Crnošija, bacc. med. techn.

Vježbe - skidanje kacige unesrećenom

Nastava zdravstvene njage bolesnog djeteta na Klinici za pedijatriju KBC Rebro u Zagrebu. Nastavnica Romanita Milojević s učenicom.

U postupku je otvaranje još jedne nastavne baze – Dječje bolnice Srebrnjak koja će obuhvatiti nastavu iz predmeta Zdravstvena njega bolesnog djeteta i adolescenta.

U dinamičnom vremenu razvoja znanosti i struke, članovi Stručnog vijeća medicinskih sestara – nastavnika zdravstvene njage i srodnih predmeta, aktivno sudjeluju u razvoju i promicanju struke. Aktivne su članice Hrvatske udruge medicinskih sestara (HUMS), njezinim strukovnim društvima: Društvo nastavnika zdravstvene njage, Društvo za povijest sestrinstva čija je osnivačka predsjednica Sandra Franković, Društvo psihijatrijskih sestara, Društvo pedijatrijskih sestara. Također surađuju s Hrvatskom komorom medicinskih sestara (HKMS). Sandra Franković voditeljica je Zbirke HUMS-a i članica koordinacijskog komiteta Europske udruge za povijest sestrinstva. Jasna Ivasić dio je međunarodnog članstva University of Iowa, Fogarty Alumni, USA. Aktualni voditelj stručnog vijeća dr. sc. Ivica Matić član je Društva kardioloških medicinskih sestara – HUKMS te predsjednik radne skupine za edukaciju i član Odbora za edukaciju Udruge kardiovaskularnih sestara i srodnih profesija Europskog kardiološkog društava (ESC).

Članice Stručnoga vijeća medicinskih sestara redovito se stručno usavršavaju prateći nove znanstvene spoznaje na širem području medicine i zdravstvene njage te prateći

Posjet učenika i nastavnice Tanje Dornik tijekom vježbi Dnevnoj bolnici za ovisnost o video igricama, kocki i internetu te alkoholu Psihijatrijske bolnice Sv. Ivan gdje su ih dočekali dr. Davor Bodor, medicinska sestra Kristina Vutmej i druge.

Terry Fox Run 2017. godine

S lijeva na desno stoje: Nataša Jandjik Jošić, Elvira Tahiri, Sandra Samošćanec, Ljiljana Broz, Ivica Matić, Ines Štivić, Marija Nekić, Tanja Dornik

Ispred njih su Romanita Milojević, Dubravka Matijašić Bodalec, Ivana Zrinjan i Milica Klijak

pedagoške, didaktičke i metodičke novosti kao i sva nova dostignuća. Sudjeluju unutar realnih mogućnosti na svim važnijim simpozijima, kongresima u zemlji i inozemstvu te u posljednje vrijeme „na daljinu“. Članovi stručnog vijeća aktivni su u publiciranju udžbenika te znanstvenih i stručnih članaka u domaćim i međunarodnim uglednim časopisima.

Izvanučionička i terenska nastava provodi se na sukladno potrebi za ostvarivanjem ishoda učenja. Između ostalog, provodi se na Zavodu za hitnu medicinu Zagrebačke županije ili Grada Zagreba, Nastavnom zavodu za hitnu medicinu Grada Zagreba, Centru za odgoj i obrazovanje Slava Raškaj, Centru za rehabilitaciju Zagreb – podružnica Sloboština, KB Merkur – Sveučilišna klinika Vuk Vrhovac, Hrvatskom zavodu za transfuzijsku medicinu

Dani jabuke

Petrova, Specijalnoj bolnici za plućne bolesti Rockefellerova, Klinici za forenzičku psihijatriju PB Vrapče i PB Rab. Učenici trećih razreda u okviru nastavnih sadržaja iz Povijesti sestrinstva posjećuju Mraclin, Udrugu žena „Anđela Lovreković” gdje su 2018. g. sudjelovali na izložbi „Povijest hrvatskog sestrinstva”.

Obrazovanje medicinskih sestara od samog početka slijedi javnozdravstvene prilike i potrebe stanovništva za zdravstvenom skrbi u zajednici. Sukladno tome, Dan bolesnika obilježava se tradicionalno dugi niz godina u župi Sv. Mati slobode, a također se redovito sudjeluje na D anima otvorenih vrata Gornji grad – Medveščak mjerjenjem krvnog tlaka i šećera u krvi.

Unatrag desetak godina, članovi stručnog vijeća – strukovni nastavnici uključeni su u organizaciju, izvedbu te sudjelovanje na brojnim javnozdravstvenim akcijama u gradu Zagrebu. Tradicionalno se s učenicima sudjeluje u obilježavanju značajnijih preventivnih aktivnosti: Terry Fox Run Croatia, Dan narcisa, Ljubičasti dana, Dan ružičaste vrpce, obilježava se mjesec borbe protiv alkoholizma, AIDS-a, Dan prevencije suicida, sudjeluje se u akciji promicanja mentalnog zdravlja „Pogled u sebe”. U školi se kontinuirano od 2013. g. obilježava Svjetski dan jabuke – školska preventivna akcija vezana uz poticanje zdrave prehrane.

Naši učenici s nastavnicima sudjeluju u Noći knjige, Europskom tjednu vještina, aktivni su na Europskom danu vještina – otkrij svoje talente 2018. g. i sudjeluju na državnom natjecanju World Skills Croatia.

Tijekom hrvatskog predsjedanja EU Ministarstvo zdravstva i Ministarstvo europskih integracija pozvalo je Školu za medicinske sestre Mlinarska predstaviti hrvatsko sestrinstvo. Učenici naše škole tom su prigodom u Hrvatskom glazbenom zavodu nosili reviju povjesnih uniformi medicinskih sestara pod nazivom Žive slike iz povijesti sestrinstva.

U posljednjih se godinu dana živi, poučava i uči u potpuno neočekivanim okolnostima. Epidemija COVID 19 i potres u gradu Zagrebu, Sisku i Petrinji za učenike i nastavnike postavili su i postavljaju nove izazove učenja, usvajanja novih vještina rada na daljinu, prilagođavanja nastave u učionicama, vježbi na klinikama i ostalim radilištima epidemiološkim mjerama. Izostanci učenika s nastave češći su zbog kontakata s oboljelima i samozolacije nego zbog nemara. Motiviranost učenika za odlazak u školu ili na kliniku čini se kako nikada nije bila veća nego danas. Samokritičnost učenika da nisu uspjeli uvježbati neku sestrinsku vještinu u realnim uvjetima nikada dosada nije toliko zamjećivana, a želja učenika za „norijadom” i maturalnom večerom nikad nije bila jača.

No ipak, i u takvim se okolnostima te često polupraznim učionicama, bez učeničke galame, a tek ponekog smijeha i rijetkih slika bezbrižnog druženja, ali pod maskama, završava još jedna nastavna godina.

Ne pristajemo na to da nam bilo koja generacija učenika bude ičim zakinuta pa u tom smislu dajemo sve od sebe. I mi, i učenici.

Privodimo je pomalo kraju kako najbolje umijemo, umorni od „Zoom-a”, ali ponosni na naših prvih STO GODINA.

Romanita Milojević

Znakovni jezik u nastavi "na daljinu".

Proaktiv

OBRAZOVANJE DJECE S TEŠKOĆAMA U RAZVOJU

Uključivanjem djece s teškoćama u redovne škole i odjeljenja ostvaruje se osnovno prava djeteta na odgovarajuće obrazovanje i pravo na jednakost.

Za takvu odluku nužno je objektivno prepostaviti da je takav oblik školovanja povoljnija mogućnost za određeno dijete koje će se zahvaljujući tomu uspješnije razvijati i napredovati u različitim područjima, posebice u kognitivnom, emocionalnom i socijalnom.

Posljednjih je godina cilj što veći broj djece s teškoćama u razvoju školovati u redovnim školama, što uvelike pridonosi njihovoj socijalizaciji, razvijanju samopouzdanja i samostalnosti kao glavnim preduvjetima za što kvalitetniji budući život i zaposlenje.

Učenici programa TES sa svojom profesoricom Ivanom Pavlović Luburović sudjeluju svake godine na manifestaciji "Dođi osmaš - Zagreb te zove" sa svojim kolegicama i kolegama iz programa Medicinska sestra / medicinski tehničar opće njegе.

S obzirom na specifičnost populacije, u ostvarenju odgojno-obrazovnih ciljeva, ali i savladavanju razvojnih teškoća te teškoća u adaptaciji i socijalizaciji, nužan je multidisciplinarni pristup te zajednička suradnja svih koji (posredno ili neposredno) sudjeluju u procesu školovanja učenika s teškoćama.

Poštjući i uvažavajući potrebu integracije učenika s teškoćama u redovne škole, na inicijativu Gradskog ureda za kulturu, obrazovanje i sport, kolegice Marica Bakin Batnožić i Romanita Milojević izrađuju nastavni plan i program njegovatelj/ica, TES. Od školske godine 2009./2010. na temelju odluke Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta uveden je posebni program za djecu s teškoćama, a koja se tijekom triju godina ospozobljavaju za zanimanje njegovatelja/ice. Riječ je o razrednom odjeljenju s posebnim programom u potpunosti integriranom u redovnu školsku sredinu. Učenici nastavne programe savladavaju po individualiziranim postupcima primjerima stupnju i vrsti teškoće svakog učenika, uz primjenu različitih metoda i tehnika rada. Učenicima se pomaže u stjecanju vještina i znanja kroz različite nastavne predmete kako bi ih se u sto većoj mjeri ospozabilo za samostalan život i rad te obavljanje zanimanja za koje se obrazuju. Napredovanje

učenika s teškoćama ne mora nužno značiti i usvajanje novih vještina, nego se radi na primjeni i očuvanju postojećih na dosljedniji, sigurniji i vještiji način u situacijama u kojima se nikad nisu našli. Rad s učenicima usmjerava se na njihove jake strane, na ono što mogu savladati, razvijaju se njihova samostalnost, samopouzdanje, kreativnost, radne i higijenske navike te motoričke sposobnosti. Poučavani su odgovornom ponašanju prema sebi i drugima, kao i stvaranju kvalitetnih međuljudskih odnosa unutar i izvan razreda radi pružanja pomoći i stvaranja međusobnog povjerenja. Motivira ih se i hrabri (nagradama, ocjenama za trud i upornost) za što uspješnije savladavanje nastavnih sadržaja u okviru vlastitih sposobnosti i mogućnosti te za što uspješnije izvršavanje zadataka tijekom praktičnog dijela nastave.

Poseban naglasak stavljen je na razvijanje komunikacijskih i socijalnih vještina radi razvijanja samostalnosti i samopouzdanja kao glavnih preduvjeta za što uspješniji budući život. Također se potiče što kvalitetnija integracija u školsku sredinu uza zajedničke aktivnosti s ostalim učenicima škole. Upućivanje na sklad duševnog, duhovnog i tjelesnog razvoja, razvijanje svijesti i odgovornosti za svoj rad, širenje lepeze interesa, razvijanje kreativnosti i motoričkih sposobnosti te pružanje podrške, motivacije i hrabrenja važan su i neizostavan dio rada s učenicima s teškoćama.

Od početka postojanja programa TES razrednica i voditeljica je diplomirani defektolog, socijalni pedagog Ivana Pavlović-Luburović, koja s ostalim profesorima i stručnim nastavnicima svakodnevno pronalazi načine, tehnike i metode rada kojima bi se što više ostvarili osnovni ciljevi obrazovnog programa.

Jednako su važni pomoćnici u nastavi koji pojedinim učenicima pružaju pomoći i potporu u praćenju i savladavanju nastavnog programa.

Učenici stječu sposobnost i opća znanja za rad na jednostavnim poslovima njege starijih i nemoćnih osoba, prehrani, zaštiti zdravlja. Razvijaju etičnost i izgrađuju ispravne kriterije u komunikaciji i obavljanju zadataka. Svladavaju znanja i vještine o održavanju reda i higijene u prostorima u kojima borave stare i nemoćne osobe, stječu navike točnosti, urednosti, sustavnosti, odgovornosti i samozaštite na radu.

Dosad je 30 učenika steklo zvanje njegovatelj/ica, od kojih su se neki zaposlili i rade u domovima za stare i nemoćne osobe.

U razrednom odjeljenju programa TES ima najviše osam učenika.

Zajedničkim trudom nastojimo stvoriti toplo, ugodno i poticajno okruženje pripremajući učenike za samostalan život i rad. Poštujući njihove različitosti uvelike pridonosimo cilju da osobe s teškoćama postanu ravnopravni članovi društvene zajednice jer: „Svaki čovjek po prirodi teži znanju.“

„Reci mi i zaboravit će. Pokaži mi i možda će zapamtiti. Uključi me i razumjet ću.“

(Konfucije)

Ivana Pavlović Luburović

SURADNJA S DRUŠTVOM ZA POVIJEST SESTRINSTVA HRVATSKE UDRUGE MEDICINSKIH SESTARA

Osnivačka skupština Društva za povijest sestrinstva HUMS-a održana je 19. ožujka 2013. godine u Školi za medicinske sestre Mlinarska u Zagrebu.

Društvo je osnovano radi prikupljanja povijesne građe iz područja sestrinstva te promoviranja povijesti hrvatskog sestrinstva putem izložbi i predavanja. Društvo ulaže napore u sistematiziranje arhivske građe kako bi se mogla upotrebljavati kao materijal u svrhu edukacije i daljnjih istraživanja. Vrijedna je aktivnost Društva i suradnja s ustanovama u kojima se obrazuju buduće medicinske sestre, a rezultirala je provođenjem brojnih projekata u koje su bili uključeni učenici i studenti. Mnogi članovi Društva bivši su učenici upravo naše škole ili su njezini današnji djelatnici.

Članovi Društva za povijest sestrinstva osmislili su reviju sestrinskih uniformi koja je popraćena opisom redovničkih zajednica, istaknutih osoba i njihovih nastojanja u skrbi za bolesne i potrebite. U njoj su opisani povijesni trenuci u kojima je sestrinstvo u Hrvatskoj od poziva prerastalo u profesiju. Učenici Škole za medicinske sestre Mlinarska bili su vjerni pratitelji mnogih manifestacija prilikom kojih je prikazana revija.

Za potrebe revije korištene su replike izrađene prema predlošku originalnih uniformi. Za uniforme za koje ne postoje originalni izrađene su kopije prema dostupnim slikama i pisanoj dokumentaciji.

Revija je 2017. godine održana na nekoliko lokacija u Zagrebu, a započela je u Školi za medicinske sestre Mlinarska. Nakon prikaza revije u školi, učenici su u pratnji mentora prošli Tkaličićevom ulicom do Trga bana Josipa Jelačića. Nakon programa u KBC-u Sestre milosrdnice učenici se priključuju manifestaciji *Dođi osmaš* na Zrinjevcu. Prolazak učenika gradom izazvao je veliku pozornost te veselje građana i turista.

Tijekom hrvatskog predsjedanja Vijećem Europske unije Ministarstvo zdravstva te Ministarstvo europskih i vanjskih poslova održalo je od 2. do 4. ožujka 2020. godine sastanak predstavnika liječništva, sestrinstva i stomatologije (*Joint Meeting of Chief Medical, Nursing and Dental Officers – CMOs, CNOs, CDOs*). Na zamolbu Ministarstva zdravstva u sklopu održavanja sastanka 3. ožujka 2020. godine prikazana je revija na engleskom jeziku. U reviji su sudjelovali učenici Škole za medicinske sestre Mlinarska. U suradnji s udrugom *Ivanečki vitezovi* iz Ivance prvi su put u reviji prikazane uniforme koje je nosio red ivanovaca.

Snimka revije objavljena je na stranicama Hrvatske udruge medicinskih sestara i stranicama European Association for the History of Nursing. Pisani izvještaj o održanom događaju objavljen je u biltenu Europskog udruženja za povijest sestrinstva.

Učenici su sudjelovali na tribini Kulturni četvrtak 25. rujna 2017. u Hrvatskom državnom arhivu i imali priliku pogledati izložbu Sestrinske značke.

Društvo za povijest sestrinstva sudjelovalo je u organizaciji promocije knjige autorice Stane Lovrić *I opet bih bila sestra – svjedok jednog vremena*. Promocija knjige održana je 9. ožujka 2017. godine u Školi za medicinske sestre Mlinarska. Knjigu su uz autoricu predstavile Rosana Svetić Čišić, Sanda Franković i Branka Duvnjak. Promocija je organizirana na autoričin rođendan, stoga je pjesmom svih nazočnih i gašenjem svjećica na torti završen službeni dio promocije.

Noć knjige 2014. godine bila je posvećena aktivnostima sestara pomoćnica u higijensko-domaćinskim tečajevima. Održano je predavanje o životu sestre Ani Papailiopolus. Nakon predavanja uprizoren je scenski prikaz higijensko-domaćinskih tečajeva pod nazivom *Sestra Ani i higijensko-domaćinski tečajevi*. Sudionici u scenskom prikazu bili su učenici Škole. Tijekom manifestacije izloženi su sestrinski časopisi, izvještaji s higijensko-domaćinskih tečajeva, kuharica sestre Ani te recepti iz kuharice koje su posjetitelji dobili.

Učenici Škole sudjelovali su na Drugoj godišnjoj skupštini Društva za povijest sestrinstva HUMS-a održanoj u sklopu Noći knjige u Knjižnici Škole narodnog zdravlja „Andrija Štampar“.

Po mnogočemu bila je posebna izložba koju je Društvo održalo 13. lipnja 2018. godine na Vidovim danima u Mraclinu u sklopu tematske večeri *Priča o sestri Andeli*. Program Vidovih dana bio je posvećen uspomeni na sestru Andelu Lovreković (Glina, 1911. – Mraclin,

1982.), medicinsku sestru koja je cijeli svoj radni vijek posvetila Mraclinu u koji je stigla odmah po završetku školovanja 1933. godine i u kojem je živjela sve do smrti. Mraclinsko Društvo žena Andželino je ime uzelo za svoj naslov. *Andžele* su bile i organizatorice večeri *Sjećanje na sestru Andželu*.

Sudjelovanje Društva na Vidovim danima otvorilo je prostor za suradnju sa Školom za medicinske sestre Mlinarska pa su tako učenici već sljedeće godine imali organiziran posjet Mraclinu.

Društvo je, u suradnji sa školom, izradilo dvije video čestitke povodom Međunarodnog dana sestrinstva 2020. godine i novogodišnju čestitku za 2021. godinu.

U planiranju svojih aktivnosti Društvo se vodilo idejom da se praktična vrijednost poznavanja povijesti sestrinske profesije globalno, ali i na nacionalnoj razini, ogleda barem u četiri elementa: profesionalnoj socijalizaciji, profesionalnoj valorizaciji, prepoznatljivosti u javnosti i prepoznatljivosti u znanstvenoj zajednici.

Svaka medicinska sestra morala bi poznavati socijalne, političke i ekonomski prilike koje su oblikovale njenu struku. Poznavanje tog povijesnog konteksta bitan je izvor poznavanja samoga sebe, grupne povezanosti, osnaživanja i ponosa. Učenje povijesti pruža priliku onima koji ulaze u sestrinsku profesiju da se razviju kao konstruktivni mislioci i imaju pozitivan stav spram svog profesionalnog identiteta.

Sadržaji povijesti sestrinstva bitan su faktor u socijalizaciji učenika/studenata, ali i medicinskih sestara koje se nalaze u svijetu rada. Jednako tako, nacionalna povijest sestrinstva pridonosi izgradnji profesionalnog identiteta inspiriranog pozitivnim uzorima, osvjetljavanju bitnih i istinskih doprinosa u sestrinstvu, umanjivanju pripisanih autoriteta isključivo po principu hijerarhije ili određenih funkcija te razvijanju ponosa i opredijeljenosti za predani rad.

Proučavanje sestrinske povijesti također nam daje uvid u bezvremenost osnovnih postulata naše profesije i njezina etičkog djelovanja. „Sestrinstvo, osim što je profesija sa svim njezinim karakteristikama, predstavlja stalno opredjeljenje i djelovanje u promicanju ideje humanosti i orientiranosti prema čovjeku. Dakle, to je projekt koji ima idealtipsku formu prema kojoj su napor sestrinstva uvijek usmjereni, ali nikada ostvareni u svom idealu. No, upravo ta mogućnost stalnog djelovanja ‘prema’ daje mu posebnu snagu i entuzijazam. Sestrinstvo je u svojoj biti više od posla na odjelu, na klinici, u jednoj bolnici, u jednoj državi, u nekoj regiji. To je projekt koji na mnogo načina grli cijelu zemaljsku kuglu, a ujedno je nezamisliv bez svojih osnovnih dijelova. Prema tome, rad svake sestre uvijek predstavlja kamenčić od kojeg je složen mozaik koji predstavlja svjetski projekt brige za čovjeka. Sestrinstvo je djelovanje koje sebe vidi iznad lobija, aktualnih politika, ekonomskih modela i težine svakodnevnog života. Ono je sveprisutno i prati životne ritmove čovjeka. Hrvatsko sestrinstvo ima dugu tradiciju i naše je djelovanje protkano radom i mislima svih generacija prije nas.” (Franković, 2006)

Sanda Franković

LITERATURA:

1. Franković S. Društvo za povijest sestrinstva HUMS-a 2013-2021. Zagreb; HUMS, 2021. u pripremi za tisk
2. Franković, S., Kralj, Z., Glavaš, T., Jurinec, B. Povijest hrvatskog sestrinstva – neistraženo područje. Sestrinski glasnik, 2018; 23 (2): 99–103.
3. Franković, S., Obraćanje članovima skupštine/Sestrinski glasnik, 2006; 11 (2): 26.

NATJECANJA

Schola Medica

Natjecanja u pojedinim disciplinama nisu samo klasična provjera znanja i vještina učenika nego služe i za promociju važnosti te privlačnosti strukovnog obrazovanja, promociju učeničkih kompetencija i strukovnih zanimanja. Natjecanje iz zdravstvene njegе u zdravstvenim disciplinama naziva „Schola medica“ održavalo se dugi niz godina. Davne 1996. bilo je prvo državno natjecanje za medicinske sestre – medicinske tehničare. Na osnovi odluke predsjedništva Udruženja djevatnika zdravstvenih škola Republike Hrvatske i uza suglasnost tadašnjeg Ministarstva prosvjete i sporta, Stručni aktiv medicinskih sestara Škole za medicinske sestre Mlinarska organizira prvo državno natjecanje 26. i 27. travnja 1996. godine. U natjecanju sudjeluje trinaest škola, a svaku školu predstavljaju dva učenika četvrtih razreda. Natjecanje je, kao nova motivacija za učenike i nastavnike, imalo cilj poticati učenike na učenje, zainteresirati ih za rad u budućem zanimanju, razvijati odgovornost prema vlastitom radu. Bio je to početak niza godišnjih okupljanja učenika i njihovih mentorova po različitim gradovima Republike Hrvatske koje se sve vrijeme provodilo na sličan način s malim korekcijama u sadržaju za provjeru znanja i vještina. Temeljno područje sestrinstva – zdravstvena njega, bila je uvijek zastupljena.

Schola Medica 2008. godina

Tako su u prvom natjecanju natjecatelji procjenjivani iz zdravstvene njegе i hitnih medicinskih postupaka. Učenice naše škole Mihaela Škalić i Andja Knežević zauzele su prvo, odnosno drugo mjesto pod mentorstvom Maje Budisavljević, bacc. med. techn. Narednih su godina područja provjere znanja i vještina nešto mijenjana i kombinirana sa zdravstvenom njegovom djeteta, zdravstvenom njegovom internističkim bolesnikom i sl.

S obzirom na to da je Mlinarska „probila led“, nastavnicima zdravstvene njegе ostala je zadaća da u nadolazećim godinama rade na unaprjeđenju procesa provjere znanja i primjene vještina, ispitivanja, vrednovanja i ocjenjivanja. Veliku ulogu u spomenutom procesu imale su nastavnice imenovane od mjerodavnih institucija u prosudbena povjerenstva koja su bila zadužena za izradu zadataka i provođenje natjecanja. Na samom je početku taj zadatak dodijeljen nastavnicama zdravstvene njegе iz Mlinarske – Dragici Dominić, Ružici Ilić i Majdi Fajdetić.

Schola Medica 2008. godina

Do 2007. godine nakon školskog natjecanja provodilose međužupanijsko natjecanje. Najbolji učenici na međužupanijskom natjecanju mogli su pristupiti višoj razini. U tom su periodu dva učenika/natjecatelja u pratinji mentora putovala na državno natjecanje.

Zbog finansijskih razloga i smanjivanja troškova natjecanja ukida se međužupanijsko natjecanje te od 2008. samo jedan učenik iz svake medicinske škole odlazi na državno natjecanje zadovolji li kriterij, odnosno točno riješi 70 % testa. Tada je tajnicom državnog natjecanja od strane Ministarstva prosjekte i sporta imenovana Romanita Milojević.

Škola za medicinske sestre Mlinarska svake je godine imala svoga predstavnika na natjecanju. U Tablici 1 navodimo najzapaženije rezultate u smjeru medicinska sestra – medicinski tehničar za razdoblje 1996. – 2010.

Tablica 1

Godina natjecanja	Osvojeno mjesto	Ime i prezime učenika	Ime i prezime mentora
1996.	1.	Mihaela Škalić	Maja Budisljević
	2.	Anđa Knežević	Maja Budisljević
1999.	3.	Sanja Kohar	Sandra Samoščanec
2000.	2.	Danijela Valent	Zlata Bojanić, Sandra Samoščanec
2001.	3.	Darko Navoj	Marica Bakin Batnožić
		Marija Šanjug	Marica Bakin Batnožić
2005.	3.	Branka Ružočić	Ljiljana Broz
2006.	1.	Martina Esih	Anka Šabanović
	2.	Marija Ančić	Anka Šabanović
2009.	2.	Marko Tarle	Đurđica Stanešić

Školske godine 2010./2011. uvodi se novi, petogodišnji program za medicinske sestre opće njegu / medicinske tehničare opće njegu. Organizaciju natjecanja provodi Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske, Agencija za strukovno

obrazovanje i obrazovanje odraslih, Državno povjerenstvo te škola domaćin. Državno povjerenstvo donosi operativni plan i program natjecanja, prijavu i sudjelovanje učenika na natjecanju, sastavlja testove za školsko i državno natjecanje s rješenjima te u suradnji sa školom domaćinom organizira i provodi državno natjecanje. Svojim radom organizaciji na državnoj razini pridonose: Maja Budisavljević, Ljiljana Broz i Marica Bakin Batnožić.

Na državnoj razini učenici se natječu u poznavanju, razumijevanju i primjeni sljedećih nastavnih sadržaja: zdravstvena njega opća, opća načela zdravlja i njegе, etika u sestrinstvu te zdravstvena njega zdravog djeteta i adolescente. Natjecatelji rješavaju test kojim se provjeravaju stručno-teorijska znanja tijekom 60 minuta. U pisanoj zadaći provjere stručno-teorijskih znanja na državnoj razini nalazi se 60 pitanja. Za pripremu i izvođenje praktičnog zadatka učenik ima na raspolaganju 15 minuta.

Škola za medicinske sestre Mlinarska i dalje ima svoje predstavnike na državnom natjecanju te postiže zavidne rezultate. Mentora koji su vrijedno pripremali, pratili učenike i bili im podrška na državnim natjecanjima su: Maja Budisavljević, Ljiljana Broz, Nevenka Troškot, Sandra Samošćanec, Anka Šabanović, Marija El Aklouk, Marica Bakin Batnožić, Elvira Tahiri, Đurđica Stanešić, Sandra Franković, Daniela Paškov i Nataša Jandjik Jošić.

Natjecanjem se u učenika potiču spoznaje o vrijednostima stečenoga znanja, vještina i sposobnostima te njihove primjene u daljnjoj izobrazbi, afirmiraju se daroviti učenici, a šire gledajući, uspostavlja se partnerski odnos sa zdravstvenim ustanovama i ustanovama za visoko obrazovanje.

Učenici osim vrijednih nagrada koje dobivaju nakon osvojena prva tri mesta imaju benefit pri zapošljavanju i pravo na dodatne bodove pri upisu na studij sestrinstva.

WorldSkills Croatia

U školskoj godini 2018./2019. održava se natjecanje WorldSkills Croatia 2019. prema novome modelu. Natjecanje iz zdravstvena njega održano je na trima razinama: školska, međužupanijska i državna. Učenici su se natjecali kao pojedinci.

Škola za medicinske sestre Mlinarska bila je škola domaćin na međužupanijskom natjecanju WSC-a u disciplini Zdravstvena njega. Na međužupanijskom natjecanju sudjelovali su natjecatelji i mentori iz Medicinske škole Rijeka, Medicinske škole Bjelovar, Škole za medicinske sestre Vrapče, Medicinske škole Pula, Srednje škole Viktorovac, Sisak, Škole za medicinske sestre Vinogradska i Škole za medicinske sestre Mlinarska.

Državno natjecanje je od 26. do 28. ožujka 2019. prvi put u povijesti nove Hrvatske održano za sve strukovne škole na jednom mjestu – na Zagrebačkom velesajmu, a uz natjecanja strukovnih škola RH-a odvijala se i smotra učenika s teškoćama u razvoju. Natjecanje je održano u 43 discipline i 3 smotre. Sudjelovalo je 580 natjecatelja, 400 mentora, 210 članova prosudbenih povjerenstva i 34 škole domaćini.

Tablica 2

Naziv škole	Ime i prezime natjecatelja	Ime i prezime mentora
Škola za medicinske sestre Vinogradska	Magdalena Kos	Miroslava Kičić
Medicinska škola Pula	Monika Prgonjić	Sanja Benazić-Kliba
Škola za medicinske sestre Mlinarska	Petra Kovačević	Daniela Paškov
Medicinska škola Šibenik	Sara Erceg	Silvija Petković
Zdravstvena škola Split	Ante Velić	Božena Zorica
Medicinska škola Ante Kuzmanića Zadar	Josipa Gregov	Ivana Lapčić
Medicinska škola Osijek	Ana Pejin	Ljiljana Grdić
Srednja medicinska škola Slavonski Brod	Mihuela Uremović	Jasna Karlović
Zdravstvena i veterinarska škola dr. Andrija Štampar Vinkovci	Ivan Perković	Dražen Enderli
Srednja škola Bedekovčina	Monika Kranjčec	Nikolina Horvat
Medicinska škola Varaždin	Martin Petrić	Patricija Jakopović
Srednja škola Čakovec	Ivona Turk	Valentina Fabić

Škola za medicinske sestre Mlinarska bila je škola domaćin na prvom državnom natjecanju učenika strukovnih škola WorldSkills Croatia 2019. u disciplini zdravstvena njega.

U Tablici 2 naveden je popis škola, natjecatelja i mentora prvoga državnog natjecanja organiziran na potpunodrukčiji način.

Ponosni smo na prvo domaćinstvo i uspješnu realizaciju natjecanja u disciplini Zdravstvena njega.

Drugo državno natjecanje WSC u školskoj godini 2019./2020. nije održano zbog epidemije novoga korona virusa, SARS-CoV-2. Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih donijela je odluku o otkazivanju Državnog natjecanja učenika strukovnih škola radi zaštite zdravlja svih sudionika te mjera socijalne distance. U sljedećoj školskoj godini 2020./2021., usprkos daljnjoj neizvjesnosti zbog epidemiološke situacije, državno natjecanje strukovnih škola WSC u punom je zamahu.

Jedna je od glavnih svrha novoga modela natjecanja i promocija strukovnog obrazovanja te poticanje učenika završnih razreda osnovnih škola na upis u strukovne škole. Posjetom državnom natjecanju WorldSkills Croatia (WSC) učenici imaju priliku vidjeti i iskušati (aktivnost „Isprobaj vještinu“) mogućnosti koje pruža strukovno obrazovanje, uvjeriti se u atraktivnost strukovnih zanimanja i izvrsnost koju mogu dobiti u strukovnim školama.

Nadalje, sudjelovanjem predstavnika gospodarstva nastoji se postići dugoročni cilj – povećanje zapošljivosti učenika koji su sudjelovali na natjecanjima te demonstrirali svoje vještine budućim poslodavcima.

Marica Bakin Batnožić, Marija El Aklouk, Đurđica Stanešić

E-MEDICA

Škola za medicinske sestre Mlinarska od 2006. godine, točnije od samih početaka, sudjeluje u međunarodnom projektu zdravstvenih škola Republike Hrvatske pod nazivom E-medica. Projekt E-medica predstavlja virtualnu zajednicu svih zdravstvenih škola Republike Hrvatske i inozemnih škola (Slovenija, Srbija, Makedonija, Bosna i Hercegovina), a temelji se na izradi edukativnog portala medicinskih škola, komunikaciji učenika i nastavnika putem interneta, videokonferencijama i općem korištenju IKT-a u školama. U osnovi je to projekt stvaranja virtualne zajednice medicinskih škola kroz nove didaktičke pristupe poučavanju i učenju u školama putem interneta. Osnovni je cilj projekta povezivanje zajednice zdravstvenih škola Hrvatske, informiranje o radu zdravstvenih škola Republike Hrvatske te međusobna razmjena nastavnih sadržaja, komunikacija (razmjene učenika, mrežni sastanci i videokonferencije) i promicanje služenja IKT-om u svakodnevnom edukacijskom procesu, kako kroz strukovnu nastavu tako i kroz općeobrazovne predmete te izvannastavne aktivnosti učenika. U projektima surađuju dvije do pet škola na tematski zajedničkom projektu. Jedna je od aktivnosti razmjena učenika iz koje je vidljiva suradnja učenika i njihovih mentora, a razmjene se mogu odvijati međusobnim posjetima te *online* i videokonferencijski.

Na samim početcima u projektu su sudjelovali učenici jedne škole samostalno pod vodstvom mentora, no radi razvijanja suradničkih projekata danas, dvanaest godina poslije, svi tematski projekti odvijaju se kao zajednički između više škola. Kao jedna od prvih škola koja je svojim uključivanjem podržala ideju i razvoj projekta Škola za medicinske sestre Mlinarska dobila je na uporabu kameru Polycom kojom se mogu održavati videokonferencije. Od 2013. godine naša škola je i jedna od škola organizatora smotre Dani E-medica gdje se prezentiraju završni projekti.

Teme u projektima su raznolike, od zdravstvenih do pedagoških, no najvažnije je naglasiti da učenici uz pedagoško vođenje svojih nastavnika mentora samostalno rade na zadacima, a tijekom razmjena posjećuju se škole u suradnji i dogovara tijek aktivnosti. U trinaest godina sudjelovanja i prisustvovanja na dvanaest smotri Dani E-medica naši učenici radili su na više od trideset projekata pod vodstvom svojih mentorica: Maje Budisavljević, Elvire Tahiri, Marice Bakin Batnožić, Marije El Aklouk, Đurđice Stanešić, Sandre Samoščanec, Suzane Đanić i Natalije Šnidarić, koja je ujedno i školski koordinator za projekt, kao i Nacionalni voditelj razmjena učenika u projektima.

Tijekom 2007. radilo se na projektima: Piramida zdrave prehrane i Kako se hrane učenici zdravstvenih škola u Hrvatskoj, u 2008. predstavili smo projekt AIDS, a u 2009. godini projekt Tetanus.

Od 2010. godine započeli smo raditi na suradničkim projektima i predstavili smo projekte: Neželjene (neplanirane) trudnoće, Uporaba marihuane u medicinske svrhe, U zdravom tijelu zdrav duh te Rizik od infekcija koje se prenose krvlju. Suradnički projekti nastavljaju se i u 2011. godini s temama: *Pomorske nesreće i postupanje u slučaju ozljeda te Brodovi bolnice s pokretnim dijalizatorima*. U 2012. godini učenici su istraživali teme: *Mentalno zdravlje, Prevencija nasilja u adolescentskim vezama, Ekologija mora i jezera i utjecaj na zdravlje pojedinca te Kvalitetna škola*. U 2013. radili su na temama: *Primjena znakovnog jezika u struci, Generacijski jaz, Uniforma medicinske sestre te Štitnjača*.

Tijekom 2014. godine sudjelovali smo u projektima: *Zbrinjavanje rana, Mladi i zdravlje, Organska kozmetika, Volonterstvo kao način života i razmišljanja, Deset načina kako spasiti nečiji život i Štitnjača*. Učenici su do 2016. godine radili na projektima: *Zdravstveni turizam, Volonterstvo bez granica i Biciklom do škole*.

U 2017. godini učenici su surađivali na projektima: *Prirodna kozmetika – upotreba ljekovitog bilja u kozmetici, Ergonomija, Zdravlje bubrega – odluka je tvoja i Finansijska pismenost – lova do krova i srednja škola*, a u 2018. na projektima *Prirodna kozmetika 2 – Alge – upotreba u kozmetici, kulinarstvu i farmakologiji, Finansijska pismenost – kartično poslovanje, Nisam meta cigareta, Adipositas i Ergonomija 2 – očuvanje zdravlja kralježnice*.

U 2019. godini predstavljena je suradnja na zajedničkim projektima: *Glifosat – zdravlje na kocki, Što mozak zna o plesu, Inovativne terapije u tretmanu karcinoma, Jedan dan bez mobitela i Medicina kroz književnost*. Tijekom 2019./2020. učenici su radili na projektima: *Mobitel – dobar sluga, loš gospodar, Kako prepoznati da osoba laže i Mikrobiom i fermentirana hrana*.

Rad na projektima omogućuje učenicima stjecanje novih znanja, razvijanje komunikacijskih i socijalnih vještina, a svi realizirani projekti prezentiraju se na smotri Dani E-medica koja se održava jednom godišnje.

Natalija Šnidarić

PROJEKTI ŠKOLE ZA MEDICINSKE SESTRE MLINARSKA U KONTEKSTU EUOPSKE MOBILNOSTI UČENIKA I NASTAVNIKA

Škola za medicinske sestre Mlinarska svoje internacionalno djelovanje iskazuje dugi niz godina kroz stručnu suradnju s brojnim institucijama u inozemstvu i to u početku kroz uzajamne posjete i razmjene učenika, a danas kroz projekte financirane sredstvima Europske unije. Među važnijim dosadašnjim suradnjama vezanim za stručne posjete i razmjenu učenika treba istaknuti suradnju s Medicinskom školom Anne Marie Martel iz LePuy-a u Francuskoj, suradnju s Medicinskom školom u Ljubljani u Sloveniji, Gerijatrijskom klinikom i hospicijskim centrom u Grazu u Austriji, Hospicijem u Budimpešti te Univerzitetskim kliničkim centrom u Tuzli. Temeljem provedenih internacionalnih aktivnosti Škola je stekla važan potencijal te je bila spremna aplicirati za programe Ersamusa koji su uslijedili zadnjih nekoliko godina.

Erasmus+ je najveći program Europske unije u području obrazovanja, ospozobljavanja, mladih te sporta. Program Erasmus+ se u Republici Hrvatskoj provodi u suradnji a Agencijom za mobilnost i programe Europske unije. Budući da nudi brojne mogućnosti za strukovno obrazovanje i ospozobljavanje Škola za medicinske sestre Mlinarska se u program uključila na početku natječajnog razdoblje 2014. – 2020. U tim projektima ključne aktivnosti koji predstavljaju mobilnost sa svrhom učenja za pojedince, Škola svake godine šalje odabrane sudionike u jednu od ustanova primateljica u različitim državama Europske unije te na taj način omogućuje unapređenje profesionalnih i osobnih kompetencija pojedinaca uglavnom učenika, ali i nastavnika. Ključno je naglasiti da su svi troškovi Erasmus+ projekata u potpunosti financirani sredstvima Europske unije. Financijska potpora za ostvarivanje projekata uključuje doprinos troškovima putovanja i života za sudionike te sredstva za potrebe organizacije mobilnost i provođenje projekata. Zaključno s godinom 2020. Škola je kroz sedam projekata povukla sredstva vrijednosti gotovo tri milijuna kuna.

Svaki projektni ciklus traje godinu dana unutar kojega mobilnost učenika traje tri tjedna. Provodi se u tri faze: faza pripreme, faza provedbe te faza praćenja provedene mobilnosti. U okviru faze pripreme Škola putem svoje internetske stranice te roditeljskih sastanaka i nastavničkih sastanaka obavještava šиру javnost.

Po odobrenju projekta, Škola stupa u kontakt s partnerom te prolazi kroz planirane aktivnosti s točnim odgovornostima prijavitelja i partnera kako bi se projekt proveo prema planiranu rasporedu. Nakon toga Škola objavljuje javni poziv učenicima za sudjelovanje u projektu mobilnosti, uz jasno navedene kriterije odabira te rok za prijavu. Po proteku roka za prijavu, Povjerenstvo izvrši odabir učenika i nastavnika u pratnji. Učenici se biraju na temelju motivacijskih pisama, dobrih ocjena, zalaganja i vladanja, znanja jezika, redovitosti pohađanja nastave, općeg vladanja i dodatnih segmenata poput volontiranja, sudjelovanja u izvannastavnim aktivnostima i sl. Po odabiru učenika i dogовору s partnerom oko točnog datuma mobilnosti, smještaja i mjesta prakse, Škola za učenike organizira jezične i kulturno-umjetničke pripreme te stručne i pedagoške pripreme u samoj školi. U okviru pripremne faze mobilnosti, organizira se roditeljski sastanak na kojem se učenici upoznaju s detaljnim planom puta, smještajem, partnerskom organizacijom, mjestom i

dr. na kojemu ovjere potrebnu dokumentaciju za sudjelovanje u projektu. Faza provedbe mobilnosti obuhvaća sam period mobilnosti (do tri tjedna). Tijekom perioda mobilnosti učenici najčešće 10 – 15 radnih dana provedu u ustanovama u kojima obavljaju praksu dok ostatak vremena provode kulturološke aktivnosti. Uobičajeni ciljevi svakoga projekta su:

- za učenike: unaprijediti strukovne vještine i stjecanje novih znanja kroz stručnu praksu u nekoj zemlji Europske unije u svrhu osnaživanja zapošljivosti, osobnog razvoja, upoznavanja s uvjetima rada i obvezama, olakšavanje prijelaza na tržiste rada nakon završetka strukovnog obrazovanja, stjecanja afirmativnog pristupa radnom zadatku i poticanje na daljnje usavršavanje;
- za nastavnike: upoznavanje i usvajanje novih metoda poučavanja i usavršavanja iz inozemstva, jačanje međunarodnoga djelovanja, izgradnja odnosa između različitih sektora za razmjenu znanja, utjecanje na poboljšanje obrazovnih programa u RH, upoznavanje visokog obrazovanja u drugim zemljama te usporedba sa srednjoškolskim kvalifikacijama za medicinske sestre u RH, uočavanje razlika u zakonodavstvu vezanih uz strukovno obrazovanje, upoznavanje obrazovnih područja iz medicine koje prijavitelj planira uvrstiti u svoj kurikulum sljedećih godina te primjena primjera dobre prakse u Hrvatskoj (održivost projekta).

Faza praćenja provedene mobilnosti obuhvaća evaluaciju projektnih aktivnosti. Evaluacija se provodi na razini sudionika, ustanove i projekta. Na kraju je najvažnija diseminacija projektnih aktivnosti da bi se osigurala učinkovitost i održivost projekta. Primjer diseminacije među stručnim sudionicima su predavanja u sklopu stručnog usavršavanja medicinskih sestara u okviru Hrvatske komore medicinskih sestara, izrada i objava stručnih i znanstvenih članaka, izrada i prikazivanje filmova, prikaz Erasmusa na Danu otvorenih vrata Škole te Danu škole, gostovanje u radijskim i televizijskim emisijama te niz drugih aktivnosti. U nastavku s ponosom ističemo nazive naših projekata:

MEDICAL VET AND PROFESSIONAL TRAINING FOR NURSES (Njemačka, Italija),

Through practice to new competences in medicine (Portugal),

Bringing the generations closer (Njemačka),

Do boljih kompetencija kroz stručnu praksu u Irskoj (Irska),

Bolja praksa – bolja njega (Irska),

Stručna praksa na Malti – Zdravstveni turizam (Malta),

International Nursing (Njemačka).

Ivica Matić

VOLONTERSKI KLUB MLINARSKA

Kako je sve počelo...

Škola za medicinske sestre Mlinarska dugi niz godina njeguje karitativnu djelatnost i potiče volonterski rad učenica i učenika jer se na taj način, uz obrazovnu, ispunjava i odgojna funkcija u školi te se pomaže mladim ljudima stasati u cjelovitu jedinku koja će jednoga dana biti korisna široj društvenoj zajednici.

Volonterski klub Mlinarska osnovan je 9. prosinca 2013. na inicijativu Elvire Tahiri, nastavnice strukovnih predmeta. Od 2017. godine klubu se priključuju nastavnice Nataša Jandjik Jošić te Mila Strpić. Sastav kluba čine učenici od 1. do 5. razreda Škole za medicinske sestre Mlinarska, a svake se nove školske godine Klubu priključuju novi volonteri i oni svojom kreativnošću unose nove ideje.

Klub djeluje na razini škole, ali surađuje i s nekoliko partnerskih ustanova i institucija na značajnim projektima za učenike i širu društvenu zajednicu.

Sastanci Kluba održavaju se svake prve subote u mjesecu, na njima se detaljno razrađuje plan svake akcije koje se kontinuirano provode od osnutka: *Tjedan volontiranja u Mlinarskoj, Dan bolesnika, Dan djece oboljele od malignih bolesti, Edukativna radionica u domu za odgoj djece i mlađeži Dugave, Zajedno do Marijinih obroka, Mlinarska na dječjem Uskršnjem festivalu, Mlinarska za Udrugu Betlehem, Edukacija u osnovnoj školi Vukomerc, Stiže Mlinarska u socijalni dučan.*

Rad Kluba posebnim čini i *Volonterska veselica* koja se održava na kraju svake uspješno završene školske godine.

Tjedan volontiranja u Mlinarskoj prva je akcija provedena u organizaciji Kluba (od 2. do 9. prosinca 2013.). Krenulo se s pripremom plakata za nadolazeću akciju, a nakon toga i s prikupljanjem potrepština koje su bile potrebne za posjet dogovorenoj ustanovi. U prikupljenim potrepštinama mogle su se naći igračke za djecu u Domu u Nazorovoju, higijenske potrepštine i odjeća za Dom u Dugavama. Sudjelovalo se u edukaciji o osobnoj higijeni štićenika doma u Dugavama. Naši volonteri bili su angažirani na svim poljima. Svatko se prihvatio onoga što mu najbolje ide.

Dan bolesnika (11. veljače) jedna je od tradicionalnih akcija koja se provodi od osnivanja Kluba. Uz mali znak pažnje za svakog pacijenta Klinike za infektivne bolesti Dr. Fran Mihaljević prilaže se i poruka ohrabrenja i podrške.

Dan djece oboljele od malignih bolesti također je tradicionalna akcija koja se obilježava posjetom Klinici za dječje bolesti Zagreb i darom kojim se želi razveseliti djecu, ali i roditelje mališana. Najveća je vrijednost ove akcije senzibilizacija naših učenika u radu s malim bolesnicima i njihovim obiteljima.

Edukativna radionica u Domu za odgoj djece i mlađeži Dugave akcija je u kojoj je naš volonterski klub dobio priliku iskušati se kao edukator koji je, uz edukativni materijal, pripremio kratak igrokaz. Na sličan način sudjelovalo se u educiranju djece u Osnovnoj školi Vukomerc.

Članovi kluba izradili su magnete s raznim porukama i skupljali simboličnih pet kuna za donaciju.

Mlinarska na dječjem Uskršnjem festivalu i *Mlinarska za Udrugu Betlehem* akcije su u kojima su u fokusu djeca.

Na *Uskršnjem festivalu* učenici kluba sudjelovali su kao animatori koji su se s djecom igrali kako se ne bi dosađivala dok čekaju svoj red na nastup.

Udruzi Betlehem predane su prikupljene stvari za bebe.

Stiže Mlinarska u Socijalni dučan Sveti Petar još je jedna jedna od humanitarnih akcija.

Osim humanitarnih akcija, učenici volonteri postali su vrsni edukatori, što se može vidjeti po održanim predavanjima učenicima Osnovne škole Vukomerc te još brojnih osnovnih škola grada Zagreba koje su pohađali naši učenici.

Suradnja je 2018. godine prešla i okvire područja grada Zagreba te su se, na poziv ravnateljice II. osnovne škole Vrbovec, svim osmim razredima održala predavanjena temu

Odgovorno ponašanje s ciljem da im se približi profesija medicinske sestre / medicinski tehničar.

Skupljale su se potrepštine za Azil za napuštene životinje Dumovec.

Brine se i o beskućnicima pa se posjetilo udrugu Ulični fenjeri.

Radi razvijanja svijesti o našim starijim sugrađanima, redovito se posjećuje i Dom za starije osobe Park.

Volonterski klub Mlinarska uključen je i u Europske projekte, među ostalim u projekt Školski volonteri: osnaživanje i mentorstvo škola za koordiniranje volonterskih programa u suradnji s Forumom za slobodu odgoja, tijekom kojih se održavaju kratkoročne i dugoročne volonterske akcije.

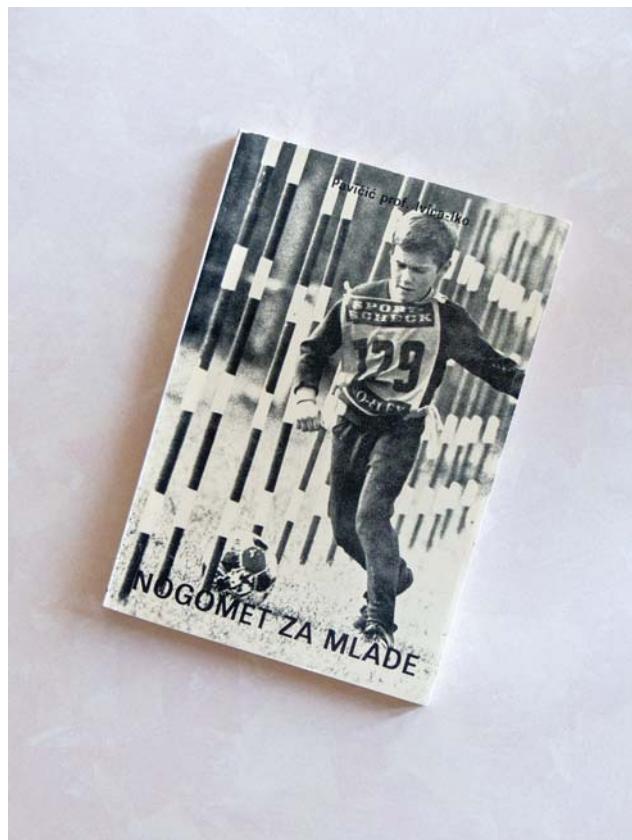
Inicijativa za sve navedene aktivnosti ostvaruje se u suradnji s učenicima koji osjećaju da kroz karitativnu djelatnost mogu realizirati onaj dobri, humani dio sebe za koji mnogi od njih nisu ni slutili da ga u sebi nose.

Elvira Tahiri

NASTAVNICI ŠKOLE ZA MEDICINSKE SESTRE MLINARSKA – AUTORI STRUČNIH UDŽBENIKA

Tijekom proteklih dvadesetak godina, sabravši iskustva i usavršavajući se u nastavnom radu s učenicima, neki nastavnici Škole za medicinske sestre Mlinarska svoja didaktičko-metodička znanja pretočili su i u izradu udžbenika. Udžbenici su namijenjeni prije svega unapređivanju nastave u školovanju za zvanje medicinska sestra opće njegove / medicinski tehničar opće njegove te pridonose realizaciji cjelovitog i suvremenoga nastavnog procesa u općeeobrazovnim nastavnim sadržajima, teorijskom dijelu i popratnim vježbama pojedinog predmeta struke. Nastavni sadržaji i metodička struktura pojedinih udžbenika mijenjala se i dopunjavala paralelno s promjenama koje je donijela reforma školovanja budućih zdravstvenih djelatnika i zahtjevima novih sadržaja u pojedinim nastavnim predmetima. No, neke promjene poput dopuna sadržaja u udžbenicima i slično uvjetovale su i same promjene u zahtjevima struke – nove metode i postupci u provođenju zdravstvene njegove.

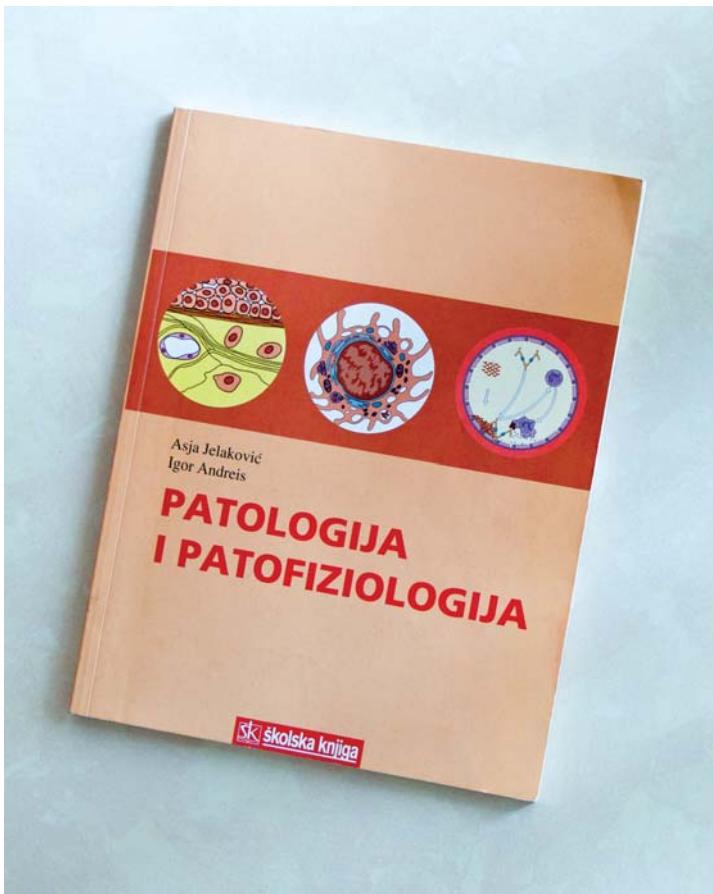
Tako svakako treba spomenuti da je 1989. godine naš profesor tjelesne i zdravstvene kulture Ivica Pavičić u vlastitoj nakladi objavio knjigu „Nogomet za mlade“, 1998. „Tjelesna priprema športaša nogometara, primjena vježbi za druge športske igre – primjena vježbi za mladež i rekreativce“ a 2001., također kao samizdat, knjigu „Tehnike vrataru, elementi tehnikе nogometara i metodika“ koje se koriste i u nastavi predmeta TZK-a.

Profesorica engleskog jezika Anica Gregović autorica je udžbenika Discover Medical English 1 (za treće razrede srednjih medicinskih škola); Discover Medical English 2 (za četvrte razrede srednjih medicinskih škola), te pripadajućih audio materijala na CD-ovima; Priručnika za nastavnike za Discover Medical English 1, te Priručnika za nastavnike za Discover medical English 2; Zbirke zadataka za provjeru znanja: Discover Medical English 1 i 2 (sve u izdanju Školske knjige); udžbenika Forward 1 (udžbenika za prve razrede četverogodišnjih strukovnih škola), pripadajuće radne bilježnice i audio materijala (CD); Forward 2 (udžbenik za druge razrede četverogodišnjih strukovnih škola), te pripadajuće radne bilježnice i audio materijala (CD); Forward 1, Forward 2, Forward 3 i Forward 4- udžbenici za prve, druge, treće i četvrte razrede gimnazija s pripadajućim radnim bilježnicama i audio materijalima (sve u izdanju Školske knjige, Zagreb).

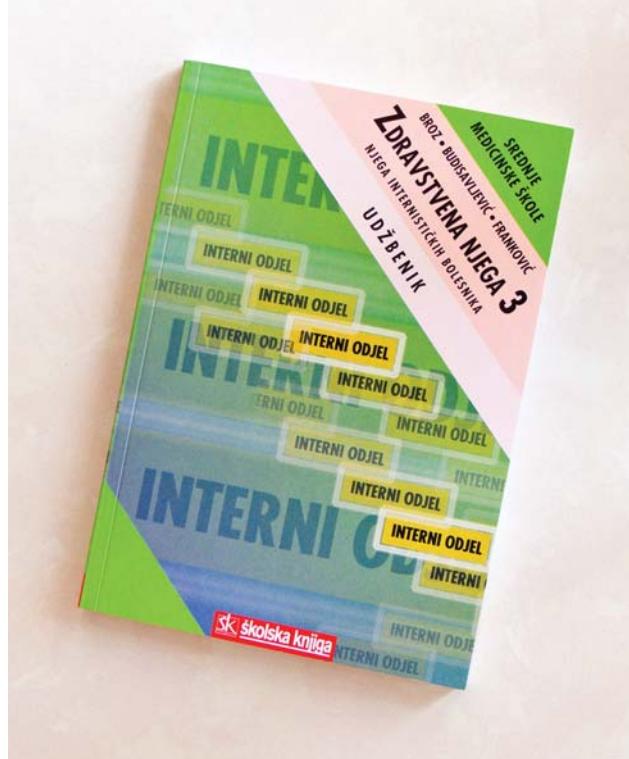
Profesorica hrvatskog jezika i književnosti Marija Gazzari sa Ž. Gazzarijem 2005. i 2006. u izdanju ALFA d. d., Zagreb, objavljuje udžbenike za 1., 2. i 3. razred gimnazije „KNJIŽEVNOST 1”, „KNJIŽEVNOST 2” i „KNJIŽEVNOST 3” te metodičke priručnike za nastavnike uza spomenute udžbenike. Nadalje, 2009. sa Ž. Gazzarijem u izdanju Školske knjige, Zagreb, objavljuje „matura@hr.”, priručnik za hrvatski jezik na državnoj maturi i „matura +” dodatne obrazovne materijale za državnu maturu iz hrvatskoga jezika za četverogodišnje strukovne škole. 2010. godine sa Ž. Gazzarijem i D. Bouša objavljuje zbirku zadataka Hrvatski jezik na državnoj maturi te priručnik s radnom bilježnicom „Esej za 5 i drugi oblici pisanih uradaka”, a 2011. „Eseji 2012.”, vježbenicu za pisanje eseja na državnoj maturi. S istim suradnicima i izdavačem 2014. objavljuje „Hrvatski jezik i književnost 1”, integrirani udžbenik za 1. razred srednje strukovne medicinske škole, „Hrvatski jezik i književnost 2”, integrirani udžbenik za 2. razred srednje strukovne medicinske škole i dvije radne bilježnice uz navedene udžbenike, a 2019. i 2020. objavljuje s istim autorskim timom nove udžbenike „Hrvatski jezik i književnost 1”, „Hrvatski jezik i književnost 2” u sklopu projekta Škola za život.

„Patologija s patofiziologijom“ u izdanju Školske knjige, Zagreb, 2006., udžbenik je za istoimeni predmet čija je autorica nastavnica predmeta Asja Jelaković s Igorom Andreisom.

„Socijalna medicina, zdravlje i okoliš“ u izdanju Školske knjige, Zagreb, 2001., udžbenik je na kojemu je surađivala naša tadašnja djelatnica Teodora Not, profesorica istoimenoga nastavnog predmeta.

„Zdravstvenu njegu 3 – njegu neuroloških i infektivnih bolesnika te starijih osoba“ u izdanju Školske knjige, Zagreb, 2001. te 2. izdanje 2009. potpisuju nastavnice predmeta struke Ljiljana Broz, Maja Budisavljević, Sanda Franković i Teodora Not.

Udžbenik „Zdravstvena njega 3 – njega internističkih bolesnika“ u izdanju Školske knjige, Zagreb, 2001., 2005., i 2009. potpisuju Ljiljana Broz, Maja Budisavljević i Sanda Franković.

U izdanju Školske knjige, Zagreb, objavljen je također priručnik „Zdravstvena psihologija – priručnik za nastavnike“ koji uz M. Havelku potpisuje tadašnja predmeta Psihologija i stručna suradnica psihologinja u našoj školi, Ljiljana Ševo.

Kolegica i stručna nastavnica Ružica Ilić (pok.) surađivala je uz Ivana Malčića i Zvonimira Stopića u izradi udžbenika „Pedijatrija“ u izdanju Školske knjige, Zagreb, te s Vladom Ilićem u izradi priručnika METODIKA ZDRAVSTVENOG ODGOJA, 2006. g., a 2009. s Ivanom Malčićem objavljuje udžbenik „Pedijatrija sa zdravstvenom njegom djeteta“ istog izdavača.

Prošireno i dopunjeno izdanje udžbenika pod nazivom „Zdravstvena njega zdravoga djeteta i adolescente“ u izdanju Školske knjige, Zagreb, 2014., uz navedene autore potpisuje i nastavnica stručnog predmeta istog naziva, Jasna Ivasić.

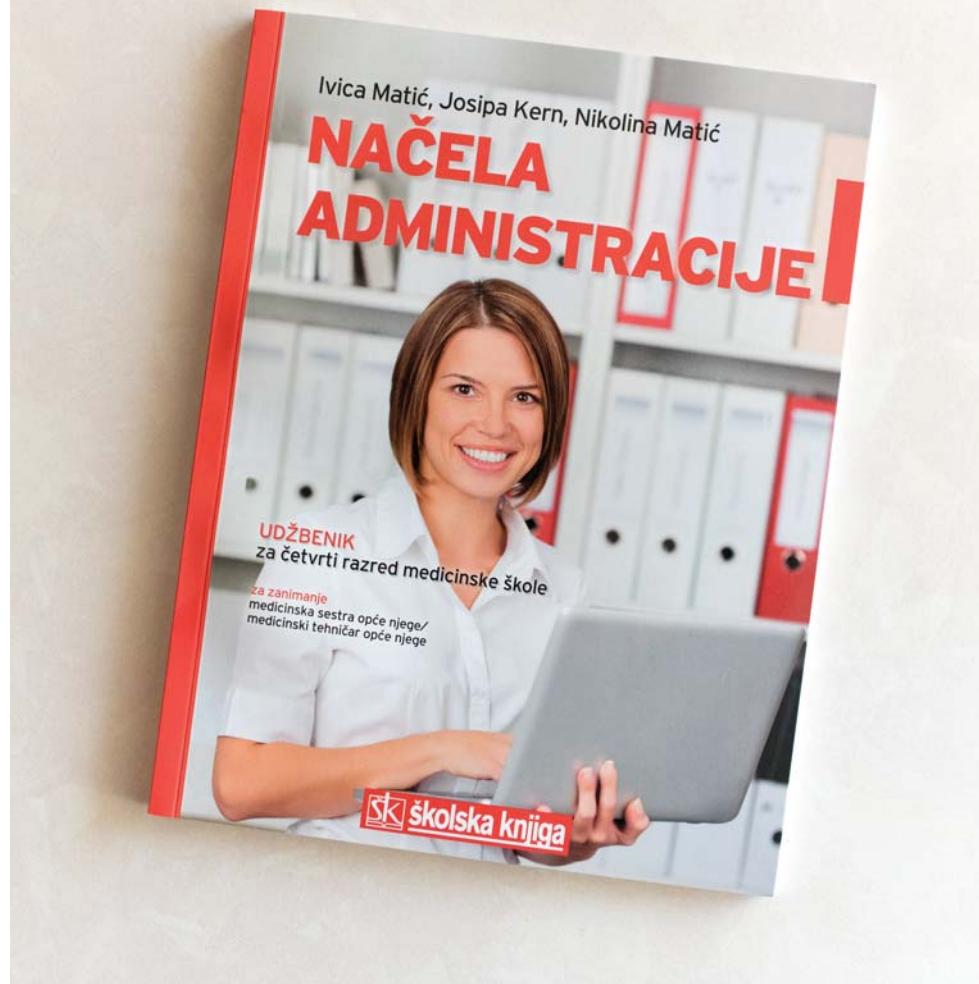
Za potrebe studija sestrinstva 2010. godine nastavnica zdravstvene njegе Sanda Franković sa suradnicima, u izdanju Medicinske naklade objavljuje priručnik „ZDRAVSTVENA NJEGA ODRASLIH“.

Za potrebe strukovne nastave u medicinskim školama sljedeće udžbenike napisali su kolegice i kolege: Paškov, Daniela, Samoščanec, Sandra; „Hitni medicinski postupci”, udžbenik za četvrti razred medicinskih škola za zanimanje medicinska sestra opće njegе / medicinski tehničar opće njegе, Medicinska naklada, Zagreb, 2019.

Lončar, Vanja, Vinduška Jeftić, Iva; „Profesionalna komunikacija u sestrinstvu”, udžbenik za treći razred medicinskih škola za zanimanje medicinska sestra opće njegе / medicinski tehničar opće njegе, Medicinska naklada, Zagreb, 2019.

Matić, Ivica, Kern, Josipa, Matić, Nikolina; „Načela administracije”, udžbenik za četvrti razred medicinskih škola za zanimanje medicinska sestra opće njegе / medicinski tehničar opće njegе, Školska knjiga, Zagreb, 2019.

Vjerujemo da će autorice i autori udžbenika, naše kolegice i kolege na čiji smo rad ponosni, i dalje kroz nove udžbenike i priručnike podijeliti svoje znanje i stručnost sa svojim učenicima i kolegama.

Aleksandra Vitez

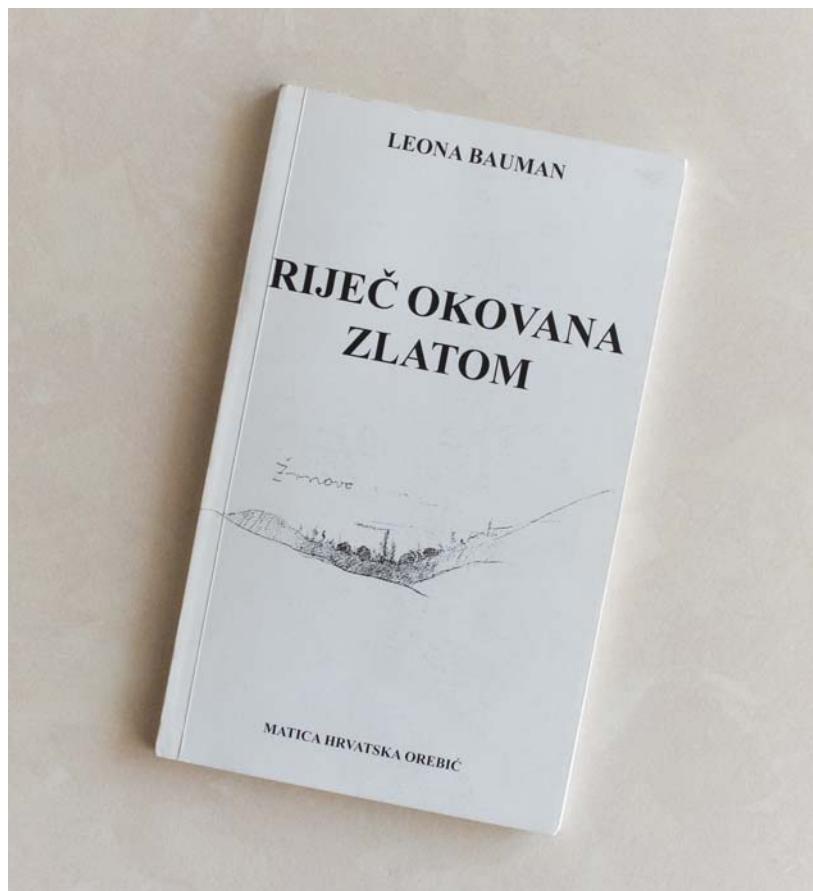
NASTAVNICI ŠKOLE – AUTORI U DRUGIM PODRUČJIMA

Tijekom proteklih desetljeća pojedini nastavnici Škole za medicinske sestre Mlinarska okušali su se i na jezično-umjetničkom području, u glazbenoj umjetnosti, području likovnih umjetnosti i dizajna, kao i u znanstvenim istraživanjima u području povijesti, povijesti umjetnosti i etnologije pojedinih krajeva Hrvatske.

Ti nastavnici, uz zvanja koja im omogućuju rad u srednjoj školi, imaju još poneka koja im pružaju i druge mogućnosti te se bave različitim problematikama.

Profesorica književnosti **Leona Bauman** koja je dugi niz godina radila kao nastavnica hrvatskoga jezika i književnosti u Školi za medicinske sestre Mlinarska objavila je niz stručnih članaka kao što su:

- 1.- Crno zagorsko življenje: Sida Košutić, S naših njiva, Hrvatsko zagorje, Krapina, 1999.
- 2.- Pjena dana: Valentina Vukman, Blago moje skrivene škrinje, Matica hrvatska Orebić, Dubrovnik, 2006.
- 3.- Priča kao domovina srcu ljudskom: (O Šegedinovoj prozi), Dubrovnik, 1992.
- 4.- **Riječ okovana zlatom**, Matica hrvatska Orebić, Orebić 2000.

Biblioteka Pelisac orebićke Matice hrvatske objavila je i Riječ okovanu zlatom – razmatranja o Petru Šegedinu Leone Bauman (koja je kritike i eseje objavljivala i u „Kritici“, „Hrvatskom slovu“ i „Dubrovniku“). Knjižica od stotinjak stranica, s naslovnim crtežom Petra Šegedina iz 1926. godine, podijeljena je na četiri cjeline: Baštinski duh, Kaleidoskop varki, Povijest na djelu i Život od života živi.

U Školi za medicinske sestre Mlinarska stručna suradnica, pedagoginja i bibliotekarica **Aleksandra Vitez**, prof., ujedno je i profesionalna likovna umjetnica, članica *Hrvatskog društva za likovno-vizualnu kulturu, HDLU-a* (Hrvatskog društva likovnih umjetnika) i IAA AIAP UNESCO-a (International association of art / Association internationale des arts plastiques – UNESCO). Izlagala je samostalno te na skupnim izložbama u zemlji i inozemstvu.

Sudjelovala je na brojnim humanitarnim izložbama u Hrvatskoj i Europi.

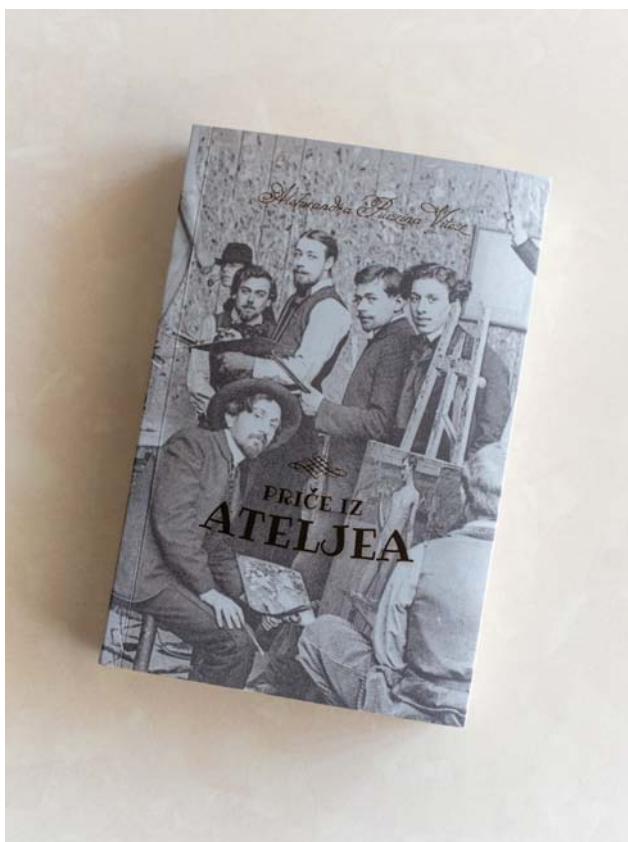
Grafičko likovna suradnica na opremi udžbenika za Hrvatski jezik (2., 3., i 4. razred osnovne škole – čitanke). Sudjelovala je fotografskim prilozima u čitanci za hrvatske škole u dijaspori „Riječ hrvatska 5/6” i u „Hrvatskoj početnici“.

U časopisu „SMIB“ surađivala je kao spisateljica za najmlađe poezijom za djecu i u časopisu „Modra lasta“ rubrikom „Antibonton“. Objavila je zbirku pjesama za djecu **Zaljubljena minuta** (Alfa, Zagreb).

Kao vanjska suradnica Hrvatskoga radija početkom 90-ih godina bila je autorica ciklusa emisija **Skica za monografiju i Priče iz ateljea** emitiranih u sklopu Obrazovnog programa Hrvatskog radija.

1997. godine organizirala je dobrovornu dražbu umjetnina pod nazivom **Likovni umjetnici Hrvatske za sestrinsku edukaciju i uvjete stručnog rada** čiji cilj je bio poboljšati uvjete života i rada u učeničkom domu naše škole, kao i u nastavnom procesu.

Zbirka razgovora s eminentnim likovnim umjetnicima koji su obilježili likovnu scenu prošlog stoljeća, snimanih za potrebe Obrazovnog programa Hrvatskoga radija pod nazivom **Priče iz ateljea** objavljena je 2019. godine u izdanju Srednje Europe iz Zagreba.

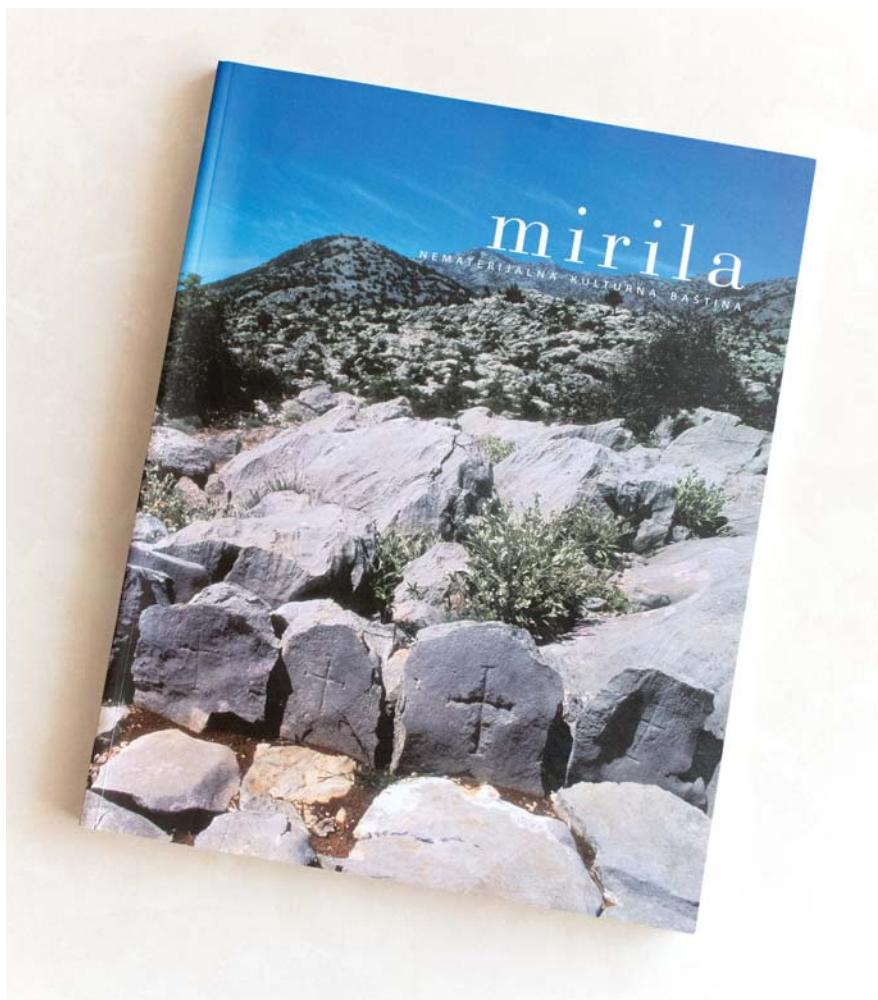

Potpuno drukčiji Božić interaktivna je slikovnica profesorice engleskog jezika **Anice Gregović** koja je namijenjena za razvijanje mašte i kreativnosti te poticanje učenja engleskog jezika djeteta starije predškolske i mlađe školske dobi. Sastoji se od priče „razrezane“ u tri dijela, od kojih se kombinirajući može sastaviti čak 27 priča s tri različita početka, s tri različite sredine i tri različita završetka. Završetak dijete samo osmišljava na osnovi ponuđene ilustracije. Uz ovu zanimljivu slikovnicu nalazi se još i prikriveni tekst na engleskom jeziku, upute za izradu božićne čestitke, anđela ili vjenčića te jedno božićno drvce koje djeca sama mogu okititi uz pomoć ponuđenih naljepnica.

Kreativno i stvaralački, kroz igru i zabavu, djeca predškolske i mlađe školske dobi s ovom slikovnicom mogu zavoljeti učenje engleskog jezika.

Potpuno drukčiji Božić = Totally different Christmas / Anica Gregović; ilustracije Katarina Halužan Zagreb: Kreativni put, [2006]

Profesorica Anica Gregović autorica je i slikovnica za djecu predškolskog uzrasta i nižih razreda osnovne škole **Friends; Feelings**.

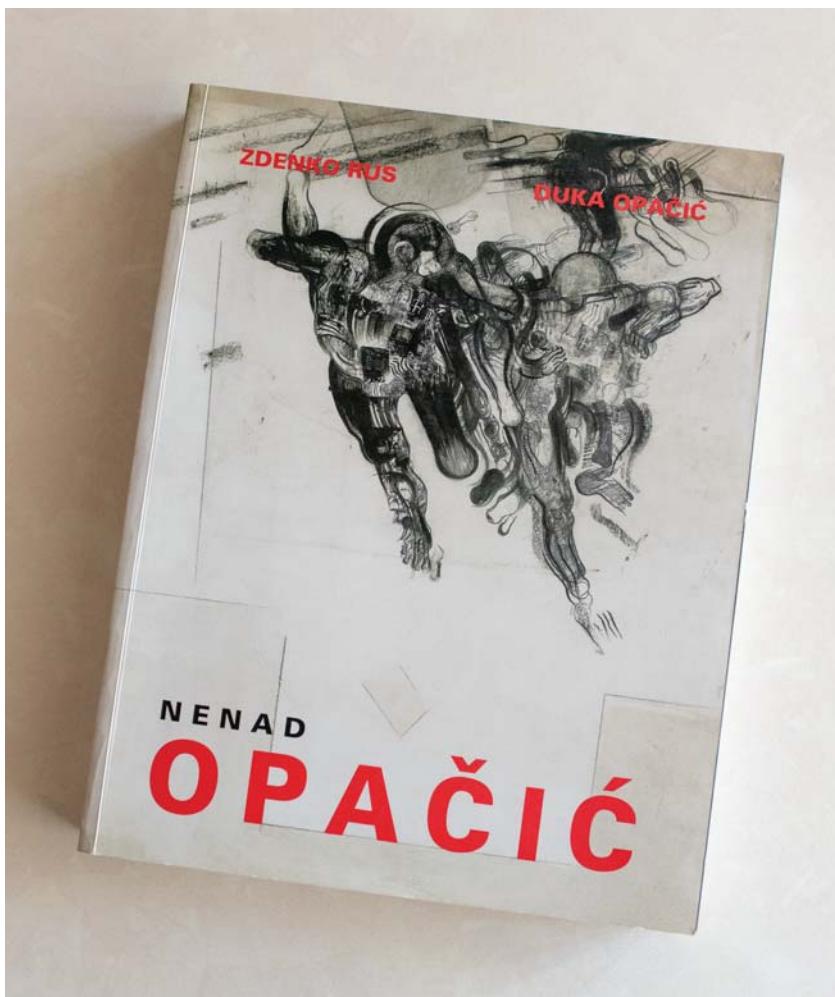
Profesorica hrvatskog jezika i književnosti i povijesti umjetnosti **Mirjana Trošelj** svoje znanje i kreativnost utkala je u mnoge godine koje je provela u našoj školi radeći na što kvalitetnijem obrazovanju budućih medicinskih sestara, no paralelno s radom u nastavi bavila se sustavnim znanstvenim istraživanjem **MIRILA**.

Otkriće MIRILA bio je izazov, zagonetka koju je valjalo odgonetavati, fenomen koji je znatiželjniku u 20. st. budio magijsko-mitsku misao. I tako ih je sedamdesetih godina prošlog stoljeća započela sustavno istraživati na južnom Velebitu. Prvu riječ na početku 20. st. rekli su čuveni planinari Velebitaši. Drugu prof. Milovan Gavazzi, dr. Branko Fučić i prof. Ante Glavičić. Valjalo je nastaviti dalje. Najprije je započela zapisivati predajne priče, a zatim registrirati i snimati lokalitete, otiskivati bogate ornamentalne prikaze i razvrstavati ikonografske motive i natpise na području Starigrada – Paklenice, a potom širi teren od Barić Drage do Modriča. Tražila je paralele na srednjem i sjevernom Velebitu, zatim Ravnim kotarima, Bukovici i Dalmatinskoj zagori. Metodom uspoređivanja pojedinih elemenata u sklopu pogrebnog obreda otkrivale su se sličnosti i razlike. Najveću razliku predstavlja je likovni prikaz, koji je izostao na svim spomenutim područjima, osim na mirilima južnog Podgorja. Također je tražila poveznice u likovnim motivima na mirilima i srednjovjekovnim nadgrobnim spomenicima – stećcima, napose u astralnim motivima.

Godine 1980. uslijedila su prva javljanja u časopisima Senjski zbornik, a od 1991. i u Zadarskoj smotri.

Surađivala je tijekom osamdesetih godina prošlog stoljeća u istraživanju velebitske kulturne baštine s prof. Antonom Glavičićem, onodobnim kustosom Gradskog muzeja u Senju, s dr. Aleksandrom Faber iz Arheološkog instituta u Zagrebu i snimateljem prof. Stankom Gilićem s Pedagoškog fakulteta u Rijeci.

Godine 1991. uključuje se u projekt Domaća rič u organizaciji Ogranka Matice hrvatske u Zadru, u istraživanju duhovne, materijalne i dijalektalne baštine južnog Podgorja, koja nestaje. U promicanju izvornog podgorskog idioma, osobito u toponimiji i topografiji, objavila je niz stvaralačkih i izvornih priloga u časopisu „Zadarska smotra – Domaća rič“, od 1991. do danas.¹

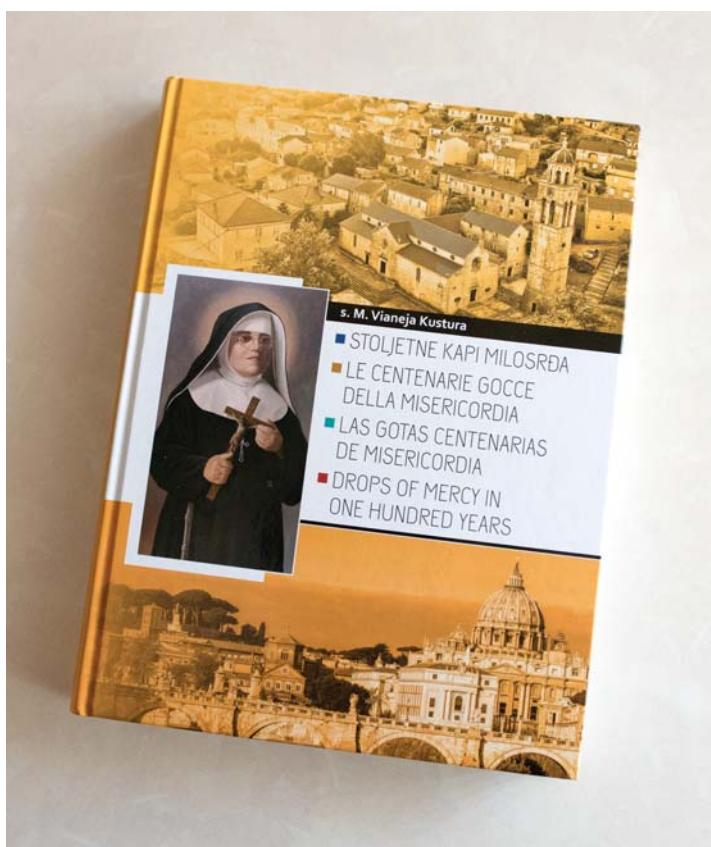
Dugogodišnji profesor filozofije i etike u Školi za medicinske sestre Mlinarska, **Đuka Opačić** autor je sa Zdenkom Rusom monografije o likovnom opusu akademskog slikara Nenada Opačića kroz pedeset godina stvaralaštva koja je objavljena 2009. godine.

1 - <http://biblioteka.skd-prosvjeta.hr>

Nenad Opačić rođen je 1949. u Varaždinu, diplomirao je na zagrebačkoj Akademiji likovnih umjetnosti, u klasi prof. Raula Goldonija, a profesori su mu bili Ljubo Ivančić, Ferdinand Kulmer, Ivo Šebalj, Matko Peić. Od 1972. do 1975. godine bio je suradnik Majstorske radionice Krste Hegedušića, a od 1976. do 1991. godine voditelj Galerije Karas HDLU-a u Zagrebu.

Izlagao je na oko 70 samostalnih izložbi u zemlji i inozemstvu te sudjelovao na više od dvjesto skupnih. Dobitnik je brojnih priznanja i nagrada, a trenutno je predsjednik HDLU-a Varaždin.

Terezija Kustura (s. Vianeja), redovnica Družbe Kćeri milosrđa trećega svjetovnog reda sv. Franje, nekoliko godina naša srednjoškolska vjeroučiteljica i magistrica duhovnosti. Kao vjeroučiteljica je djelovala u Čakovcu, Zagrebu, Novskoj, Osijeku i Dubrovniku. Gotovo je svugdje ostala tri do šest godina. Nakon što je magistrirala teologiju iz franjevačke duhovnosti na Franjevačkom međunarodnom učilištu Franciscan International Study Centre u Canterburyju u Engleskoj s temom *A Franciscan woman of the 20th century who has a relevance for our world today (Franjevka 20. stoljeća od istaknute važnosti za naš današnji svijet)*, i istovremeno završila tečaj za duhovno vodstvo, radi na trajnoj formaciji u svojoj provinciji, obilazi zajednice sestara, drži im duhovne obnove i vježbe, te sestrinske sastanke. Poslana je u Dubrovnik gdje djeluje kao poglavarica kuće sestara Kćeri milosrđa i kao vjeroučiteljica u Biskupijskoj klasičnoj gimnaziji „Ruđer Bošković“. Djeluje i kao provincialna savjetnica, kao višegodišnja članica povjerenstva za trajnu formaciju Hrvatske konferencije viših redovničkih poglavara i poglavarica, kao pročelnica za duhovost franjevačkih zajednica u Hrvatskoj i BiH, predaje na franjevačkoj ljetnoj školi duhovnosti u Sarajevu i duhovna je asistentica Franjevačkoga svjetovnog reda Dubrovnik – Lapad.

Trajna inspiracija i nadahnuće s. Vianeji su sv. Franjo i osnivačica njezine izvorno hrvatske ženske redovničke zajednice blažena Marija Propetog Isusa Petković. U blaženičinu je čast održala više predavanja, sudjelovala na znanstvenom skupu, suautorski je potpisala blaženici posvećenu monografiju **Zapaljena i goruća svjetiljka**, posvetila joj je i magisterij, a ove godine je povodom stote obljetnice Družbe Kćeri milosrđa trećega svjetovnog reda sv. Franje o blaženici napisala knjigu **Stoljetne kapi milosrđa**. Nadahnuće je s. Vianeji oduvijek bila milosrdna ljubav bl. Marije Petković, njeno povjerenje u nebeskog Oca i njezina franjevačka jednostavnost i dosljednost.

Dane Petković, dr. med. profesor strukovnih predmeta u našoj školi ujedno je i glazbenik koji je dugi niz godina (od 1984.) član Akademskog zbora *Ivan Goran Kovačić* te je bio i predsjednik zbora od 4./1993. do 4./1994. te od 1./1997. do 9./1997.

U sezoni 2013./2014. pjevao: „Negro Spirituals“ 12. 10. 2013. (Zagrebački prsten, Velika Gorica), Verdi, „Messa di Requiem“ 25. 10. 2013. u KDVL-u (mo. I. Lipanović C. Orff, „Carmina burana“, 29. prosinca 2013. u 12 h i 20 h, 40. obljetnica Koncertne dvorane „Vatroslav Lisinski“ (V. Kranjčević; klaviri i udaraljke) W. A. Mozart, „Requiem“, In memoriam maestru Miljanu Horvatu, 31. siječnja 2014. u KDVL-u.

Dane Petković nastupio je u siječnju 1995. s Dunjom Vejzović i Akademskim zborom Ivan Goran Kovačić na koncertu opere-oratorija "Kralj Edip" Igora Stravinskog uz Zagrebačku filharmoniju i dirigenta Milana Horvata.

U sezoni 2012./2013. pjevao: Haendel, „Zadok the Priest“/Walton, „Henry V“ 14. i 15. 3. 2013. u KDVL-u, Dvorak, „Stabat mater“ 27.03.2013. u KDVL, Vivaldi, „Gloria“ 01.04.2013. u zagrebačkoj katedrali.

U sezoni 2011./2012. pjevao: Beethoven, „Missa solemnis“ 25. 11. 2011. u KDVL-u, Božićni koncert 23. 12. 2011. u KDVL-u.

U sezoni 2010./2011. pjevao: Dvorak, „Stabat mater“ 20. 4. 2011. u KDVL-u.

Također nastupa s Muškim pjevačkim zborom „ZAGREBAČKI LIJEĆNICI PJEVAČI“ (ZLP) koji postoji više od 30 godina i članovi su mu isključivo liječnici – medicinari i liječnici – stomatolozi, kao i studenti navedenih struka. Djeluju kao dio Glazbene sekcije Hrvatskoga liječničkog zbora.

Zbirku poezije pod nazivom ***Obećana svjetlost*** u vlastitoj nakladi 2017. godine objavila je kolegica **Jasminka Ban Grahovac**, nastavnica stručnih predmeta u našoj školi.

Marija Gazzari, profesorica hrvatskoga jezika i književnosti, autorica brojnih udžbenika, ujedno je i autorica osvrta i eseja o Janku Leskovaru objavljenih u časopisu **Hrvatsko zagorje**, 1997. i 2002. godine te poezije koja joj je objavljena u časopisu **Zadarska smotra**, 2019. godine. Ove je godine profesorica Marija Gazzari jedan od svojih eseja pod nazivom **Tragovi njege bolesnika u umjetnosti** posvetila stotoj obljetnici Škole te je isti objavljen u **Hrvatskom slovu** uoči 12. svibnja 2021., dana kojim medicinske sestre i medicinski tehničari u cijelom svijetu na rođendan Florence Nightingale, začetnice modernog sestrinstva, obilježavaju Međunarodni dan sestrinstva.

Aleksandra Vitez

ŠTO RADE NEKI NAŠI UČENICI

Učeći iz prošlosti možemo izbjegći pogreške u budućnosti, a „stara dama Mlinarska” cijelo jedno stoljeće piše lijepo i poučne uspomene. Slavnoj prošlosti Mlinarske škole svakako pridonose naši mnogobrojni učenici, poznati i manje poznati, oni koje češće susrećemo, kao i oni zbog kojih, kad ih susretnemo, osjetimo ponos i radost što smo i mi dio te lijepo priče.

Stoga se s radošću sjećamo djelatnika naše škole koji su svojim radom obilježili hrvatsko sestrinstvo i pridonijeli svijetloj tradiciji naše škole.

Rosana Svetić Čišić

Početak moje karijere u sestrinstvu vezan je uz Kliniku za traumatologiju i uz posao medicinske sestre u smjeni, na izrazito teškim poslovima, s osobama koje imaju dijagnozu para/kvadriplegije, kao i na intenzivnoj skrbi gdje smo zbrinjavali najteže ozlijedene osobe nastradale u različitim životnim tragedijama. Taj me posao obilježio. Važno je znati i imati iskustvo, cijeniti sestrinski rad s najtežim bolesnicima. To je iskonsko sestrinstvo koje treba podršku i pomoć da bismo mogli usuglasiti privatni život istovremeno se razvijajući u profesionalnom pogledu.

Odlasci na ispite na tadašnjoj Višoj školi za medicinske sestre, a nakon intenzivnog rada u noćnoj smjeni Klinike za traumatologiju, bili su pravo „čeličenje” i samo najuporniji to mogu izdržati. Među prvima sam odabrala temu za diplomski rad vezanu uz praćenje bolničkih infekcija. Osamdesetih godina u bolnicama nije se govorilo o toj temi.

Sljedeće radno mjesto bilo je u dječjoj bolnici gdje su uvjeti za rad bili mnogo lakši, manje psihički i fizički zahtjevni. Međutim, tu je bilo moguće iz dana u dan razvijati kreativnost, empatiju na različitim pozicijama, od voditelja tima, najmlađe glavne sestre bolnice, osnivanja prve Škole disanja do rada s djecom i roditeljima. Vrijedi istaknuti kako je sjajno iskustvo bilo aktivno sudjelovati u promjenama koje su započinjale, a vezane su uz holistički pristup bolesnicima, humanizaciju liječenja, otvaranje bolnica za roditelje i dobivanje prestižnog naslova *Bolnica prijatelj djeteta*. Danas nam je sve to potpuno normalno i uopće se ne razmišlja koliko je truda i napora trebalo da se stoljetna tradicija mijenja. Uvođenje promjena oduvijek je težak proces. Prvi film za bolesnike kojima je propisana bronhoskopija s naslovom *Bronhoskopija nije bauk* u svakodnevnom je radu pomogao malim bolesnicima u lakšem obavljanju nužnih pretraga, a bio je jedan od mojih autorskih radova od ideje do provedbe. Osnivanje prvog *Astma kampa*, usavršavanje u SAD-u, prilagodba i primjena naučenoga u inozemstvu na naše uvjete i situaciju nemjerljivo je iskustvo koje intenzivno ubrzava razvoj i profesionalni rast. Iznimno sam ponosna i sretna što sam imala takvu priliku i mogućnost učenja. Neki dođu na izvor znanja i zagrabe male šalice, a ja sam entuzijastično grabila velikim kantama prva znanja i vještine iz menadžmenta u sestrinstvu. Do današnjeg je dana to područje u središtu moga rada i djelovanja. Dva mandata od četiri godine na položaju predsjednice *Pulmološke sekcije* iskoristila sam za razvijanje vještina vođenja i timski rad. Bili smo sjajna ekipa koja je Pulmološku sekciju u to vrijeme zbog novih ideja izdvajala od ostalih. Iz tog razdoblja ostavili smo nekoliko publikacija i knjiga o sestrinstvu. Prva knjiga bila je *Kako živjeti s astmom*, smjernice za rad s pulmološkim bolesnicima, inhalacijska terapija, radionice o anatomiji, fiziologiji i patofiziologiji dišnog sustava kad smo prvi u Hrvatskoj primijenili interaktivne metode učenja služeći se CD-ovima, audiozapisima, ohrabrivali smo medicinske sestre da se započnu služiti stetoskopom u svakodnevnom radu. Dotad je to bilo nezamislivo i isključivo pravo liječnika.

Volonterski rad u HUMS-u rezultirao je novim autorskim kreativnim projektom *Burza sestrinskog znanja* te brojnim organizacijama tribina, simpozija, seminara, kongresa. Iskoristivši sve prilike na Srebrnjaku, krenula sam dalje na Sveučilišnu kliniku „Vuk Vrhovac“. U toj suradničkoj ustanovi SZO-a, u svjetski poznatom centru za šećernu bolest, na položaju pomoćnice ravnatelja za sestrinstvo tek sam trebala prionuti radu i učenju u sasvim novom, dotad meni nepoznatom području. Sva dotadašnja znanja iz medicine nisu bila primjenjiva, nego je trebalo krenuti ispočetka. Novo područje donijelo je nove izazove i opet su se pojavile prilike pa smo prvi put u Hrvatskoj certificirali proces zdravstvene nege s mjerljivim instrumentima i ciljevima za praćenje kvalitete u sestrinstvu. Rad se odvijao u internacionalnom okruženju i aktivnostima u FEND-u, Europskoj udruzi sestara

u dijabetesu. Iskoristila sam priliku koja se nudila da studiram dvije godine na King's collegeu u Londonu i dobila diplomu iz područja istraživačkog sestrinskog rada i skrbi za osobe oboljele od šećerne bolesti. Napisala sam nekoliko knjiga u tom razdoblju iz područja šećerne bolesti i informatike u sestrinstvu. Tada sam inicirala i osnivanje Društva sestara u dijabetesu u RH.

Prava prilika za osnivanje i formiranje sestrinske službe pružila se u privatnoj bolnici Sveta Katarina. Sva dotadašnja znanja iz sestrinstva mogla sam primijeniti u praksi. U velikim sustavima neusporedivo je više osoblja, ali u malim ustanovama nema pomoći sa strane, već je potrebno znanje iz svih područja, organizacije rada i menadžmenta, kontrole kvalitete, suzbijanja i sprječavanja bolničkih infekcija, informatike, uz puno emocionalne inteligencije, podrške i empatije. Bilo je to iskustvo i prilika koja mi je omogućila profesionalni rast i razvoju svim segmentima. Postala sam predsjednica Društva glavnih sestara RH i uskoro potpredsjednica ENDA-e, Europskog društva glavnih sestara.

Ostvarila mi se dugogodišnja želja da radim u Školi za medicinske sestre Mlinarska kao predavačica. Iako je kratko trajalo, to je bilo lijepo razdoblje kojega se uvijek rado sjetim. Povezanost sa sestrama nastavnicama u Mlinarskoj školi nastavila sam kao vanjska suradnica, članica tima AOO-a i u mnogim drugim aktivnostima.

Ponuda koja se ne propušta i novi izazov slijedili su u prvoj Internacionalnoj bolnici u Hrvatskoj – Alvimedika, gdje je proces primanja na radno mjesto *Direktor of nursing* trajao nekoliko mjeseci, uz vrlo zahtjevne intervjuve i testiranja. Savršeni uvjeti kratko su trajali zbog toga što je vlasnik nakon velikog finansijskog ulaganja odustao zbog političko-gospodarstvenih razloga. Zatim sam se uključila u tim velikih promjena u najvećoj kliničkoj ustanovi u Hrvatskoj gdje sam vodila i radila na šest strateških projekata. Istaknula bih projekt nove sistematizacije kojim se mijenjao tradicionalni hijerarhijski oblik organizacije u matrični. Nova organizacija značila je i nove menadžerske izazove u optimizaciji postojećih resursa, osoblja, prostora i opreme koja se koristi u dnevnoj bolnici.

Kliničke studije i njihova organizacija novo je područje rada kojim sam se bavila, a značilo je to da trebam ponovno zasukati rukave, mnogo učiti te otkrivati dotad potpuno nepoznat svijet dobre kliničke prakse.

Istovremeno započinjem novu karijera i konzultantski posao u otvaranju nove bolnice. Shvatila sam da je to moja misija i moje poslanje, sudjelovanje u poslovima otvaranja novih bolnica. Gotovo godinu dana odlazila sam u Rijeku, pružala usluge savjeta i podrške, pomoći, usmjeravanja u promjenama, izračunavanja optimalnih uvjeta i broja osoblja, uvođenja novih poslovnih procesa. Bio je to posao je koji je vodio prema današnjem radu.

Dobila sam ideju pružati konzultantske usluge u području zdravstva, a uskoro je slijedio prijelaz na samostalni rad, poduzetništvo. U svijetu su takve kompanije vrlo uobičajene, no u nas je to probijanje leda, pionirski posao pun izazova i novog razvoja, učenja. Opet je to značilo neki novi put, ali i misao da netko treba započeti te sam mogla iskoristiti svoja specifična znanja, iskustva i vještine koje su za to područje potrebne.

Prvo internacionalno iskustvo i posao dobila sam u Bakuu, Azerbajdžan. Radila sam na projektu nove privatne bolnice i susrela se s izazovima nove kulture i jezika, no svladala sam sve što je bilo preda mnom. Nije bilo jednostavno ni lako, ali je bilo moguće.

Različiti ljudi dolazili su i odlazili, pridružili mi se na nekom dijelu mog puta. Njihova je vrijednost u tome što u svakom sljedećem kontaktu iskazuju poštovanje prema ljudskim i profesionalnim vrijednostima moga rada.

Consulteca je konzultantska ustanova za podršku i poslove u zdravstvu. Položaj protagonista u otkrivanju novih vidika pruža nove dimenzije, profesionalno razvija do neslućenih visina, ali i iziskuje hrabrosti i upornosti te mnogo rada.

Međutim, najveći uspjeh i postignuće jest biti nježna majka koja pruža podršku u svakom segmentu odrastanja, dobra supruga i pažljiva kći, što je moj primarni cilj i svrha postojanja, uz različite hobije kao što je plivanje, šivanje i mnogo različitih kreativnih poslova vezanih uz kuću i domaćinstvo te putovanja po svijetu.

Vjerujem da je svakome đačko doba vezano uz različite nestašnosti i asocijacije na te avanture. To je zapravo čar i smisao odrastanja: biti dovoljno otvoren za sve što je dio mladosti, a opet istovremeno ostati u okvirima, ne prijeći granicu koja u svemu postoji, koja odvaja dobro i prihvatljivo, od neprihvatljivog ponašanja. Primarni je cilj biti primjeren i usmjeren na učenje te postizati dobre rezultate, ali je važno istovremeno biti normalno

ljudsko biće.

Neki od profesora zauvijek će ostati zabilježeni u sjećanjima koje evocira iskreni osmijeh na licu, radosno prepričavanje, bilo onih koji su inzistirali na strogosti ili pak onih koji su bili blagi u svom nastojanju ili nam se samo tako činilo u to vrijeme. Lijepe uspomene vežu se uz druženje na hodnicima, susrete i upoznavanja novih lica koja će poslije sretati, s njima surađivati ili ih viđati na poslu. Jedna od ljepših uspomena je i školsko zvono, kao institucija te sitne prijevare vezane uz ranije zvonjenje i mogućnost da izbjegneš usmeno ocjenjivanje. Uspomene se vraćaju i obnavljaju u mojoj generaciji svakih pet godina kada se nađemo, radosno prisjećamo i dijelimo te životne ljepote.

Zbog svih tih lijepih uspomena, moja povezanost sa Školom kontinuirana je do danas. Svaki put kad kročim u dvorište moje srce zakuca brže, nekim novim elanom.

Tijekom moga školovanja u Šuvarovu sustavu školovanja dvije godine sadržavale su opće predmete, a dvije godine struku. Iz pozicije današnjih rasprava o obrazovanju čini se da su dvije godine struke pre malo, ali istovremeno imamo praktične dokaze da je i uz takvu izobrazbu moguće biti uspješan u poslu.

Jutarnja praksa i poslijepodnevna nastava čine intenzivan, vrlo naporan ritam, ali ne sjećam se da nam je to predstavljalo prevelik problem. Bila su to neka druga vremena, nije se govorilo o empatiji. Pristup bolesnom čovjeku, djetetu i odraslomu odvijao se unutar okvira i pravila koja su se temeljila na medicini i znanstvenim spoznajama. Kreativnost je proizlazila iz osobnosti, a školski sustav nije poticao takav način rada i razmišljanja. Međutim, da je moguće biti istovremeno stručan i profesionalan te maksimalno kreativan u svemu što radiš dokaz je moj osobni profesionalni razvojni put.

Poruka današnjim učenicima Mlinarske škole bila bi da nikad ne odustaju od svojih snova, imaju hrabrosti, snage i upornosti krenuti nekim novim putevima koji su popločeni neprestanim učenjem i otkrivanjem ljudskih vrijednosti.

Životnim i profesionalnim putom važno je razvijati emocionalnu inteligenciju i implementirati četiri osnovne ljudske vrline: dobrotu, pravdu, mudrost i savršeno ponašanje.

Mirna Vrček rođ. Markulin

Teško mi je život „ugurati“ u riječ karijera jer smatram da je ukupni život u proteklih trideset godina bio mnogo vrjedniji nego li što to jedan životopis može pokazati. No, upravo onim učenicima koji se još propituju želim poslati svojevrsno ohrabrenje priznavši prvo da sam silno željela jedino i isključivo upisati srednju školu u Mlinarskoj. Ni danas ne znam protumačiti taj izbor. Kako se 1987. približavao kraj školovanja u Mlinarskoj, sve mi je jasnije bilo da me najviše privlače književnost i umjetnost i upravo sam se na tim studijima vidjela u budućnosti. No, onda se dogodilo nešto što ne možete planirati. Obiteljska situacija narušena zdravlja djeda i bake koji su živjeli na jednom lijepom dalmatinskom otoku tražila je od mene da odustanem od svojih planova. S nepunih devetnaest godina preselila sam se k njima i sedam mjeseci živjela palijativnu skrb. Napominjem da ni danas, nakon trideset godina odmaka, palijativna skrb još nije prikladno razvijena, posebno na otocima gdje se nalazi mnogo staroga, bolesnog i osamljenog stanovništva. Po povratku u Zagreb zaposlila sam se na Šalati, na Klinici za bolesti čeljusti, lica i usta. U sljedeće nepune dvije godine upisala sam Višu školu za medicinske sestre koja je funkcionalira u sastavu Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Tijekom nepunih osam godina staža na spomenutoj klinici prošla sam brojna radna mjesta, a najduže sam radila u operacijskoj sali kao sestra instrumentarka. Ratne godine i radna obaveza tijekom tih ratnih godina preusmjerili su moj fokus i snagu na mjesecu u kojima se nisu brojili dani i prekovremeni sati provedeni na klinici uz ranjenike. Pokazana ljudskost i solidarnost naših kolega i kolegica nikad kao tih godina nije bila toliko izražena i velikodušna. Danas mi se čini da je prisutna tek u tragovima u odnosu na te ratne godine stradanja. Poslije sam završila i razlikovnu treću godinu studija radeći već na drugoj, no dosta sličnoj klinici. Riječ je o Klinici za bolesti uha, nosa i grla te kirurgiju glave i vrata gdje radim posljednjih dvadeset godina kao glavna sestra, kako odjela na stacionaru tako i operacijskog odjela, a posljednjih deset godina kao glavna sestra. U međuvremenu sam završila diplomski studij menadžmenta u sestrinstvu na Zdravstvenom veleučilištu u Zagrebu, kao i dodatne

edukacije iz područja upravljanja ljudskim resursima i odnosa s javnošću. Članica sam Pjevačkog zbora medicinskih sestara i tehničara KBC-a Zagreb od osnivanja 2009. godine. Posljednjih nekoliko godina usavršavala sam se na poslijediplomskim tečajevima iz područja palijativne medicine na MF-u, a na temu palijative uređujem i vodim radijsku emisiju kroz koju nastojim, osim informiranja javnosti o aktivnostima palijativne skrbi u Hrvatskoj, promovirati i pozitivnu sliku o sestrinstvu birajući za goste emisije upravo kolegice koje kroz različite grane zdravstva sudjeluju u palijativnoj skrbi.

Kao što sam već napomenula, u Mlinarskoj sam pohađala sva četiri razreda srednjoškolskog obrazovanja, iako su prva dva razreda predstavljala opći program. Slike koje su se dublje usjekle u pamćenje bili su satovi s pojedinim nastavnicima i profesorima koji su svoje bogato životno iskustvo dijelili s nama kroz razgovor, refleksiju, dijalog na način da smo s tih satova odlazili, ne samo sa sadržajima gradiva koji su bili propisani nastavnim planom nego mnogo vrjednijim sadržajima, porukama za život. Ovdje se ponajprije i posebno rado prisjećam pokojne prof. Zimmerman iz Hrvatskoga jezika te moje razrednice Zlate Bojanić iz Zdravstvene njegе kirurškog bolesnika zbog čijih sam iskustava najprije mislila da bez volonterskog rada u Africi kao medicinska sestra nikada neću u pravom smislu riječi moći dati sve od sebe. Nadalje, u tom kontekstu spomenula bih još prof. Branku Jelušić iz Likovne umjetnosti koja je u meni probudila iskreno i živo zanimanje za umjetnost te sam kao izborni predmet odabrala Povijest umjetnosti. Premda nije uslijed spleta životnih okolnosti postala moje zanimanje, umjetnost je ostala uvijek važnom sastavnicom mojih interesa i života. Od kliničke nastave i vježbi istaknula bih pokojnu Ružicu Ilić koja je bila posebno inspirativna i kristalno jasna u svojim tumačenjima i pokazivanju vještina na satovima Zdravstvene njegе djeteta. Ona i njezin način rada bili su moj motiv da prvi posao potražim upravo na Klinici za pedijatriju na Šalati gdje smo kao učenici s njom proveli tolike dragocjene sate. Naravno da pamtim i neke bezazlene trenutke sukladne našim dječjim godinama kad još nismo bili dorasli svim naporima pa smo pronalazili načine kako da ih zaobiđemo. Tako smo prilikom nastave iz Tjelesne i zdravstvene kulture pod ravnanjem pokojnog profesora Zastavnika trčeći ukrug po školskom igralištu, a koje je obuhvaćalo i optičavanje oko zgrade amfiteatra, znali koji krug odsjediti u hladu spomenute zgrade i onda se opet priključiti misleći kako naš profesor u tom broju učenika ne može primijetiti da se netko „prošverca“. On nam je u svojoj dobroti sve to progledao kroz prste znajući da nas pravi napor tek čekaju – uz krevet bolesnika.

Za mene su poticaji na empatiju, a tako i na kreativnost, uvijek ponajprije povezani s osobnim primjerima pojedinih nastavnika i profesora, a tek onda sa samom ustanovom. U nedostatku potpune opremljenosti škole kabinetima za izvođenje vještina potrebnih za rad s pacijentima, sami su nastavnici isto nadoknađivali svojim predavačkim umijećem potkrepljujući ga zornim primjerima i nadopunjajući teoriju pomno izvođenim vježbama na samim radilištima. Tako smo naučili da nema situacije koja nosi problem te za sve postoji rješenje. Vjerujem da su nam upravo takvi pristupi pomogli već nekoliko godina poslije, tijekom Domovinskog rata, kada smo radeći kao medicinske sestre i tehničari proživljavali nove i nepredvidljive situacije otvoreni i spremni za traženje rješenja koja su se u prvi tren činila nemogućima. Naglašavanje važnosti razumijevanja pacijenata kojоj su nas poučavali naši nastavnici tijekom školovanja potaknulo je u nama osjetljivost i zdravu dozu uočavanja bolesnikovih tegoba, posebice kad je bila riječ o ranjenicima. Isto tako, da nisam na satovima Likovne umjetnosti i Povijesti umjetnosti upravo u „svojoj Mlinarskoj“ otkrila ljubav prema umjetnosti, ne vjerujem da bih unosila sav onaj potreban entuzijazam u suradnju kojom se likovno stvaralaštvo profesora i studenata Akademije likovnih umjetnosti ostvarilo u prostorima naše bolnice na Rebru. Govoreći upravo o važnosti kreativnosti, s ponosom ističem da radim u ustanovi čija je uprava prepoznala važnost lijepoga u bolnici te 2016. odobrila projekt rehumanizacije i reestetizacije bolničkog prostora djelima renomiranih umjetnika HDLU-a, a u sklopu projekta CreArt na kojem sam imala čast biti koordinatorica u ime KBC-a Zagreb. Spomenuti umjetnici na šest su lokacija na Rebru 2017. oblikovali likovne intervencije, a posebno mi je bilo drago što sam kao koordinatorica zadužena za suradnju sa srednjim medicinskim školama upravo taj projekt mogla, uz ostale važne sudionike, predstaviti maturantima Mlinarske škole na oproštajnoj svečanosti koju pripremamo njima u čast unatrag nekoliko godina.

Često učenicima pri dolasku na odjel postavim pitanje o dalnjim planovima, a kad kao završene kolegice dođu na razgovor za posao, postavim pitanje o motivaciji pri izboru škole i gdje sebe vide, tj. kako bi se opisali. Naime, silno je važno imati jasnoću u životnim planovima kako bi se s više iskrenosti i radosti svladavale prepreke na putu do cilja. Nažalost,

prisutna je i pogrešna motivacija kad govorimo o razlozima upisivanja medicinske škole. Danas je nerijetka pojava da mlade kolegice tek s nekoliko mjeseci radnog iskustva šalju zamolbe glavnoj sestri ustanove sa željom da promjene radno mjesto u pravilu tražeći lakša radna mjesta. Nekada, dakle govorim o praksi unatrag dvadeset ili trideset godina, takva pojava bila je vrlo rijetka. Naime, smatralo se da je korisno i potrebno da mlade sestre upravo u prvih deset godina staža svladaju stacionarnu zdravstvenu njegu nakon čega mogu transferirati na drukčija radilišta. Danas se čini da je prvi kriterij postala vlastita udobnost i svojevrsno strelovito pozicioniranje, a bolesnik je ostao u drugom planu. S druge strane, onaj posao koji se u našoj sredini na neki način zaobilazi istovremeno se u inozemstvu bez problema prihvata, a kao obrazloženje tog izbora navodi se financijski razlog. Učenicima Škole za medicinske sestre Mlinarska poručila bih: ako niste sigurni da je posao medicinske sestre ujedno i vaš poziv, što biste trebali shvatiti radeći taj posao neko vrijeme, radije promijenite struku i živite u skladu sa svojim talentima i sklonostima. U suprotnom, budete li radili posao medicinske sestre, a istovremeno to ne želite iz svega srca, davat ćeće samo nužan dio sebe i biti svjesni da ne dajete ono najbolje i najljepše. No, ako ste sigurni da je posao medicinske sestre ujedno i vaš životni poziv i poslanje, onda se ne morate bojati nijedne vrste posla, odjela, djelatnosti. Medicinska sestra koja voli svoj posao pronaći će najbolji način da ga radi punim ljudskim i stručnim kapacitetima uz osmijeh. Toplina koju šaljemo pacijentima, kako verbalna tako i neverbalna, dodana je vrijednost naše profesije i ne može je zamijeniti nijedan najsavršeniji medicinski uređaj. Ljudski dodir uvijek je nezamjenjiv i ruka medicinske sestre prva prihvaća živo biće na svijet, a često je i posljednja koja ga ispraća. Malo zanimanja ima tu privilegiju da mu je povjeren ljudski život upravo u onim trenucima kada je najosjetljiviji, kad je u potrebi, kad čovjek ne može sam, preplašen neizvjesnim ishodom svoga stanja. Uostalom, ima li što vrjednije od ljudskog života i danas, u 21. stoljeću? Svjesni toga, trebali bismo s velikom zahvalnošću ulaziti u svaki novi dan i s puno pažnje prilaziti bolesnicima koji su nam povjereni na skrb. Također smatram da je važna poruka koju bi svaka medicinska sestra trebala prenositi autentičnost koju svojim izborom vrednota poput plemenitosti, velikodušnosti, marljivosti, hrabrosti, otvorenosti za bližnje te usvojenih zdravih navika svaka svjedoči kroz život. Tada možemo govoriti o približno kompletnoj osobi u liku medicinske sestre.

Prof.dr.sc. Zdravko Petanjek

Jedan moj prijatelj iz osnovne škole rekao mi je kako je uvijek znao da će završiti u medicini jer sam stalno crtalo vozila hitne pomoći. Uz to su išli i komentari da mogu biti sretan jer sam oduvijek znao što želim, a i da mi ništa nije teško napraviti. Nisam baš siguran da je to sve doista tako kako izgleda, ali je sigurno da je srednja medicinska škola u Mlinarskoj bila pravi izbor za nekoga tko je tako razmišljaо.

Moram kazati da sam oduvijek volio stvari raditi na svoj način i da su me uvijek privlačile situacije koje nisu bile rutinske i predodređene. Mislim da nisam baš previše planirao, nego sam jednostavno radio ono što volim, a nepoznate situacije i problemi uvijek su mi više bili izazov nego stres. Stoga nije ni čudno da se uživam baviti znanstvenim radom.

Izazov me privukao i prema medicini pa sam nekako uspio „upasti“ u Školu za medicinske sestre i tehničare iako to u moje vrijeme nije baš bilo jednostavno. Naime, prva dva razreda su tada bila tzv. „opće programske osnove“, ili u prijevodu – sve su škole su imale jednak program i morao si se upisati po mjestu stanovanja.

Razdoblje provedeno u srednjoj školi opisao bih kao najljepše razdoblje svoga života. Bila je to prekrasna ekipa, s mnogo prijateljstava i međusobne potpore pa je i to bio razlog što se nisam u trećem razredu upisao u Laboratorijski smjer, a u koji su išli učenici koji su željeli u teoretskom smislu jači i zahtjevniji program (mislim da je taj smjer završio naš poznati znanstvenik i moj kolega s godine, Ivan Đikić). Sjećam se čuđenja gospođe koja je zaprimala dokumente kad je vidjela da će po ocjenama „upasti“ u Laboratorijski smjer jer sam hladnokrvno zaključio da mi je ondje bolje društvo i jer je većina mojih prijatelja ostala u Mlinarskoj. Jedan od vodećih razloga za tu odluku bila je ljubav za rad s ljudima te pomaganje bolesnima.

I u trećem razredu bili smo izvrsno društvo. Vjerujem da je razlog tomu bilo naše stalno druženje te smo imali zajedničke zadatke brinuti se i pomagati drugima, a u takvim se situacijama ljudi pokažu u pravom svjetlu. Mislim da me iskustvo rada s pacijentima i

cjelodnevno druženje najviše izgradilo kao osobu. Stekao sam radne navike i naučio da mi ništa nije teško te da nijedan posao nije sramotno raditi. Važno je to za nastavnički i znanstveni poziv. Teorijski sam dio uspio nadoknaditi predanim učenjem i pripremom za prijamni ispit na Medicinskom fakultetu, a s pripremama sam započeo već u trećem razredu.

Iako sam završio studij medicine, jako sam malo radio s pacijentima, zapravo samo u ratu, s obzirom na to da sam studij završio 1991. godine i odmah se javio u vojni odsjek te zatražio da me pošalju u matičnu brigadu (102. brigada Novi Zagreb). Iako mi nedostaje rad s pacijentima, ipak mi nije žao što sam odlučio biti sveučilišni nastavnik. Od srednje sam škole volio pomagati drugima u učenju i zaista sam bio vrlo uspješan; nije to bio samo način da im nešto objasnim na prikladan način nego i uspjeh da ih motiviram, pa su rezultati uglavnom bili bolji od očekivanja. Ne želim ići linijom manjeg otpora, nego pokušati iz svake osobe izvući najviše što on može. Moram reći da najčešće uspijevam u tome te uglavnom dobivam komentare kako se vidi da svoj posao jako volim, a što je glavni način motiviranja drugih.

Iako predajem na dosta fakulteta, primarno sam profesor Anatomije. Veliko je zadovoljstvo biti nastavnikom Anatomije jer nijedan predmet studenti toliko ne iščekuju, ne predstavlja im izazov i ne uče ga s tolikom strašću kao što je to Anatomija. Također je veliko zadovoljstvo raditi s mladim ambicioznim ljudima.

Znanstveni rad volim koliko i predavački. Iako se često žalimo na uvjete koje imamo u Hrvatskoj te opterećenost brojnim drugim poslovima, prednost bavljenja znanstvenim radom na fakultetu je manji pritisak u odnosu na neki institut gdje se znanost često pretvoriti u rad na normu. Zato ste slobodniji, a ujedno ste okruženi mnogim mладимa koji vam se žele pridružiti. Bavim se istraživanjem ljudskog mozga, odnosno svojstvima i načinom na koji su vezani neuroni, a kako bismo razumjeli što je to što čini čovjeka drukčijim od ostalih vrsta.

Upravo mi je znanstveni rad omogućio da više od četiri godine provedem na vrhunskim znanstvenim institutima u inozemstvu i upoznam se ne samo s ljudima iz različitih dijelova svijeta kao znanstvenicima nego da na taj način upoznam i obilježja pojedinih kultura te razumijem kako su različitosti među ljudima dobra stvar koje se ne treba bojati. Te spoznaje želim prenijeti na mlađe i omogućiti im da se izgrade, ne samo u stručnom i profesionalnom nego i u osobnom pogledu.

Prof. dr. sc. Zdravko Petanjek, pročelnik Katedre za anatomiju, najmlađi je dobitnik nagrade HAZU-a za najviša znanstvena i umjetnička dostignuća, 2013. godine. Za dostignuća u području medicinskih znanosti nagradu je dobio za značajna znanstvena otkrića o odgođenoj maturaciji dendrita asocijativnih neurona tijekom ranog djetinjstva u čovjeka.

Ovi podaci otkrivaju neuralne elemente odgovorne za procesiranje najsloženijih i čovjeku specifičnih kognitivnih funkcija koje predstavljaju ključni ispad kod autizma.

Dotad je objavio 146 publikacija citiranih više od šeststo puta, a u proteklih nekoliko godina objavio je i 14 radova u prestižnim znanstvenim časopisima.

Nadamo se da će dosadašnji i budući učenici iz iskustava naših alumnija preuzeti dobre prakse rada te obogatiti vlastito poslovno iskustvo u pozivu kojim se bave i planiraju baviti shvaćajući pritom ukupnost vještina i karakteristika potrebnih za uspješne karijere. Neka i oni jednoga dana nose uspomenu na Školu kao kamen temeljac njihova puta te ostanu trajni ponos ustanove koju su pohađali.

Jasna Ivasić

Učenički dom

ORGANIZACIJA ODGOJNO-OBRAZOVNOG RADA U UČENIČKOM DOMU

Tijekom godina mijenjali su se kriteriji upisa u učenički dom. Danas učenice naše škole koje imaju potrebu za smještajem u učenički dom imaju mogućnost izravnog upisa. Školske godine 2014./2015. nisu realizirani redovni upisni rokovi zbog prelaska na petogodišnje školovanje i popunjena smještajnoga kapaciteta. S obzirom na upisnu kvotu koja se mijenja iz godine u godinu, u učenički dom upisuju se i učenice koje pohađaju Zdravstveno učilište.

Domski prostor obuhvaća 7 dvokrevetnih i 15 šesterokrevetnih soba raspoređenih na tri kata. Na svakom katu nalazi se zajednički sanitarni čvor i mala prostorija namijenjena za individualno učenje.

“Salon” - nekad

Dom raspolaze dnevnim boravkom, multifunkcionalnim prostorom, gdje se učenice druže, uče i provode slobodno vrijeme kroz različite sadržaje. U sastavu dnevnog boravka nalazi se i čajna kuhinja. U salonu, „srcu“ doma, učenice uče i obilježavaju priredbama značajne datume. Tu su se ugošćavali mnogi estradni umjetnici, predavači i drugi uvaženi gosti.

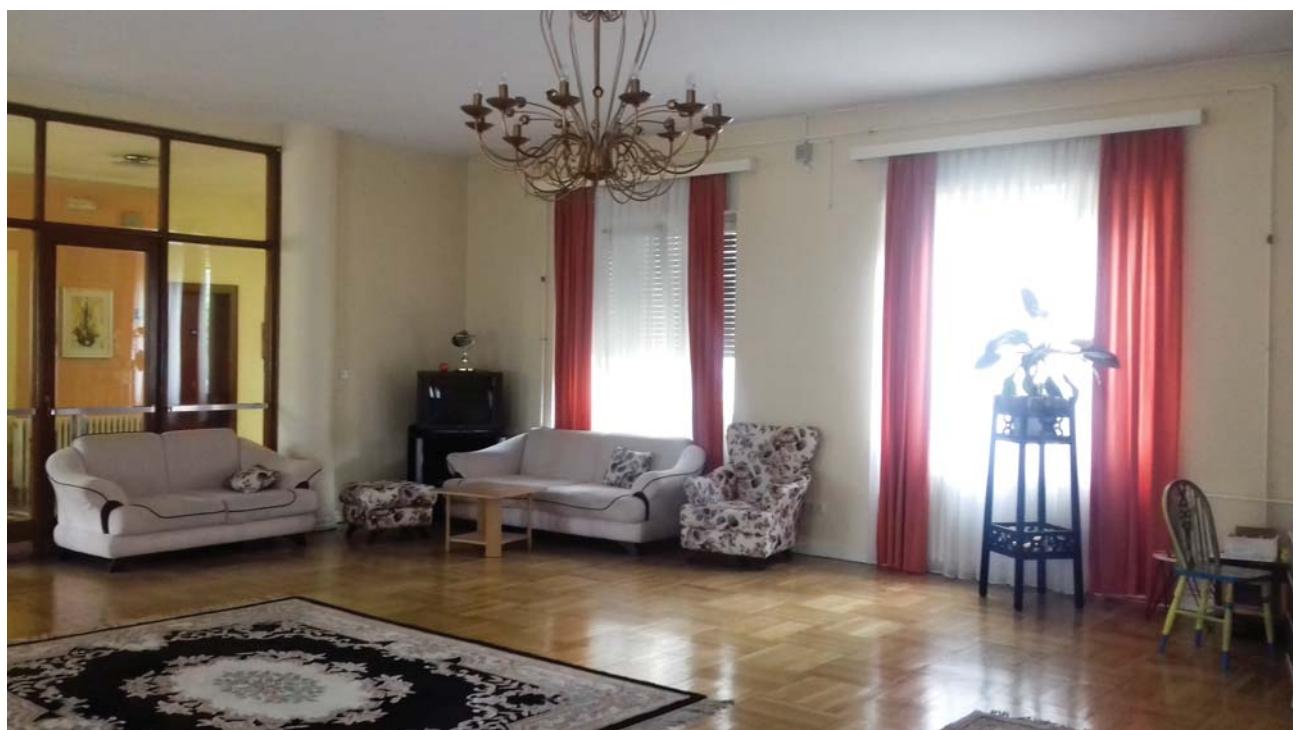
Sve važne potrebe učenica vezane uz prehranu i smještaj osigurava domska kuhinja, blagavaona, skladište, ložiona, praona rublja sa skladištem posteljine, porta, prostorije odgajatelja i uprave. Za poboljšanje uvjeta života u domu učenice imaju mogućnost služenja perilicom rublja, čajnom kuhinjom ili hladnjakom kod odgajatelja.

Financiranje doma usklađeno je sa Zakonom o srednjem školstvu i pokriva se subvencijama, dotacijama i uplatom roditelja učenica.

Uz smještaj i prehranu dom osigurava i odgojno-obrazovne zadaće. U učeničkom domu zaposlene su 4 odgajateljice i odgajatelj, a koji posjeduju fakultetsku pedagošku naobrazbu različitih usmjerenja, zatim zdravstvena voditeljica, stručna suradnica psihologinja, dvije noćne paziteljice i voditeljica učeničkog doma. Odgojno-obrazovni tim radi raspoređen u smjene od 0 do 24 sata. Noćnu smjenu i dio vikenda rade noćne paziteljice.

"Salon" - danas

Odgojno-obrazovni rad provodi se kroz četiri odgojno-obrazovna područja: socio-emocionalno područje, čuvanje i unapređenje zdravlja, kognitivno područje, kreativnost. Organizacija rada i odgojnog djelovanja u domu ostvaruje se kroz pet odgojnih skupina saformljenih prema uzrastu, školi i zanimanju za koje se učenice školuju.

O učenicama iz svake odgojne skupine skrbi po jedan odgajatelj tijekom njihova četverogodišnjeg školovanja za učenice Zdravstvenog učilišta, te tijekom petogodišnjeg školovanja za učenice naše škole.

Odgajatelj se brine o djelovanju odgojne skupine, usmjerava njezin rad, zastupa njezine interese, otvoren je i dostupan učenicama pružajući im emocionalnu podršku i potrebnu pomoć. Odgajatelji kroz timski rad, sa stručnom suradnicom, voditeljicom doma, zdravstvenom voditeljicom i noćnim paziteljicama, zajednički unapređuju zdravstveni, socio-emocionalni, kognitivni i kreativni razvoj učenica, stavljući naglasak na suradnju posebno s roditeljima, školom, a po potrebi i s drugim izvanškolskim ustanovama.

U odgojnog radu težiće je na modernom psiho-pedagoškom pristupu usmjerenom na zadovoljavanje odgojnih, obrazovnih, zdravstvenih, socio-emocionalnih i kulturnih potreba svake učenice, potičući kreativnost, samostalnost i odgovornost učenica.

Realizacija prethodnog odvija se kroz individualni i skupni rad (unutar odgojnih skupina – tematske radionice, debate, predavanja; rad u malim skupinama – instruktaže, savjetodavni rad; na razini cijelog doma – zajedničke aktivnosti, natjecanja, druženja...); timski rad odgajatelja; suradnju s roditeljima, školama, drugim učeničkim domovima...; izvandomskim aktivnostima.

Radionica u salonu doma

Stručni tim prati procese učenja i uspješnost u školi, motivira učenice za bolje školske rezultate, usmjerava, potiče i nadzire učenice u usvajajući navika i tehniku učenja, pomaže novim učenicima u usvajajući navika skupnog učenja. Po potrebi, organizira instruktivnu pomoć u usvajajući nastavnoga gradiva. Od 2015.godine ostvarena je suradnja s Volonterskim centrom Zagreb čiji volonteri učenicama pružaju pomoći i podršku u učenju.

U domu je jedan od odgojno-obrazovnih ciljeva razvijanje osjećaja pripadnosti domu kroz međusobno uvažavanje, toleranciju, odgovornost prema sebi, drugima i obavezama, empatiju, poštjenje, dosljednost, nacionalnu i vjersku toleranciju, ljubav prema čovjeku, a sve u skladu s kodeksom budućeg zanimanja koje su učenice izabrale.

Učenice uz obavezno učenje, sudjeluju i u obavezama održavanja čistoće prostorija, dežurstvima, sudjelovanju u izbornim aktivnostima i posebnim programima, uključuju se u humanitarne i druge prigodne akcije.

Posebni programi usmjereni su protiv nasilja, protiv ovisnosti, njegovanju tradicije i kulturne baštine, jačanju zajedništva, poticanju tolerancije i druženju s drugim učeničkim domovima.

Radionica u salonu doma

Posebni programi – preventivni programi „Za nenasilje“, „Adaptacija“, „Enigma“, „Uspješna učenica“ usmjereni su na razvijanje pozitivnih vrijednosti, jačanje samopoštovanja, zdrave stilove života, kreativnost. Kroz program Adaptacije učenice upoznaju novi sredinu. U pratnji svojih odgajatelja obilaze uži dio grada, znamenitosti, Muzej grada Zagreba te Hrvatsko narodno kazalište.

Dani kruha

Svaki odgajatelj uz svoju odgojnu skupinu vodi i jednu ili više skupina izbornih programa, ovisno o potrebama i interesima učenica. Tijekom postojanja doma učenice su za neke izborne aktivnosti izgubile, a za neke iskazale interes. Vezilje, domaćinska skupina, stolni tenis, košarka i rukomet danas više nisu aktualni.

Do školske godine 2020./2021. učenice su aktivno sudjelovale u različitim izbornim programima i slobodnim aktivnostima.

Sportska grupa u odbojci, šahu i pikadu sudjeluje na sportskim susretima s učenicima drugih domova.

Svake godine uz redovna sudjelovanja na Domijadi učenice kroz izborne programe oplemenjuju i obogaćuju život u domu. Tako dramsko-recitatorska i literarna grupa, glazbena i plesna pripremaju nastupe za priredbe prigodom dolaska učenica prvih razreda u dom, za Dane kruha, božićnu priredbu, Valentinovo, Maskenbal, Dan škole, dan zahvalnosti, oproštaj od maturantica. Obilježavamo i slavimo značajne datume, Božić, Novu godinu i Uskrs.

Likovna skupina zajedno s novinarskom i fotoskupinom te botaničarima brine se o ekologiji i unutarnjem uređenju domskog prostora.

U domu postoje sprave za vježbanje pa se učenice u slobodno vrijeme mogu i fizički rekreirati.

Radionica iz preventivnog programa Za nenasilje

Pored izbornih programa, u domu djeluju i tri komisije – za učenje, štete i higijenu. Rad komisije, ovisno o djelokrugu, očituje se kroz organizaciju i pružanje individualne pomoći u učenju učenicama kojima je to potrebno, utvrđivanju i bržem otklanjanju kvarova i šteta, pravilnom odnosu prema domskom inventaru, brigu o održavanju osobne higijene i higijene prostora.

Kroz Vijeće učenica učenice sudjeluju u kreiranju života i rada u domu. Uključene su u izradu jelovnika, upućuju na prednosti, nedostatke i potrebe, kako odgojno-obrazovne tako i organizacijske.

Uz obvezno sudjelovanje u slobodnim aktivnostima, učenice slobodno vrijeme ispunjavaju služenjem domskom i školskom knjižnicom, organiziranim posjetima kazališnim i kinopredstavama, muzejskim i galerijskim izložbama, izletima, susretima, zajedničkim druženjem s učenicima drugih učeničkih domova kroz organizirane aktivnosti (ples, večeri društvenih igara, filmske večeri, Valentinovo, maskenbal).

S ciljem upoznavanja prirodnih ljepota, povjesnih znamenitosti i kulturne baštine organiziraju se izleti u nacionalne parkove (NP Plitvička jezera, NP Brijuni i NP Krka, NP

Božična priredba

Paklenica), gradove Pulu, Krk, Đakovo, Zadar, Nin, Šibenik, Split i mnoge druge, sve do Dubrovnika. Važna su zajednička druženja s drugim učeničkim domovima, kroz uloge domaćina (Učenički dom Lovran) ili uloge gosta (Ženski đački dom Dubrovnik). Učenice su posjetile dvorce u Trakošćanu i Zaprešiću, Ergelu u Đakovu, Akvarij slatkovodnih riba u Karlovcu te su bile dio karnevalske povorke u Veneciji.

Izlet u Đakovo 2018. godine

Izlet u Karlovac

Izlet u NP Krka

Domska postignuća na državnoj Domijadi

1. mjesto na državnoj Domijadi
– igra „Domopoly“

Nagrade i priznanja učenicama i njihovim mentorima na Regionalnoj i Državnoj domijadi – natjecanje u kulturi i sportu među učeničkim domovima

Naziv nagrade	Godina stjecanja	Napomena
1. MJESTO STRUČNOG ŽIRIJA NA 40. REGIONALNOJ DOMIJADI	2014.	KATEGORIJA: MODNI DIZAJN
1. MJESTO STRUČNOG ŽIRIJA NA 40. REGIONALNOJ DOMIJADI	2014.	KATEGORIJA: FOTOGRAFIJA
1. MJESTO STRUČNOG ŽIRIJA NA 41. REGIONALNOJ DOMIJADI	2015.	KATEGORIJA: FOTOGRAFIJA
1. MJESTO STRUČNOG ŽIRIJA NA 42. REGIONALNOJ DOMIJADI	2016.	KATEGORIJA: INSTALACIJA
1. MJESTO STRUČNOG ŽIRIJA NA 42. REGIONALNOJ DOMIJADI	2016.	KATEGORIJA: FILM
1. MJESTO STRUČNOG ŽIRIJA NA 41. DRŽAVNOJ DOMIJADI U ROVINJU	2016.	KATEGORIJA: INSTALACIJA
3. MJESTO STRUČNOG ŽIRIJA NA 41. DRŽAVNOJ DOMIJADI U ROVINJU	2016.	KATEGORIJA: FILM
1. MJESTO STRUČNOG ŽIRIJA NA 43. REGIONALNOJ DOMIJADI	2017.	KATEGORIJA: SLIKA
1. MJESTO STRUČNOG ŽIRIJA NA 43. REGIONALNOJ DOMIJADI	2017.	KATEGORIJA: INSTALACIJA
1. MJESTO STRUČNOG ŽIRIJA NA 42. DRŽAVNOJ DOMIJADI U ROVINJU	2017.	KATEGORIJA: SLIKA
3. MJESTO STRUČNOG ŽIRIJA NA 42. DRŽAVNOJ DOMIJADI U ROVINJU	2017.	KATEGORIJA: INSTALACIJA
2. MJESTO NA NATJECANJU INSTITUTA ZA STRUČNO USAVRŠAVANJE MLADIH	2017.	VIDEO ZAPIS U PROJEKTU „KREATIVNO EDUCIRAM(N)“
1. MJESTO STRUČNOG ŽIRIJA NA 44. REGIONALNOJ DOMIJADI	2018.	KATEGORIJA: MODNI DIZAJN
2. MJESTO STRUČNOG ŽIRIJA NA 43. DRŽAVNOJ DOMIJADI U ROVINJU	2018.	KATEGORIJA: MODNI DIZAJN

Pehari i priznanja

Odgajateljsko vijeće 2021. godine čine:

Kristina Benko, prof. likovne kulture, odgajateljica

Đorđe Brujić, mag. kinezologije, odgajatelj

Sanja Posavec Španović, mag. politologije, odgajateljica

Anka Savić, dipl. ing. biotehnologije, odgajateljica

Jasmina Škratkić, dipl. defektolog socijalni pedagog, odgajateljica

Lidija Barić, noćna paziteljica

Mica Kujundžić-Prikratki, noćna paziteljica

Kristina Vokić, zdravstvena voditeljica

Željka Mišetić, prof. psihologije, stručna suradnica psihologinja u učeničkom domu

Nina Radanović Bokulić, dipl. socijalni pedagog, voditeljica učeničkog doma

Svi odgajatelji uključuju se u razne edukacije, što ukazuje na težnju za napredovanjem u struci i cjeloživotno učenje. Trenutačno su dvije kolegice potvrđile zvanje savjetnice, a jedna je kolegica napredovala u zvanje savjetnice.

Članovi Aktiva odgajatelja dugogodišnji su sudionici Zimskih i Ljetnih škola za odgajatelje gdje predstavljaju svoje programe i primjere dobre prakse.

Profesionalno usavršavanje kontinuirano se provodi. Pojačano je pogotovo u razdobljima kriza (potres u Zagrebu, 22. ožujka 2020. godine, pandemija, potresi u Banovini), kada je nužno prepoznati, izbalansirati i jačati profesionalne i osobne resurse s obzirom na izazove i situacije prouzročene kriznim događajima.

U domu rade i četiri djelatnika kuhinje, dvije spremaćice, portir, pralja – švelja, dok administrativno-računovodstveno osoblje i domari – ložači obavljaju poslove i za školu i za dom.

Kao što je i na samom početku osnutka Škole za sestre pomoćnice zamišljeno da škola bude internatskog tipa, tako je i danas. Iznimno kvalitetna povezanost doma i škole omogućuje bolju organizaciju rada i odgojnog djelovanja u domu.

Zakon o odgoju i obrazovanju u čl. 133 propisuje da učenički dom koji je u sastavu škole ima i voditelja učeničkog doma.

Gospođa Jelka Labaš bila je prva nadstojnica prve škole za sestre pomoćnice.

Svakako treba spomenuti i njezine „nasljednice“:

Helena Kovačić

Sonja Vrcelj

Katarina Findak

Ružica Štrtak

Janja Knežević.

Današnju funkciju voditeljice učeničkog doma obnaša Nina Radanović Bokulić, diplomirani socijalni pedagog.

Odgajatelji i nastavnici više ne stanuju zajedno s učenicama, ali žive i sudjeluju u životu svojih učenica i njihovih obitelji. Slušaju razne ispričane priče, gledaju radost i tugu na licima svojih učenica... I dalje susreću učenice kao medicinske sestre, liječnice, farmaceutkinje, fizioterapeutkinje, profesorce, majke koje daju svoje povjerenje stećeno kao učenice učeničkog doma Škole za medicinske sestre Mlinarska upisujući kćeri u Školu i dom.

Po završetku školovanja i boravka u učeničkom domu priča se nastavlja. U parku ispred škole i doma... U Hrvatskoj... U svijetu... U srcima svih onih u koje je utkana Mlinarska.

Vrt ispred doma i škole

LITERATURA:

1. Kovačević, T. (2019.): *Početci sestrinstva u Hrvatskoj i Đakovštini*; Đakovo: Muzej Đakovštine
2. Fotografije preuzete:
 - <https://www.kbsd.hr/sites/default/files/CasopisMojGlas/Moj-glas-Specijalno-Izdanje- 2019.pdf>
 - fotodokumentacija učeničkog doma
3. *Spomen-knjiga – Škola za medicinske sestre Mlinarska*, šk. god. 1921./22. – 1971./72.; Zagreb: Grafički zavod Hrvatske
4. Holgraft D., Franković S. (2017.): *Osnutak Škole za sestre pomoćnice u Zagrebu 1921. – 1922.*; Arh. vjesn. 60/2017., str. 165–184.
5. *75 godina Škole za medicinske sestre Mlinarska* (1996.); Zagreb: „M&D“
6. *Naših 90*, Škola za medicinske sestre Mlinarska 1921. – 2011.; Zagreb: Grafička škola
7. Specijalno izdanje (2019.): *Časopis Moj glas*, str. 10; Zagreb: Klinička bolnica Sveti Duh

Željka Mišetić i Nina Radanović Bokulić

Ravnatelji

RAVNATELJI ŠKOLE ZA MEDICINSKE SESTRE MLINARSKA OD 1921. - 2021.

Tijekom dugog stoljetnog razdoblja života i rada Škole za medicinske sestre Mlinarska događale su se strukturne promjene škole s ciljem poboljšanja nastave, a u skladu sa suvremenim trendovima obrazovanja u svijetu. Nositelji velikog dijela tih težnji i promjena, uz izvrsne stručnjake – predavače, svakako su ravnatelji škole. U proteklom je stoljeću, koje je obilježeno dinamičnim društvenim previranjima i društveno-političkim izazovima, školu vodilo dvadeset dvoje ravnatelja. Zbog sustavnoga praćenja znanstvenih promjena, razvoja i dostignuća, njihova je uloga u organizaciji odgojno-obrazovnih procesa te u očuvanju kvalitete teorijske i praktične nastave od velike važnosti. Stoga su oni, kao vrsni stručnjaci, pridonijeli dosegnutom ugledu i kvalitetnom obrazovanju medicinskih sestara / medicinskih tehničara.

Ime i prezime	Zvanje	Razdoblje
Vladimir Ćepulić	dr. medicine	1921. – 1925.
Šime Ljubić	dr. medicine	1925.
Vanda Novosel	profesorica	1926.
Amalija Šimec	dr. medicine	1926. – 1931.
Vera Šarić	dr. medicine	1931. – 1934.
Danica Zelenjak	medicinska sestra	1934. – 1941.
Katica (Zlata) Kalanj Brusić	medicinska sestra	1941. – 1944.
Nevenka Hanzal Halužan	medicinska sestra	1944.
Atena Milunić	dr. medicine	1944. – 09.1.1945. 13. 6. 1946. – 1947.
Mihaela Candela	medicinska sestra	17.1.1945. – 14.5.1946. (imenovanje u odsutnosti A. Milunić)
Draga Stein	profesorica	1947. – 1949.
Sabina Mathe	medicinska sestra	1949.
Marija Makarovsky	medicinska sestra	1949.
Slavija Lalić	medicinska sestra, profesorica	1949. – 1953./1960. – 1977.
Ana Jakaša Stajnko	dr. medicine	1953. – 1959.
Tomislav Lovreško	profesor	(ZOC, 1977. – 1991.)
Helena Bauer Kovačić	medicinska sestra	1977. – 1978.
Sonja Vrcelj	profesorica	1978. – 1981.
Višnjica Franković	medicinska sestra	1981. – 1991.
Ferid Čikić	profesor	1991. – 1996./2000. – 2006.
Majda Fajdetić	medicinska sestra, diplomirana pedagoginja, mr. sc. na području javnog zdravstva	1996. – 2000.
Asja Jelaković	dr. medicine	2006. –

Vladimir Ćepulić (1891. – 1964.)

Vladimir Ćepulić rođen je u Novom Vinodolskom 23. ožujka 1891. godine. Medicinu studira u Innsbrucku, Berlinu i Beču (1915). Nakon specijalizacije iz fiziologije u Leysinu i Hamburgu, 1920. godine organizirao je i vodio Odjel za tuberkulozu u zagrebačkoj Zakladnoj bolnici.

Uspostavljanjem specijaliziranog Odjela za tuberkulozu u Zakladnoj bolnici u Zagrebu, na njegovo čelo u listopadu 1920. godine dolazi Vladimir Ćepulić (1891. – 1964.). Budući da uvjeti rada nisu bili zadovoljavajući, pogotovo jer se Odjel selio u nekoliko navrata te nije bilo dovoljno obrazovanoga medicinskog osoblja, posebice obrazovanih medicinskih sestara, pokrenule su se rasprave o važnosti značenja preventivnog suzbijanja tuberkuloze te se osvijestila potreba za osnivanjem antituberkuloznih dispanzera. Tako je primjerice Zagrebački antituberkulozni dispanzer osnovan u srpnju 1921. godine, kada je za ravnatelja bio izabran Vladimir Ćepulić koji se posebno angažirao na nizu antituberkuloznih aktivnosti i pokrenuo inicijativu za osnivanje Škole za sestre pomoćnice.¹

Vladimir Ćepulić

Izvor:

HR-HDA-890 Zbirka personalija, cjelina personalija zdravstvenih radnika

Osnovao je u Zagrebu 1921. godine prvi antituberkulozni dispanzer u kontinentalnoj Hrvatskoj. Godine 1934. spojio je te dvije ustanove u Institut za tuberkulozu koji je vodio do kraja Drugoga svjetskog rata. Do 1945. bio je redovni profesor fiziologije na zagrebačkome Medicinskom fakultetu. Nakon rata u Zagrebu bio je ravnatelj središnjeg Antituberkulognog dispanzera, ravnatelj Bolnice za tuberkulozu (1950. – 1958.), potom voditelj odjela za borbu protiv tuberkuloze pri gradskom Higijenskom zavodu. Istraživao je biološke značajke uzročnika tuberkuloze te odnos između zaraze i bolesti. Stvorivši široku mrežu antituberkuloznih dispanzera i razvijajući njihovo dijagnostičko, terapijsko i profilaktičko djelovanje, utemeljio je modernu antituberkuloznu službu u Hrvatskoj. Posebno je proučavao socijalne činitelje u epidemiologiji tuberkuloze, promicao je

popularizaciju antituberkulozne zaštite radi čega je 1928. osnovao Društvo za suzbijanje tuberkuloze. Bio je jedan od idejnih začetnika osnivanja Škole za sestre pomoćnice u Zagrebu i njezin je ravnatelj od 1921. do 1925. godine. Bio je predsjednik Hrvatskoga liječničkog zbora (1935. – 1945.) pri kojem je osnovao Hrvatsku akademiju za usavršavanje liječnika i Muzej za povijest zdravstva. Umro je u Zagrebu 23. ožujka 1964. godine.²

Do promjene dolazi 1925. godine kad Inspektorat Ministarstva narodnog zdravlja za ravnatelja imenuje dr. Šimu Ljubića koji ubrzo obolijeva te sljedeće godine i umire, a školu preuzima sestra Vanda Novosel kao činovnica Instituta za socijalnu medicinu u Zagrebu. Nakon Vande Novosel školu 1926. godine preuzima dr. Amalija Šimec i vodi je do kolovoza 1931., kad ravnateljstvo preuzima dr. Vera Šarić.³

Vanda Novosel (rođ. Ibler) (1988. – 1945.)

Vanda Ibler Novosel bila je istaknuta zdravstvena prosvjetiteljica; u 1920-ima s Andrijom Štamparom promicala je zdravstvenu kulturu i higijenu i bila predstojnica Službe za zdravstvenu propagandu Ministarstva narodnog zdravlja.

Voditeljica propagandnog odsjeka Instituta za socijalnu medicinu u Zagrebu.

Kazališna kritičarka i zdravstvena prosvjetiteljica (Zagreb, 26. II. 1887 — Zagreb, 22. I. 1945). Kći Janka, književnoga kritičara i publicista. Gimnaziju polazila privatno, maturirala 1924. te upisala studij filozofije i psihologije na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Već je 1901. počela raditi u redakciji Narodnih novina pomažući ocu u korekturi, potom do 1908. objavljivala kazališne kritike, opovrgavane u stranačkim glasilima zbog autoričine mladosti. U njima se uglavnom zadržavala na sadržajnoj interpretaciji djela zanemarujući izvedbu. Osvrtima iz kulture i književnosti javljala se u Domaćem ognjištu (1906. – 07.). Bavila se prevođenjem; s engleskoga je prevela pripovijest Industrijski velikan U. Sinclaira (Zagreb, 1912.) i pustolovni roman „Ona“ H. R. Haggarda (Zagreb 1916, s M. Lisičarom). U 1920-ima s B. Borčićem i A. Štamparom promicala zdravstvenu kulturu i higijenu. Godine 1921. vodila je Sekciju za zdravstveno prosvjećivanje u Zdravstvenom odsjeku za Hrvatsku, Slavoniju i Međimurje, a 1924. bila predstojnicom Službe za zdravstvenu propagandu u Institutu za socijalnu medicinu Ministarstva narodnoga zdravlja, koji 1926. postaje dijelom novoosnovanoga Higijenskoga zavoda sa Školom narodnoga zdravlja. Organizirala je higijensko-domačinske tečajeve na terenu i projekcije zdravstveno-poučnih filmova, za izradbu kojih je prikupljala opremu i građu sudjelujući u stvaranju filmskoga fonda Škole narodnoga zdravlja. Godine 1926. bila je ravnateljica Škole za sestre pomoćnice Povremeno se javljala i u tisku s tom tematikom (Riječ, 1927). Potpisivala se inicijalima i šiframa V. I., V. I-r., V. -Ir. Umrla je 25. siječnja 1945. godine.

Amalija Šimec

Amalija Šimec rođena je 30. listopada 1893. godine u Tržiću na Gorenjskom. Studij medicine započela je u Beču, no nastavila je studiranje u Pragu nakon što joj je zabranjeno studiranje za studente koji nisu Nijemci u Beču. Diplomirala je u Pragu 1920.godine. Tijekom Prvoga svjetskog rata radila je kao liječnica u ratnim bolnicama. Za vrijeme koruškog plebiscita nakon Prvoga svjetskog rata, koji je održan u listopadu 1920. godine radi određivanja granice između Kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca i Austrije, dr. Amalija Šimec organizirala je hitnu bolnicu u Škofićima na Vrbskom jezeru. Između 1921. i 1922. godine specijalizirala se za bakteriologiju i epidemiologiju u Beču i bila je prva Knaflova stipendistica koja je pohađala tečaj hematologije u Zagrebu i Beču. Istražila je paratifusni bacil (bacillus paratyphi Hirschfeld) i virulenciju Kochova bacila. Od 1922. do 1925. vodila je prvu bakteriološku i epidemiološku ustanovu u Ljubljani te je organizirala velike kampanje podizanja svijesti građana o tifusu. Potom je dobila Rockefellerovu stipendiju kako bi proučavala i istraživala organiziranje i rad javnih institucija u SAD-u i Kanadi. Nakon povratka u domovinu bila je ravnateljica Škole za medicinske sestre pomoćnice u Zagrebu koju je vodila od srpnja 1926. do kolovoza 1931. godine. Nakon nekoliko godina rada u školi vratila se u Ljubljani gdje je radila kao školska liječnica u Higijenskom zavodu, a od 1935. preuzima posao pročelnice socijalno-medicinskog odjela u Higijenskom zavodu u Ljubljani. U tom periodu napisala je i priručnik „Zdravstveni savjeti za obitelj i dom“. Nakon Drugoga svjetskog rata tijekom kojega je bila vrlo aktivna u katoličkim ženskim

organizacijama, bila je voditeljica odjela za Vrhovnu sanitarnu inspekciju u Ministarstvu zdravstva. 1922. godine, tijekom svog istraživačkog rada, zarazila se klicama čiste kulture tifusa te joj je infekcija trajno oštetila srčani mišić, što je završilo smrću 21. listopada 1960.⁴

Vera Šarić

Vera (Marija, Lora) Šarić rođena je 12. svibnja 1900. u Zagrebu. Maturirala je u Ženskom liceju, I. realnoj gimnaziji u Zagrebu. U rodnom gradu upisuje Medicinski fakultet i stječe diplomu liječnice. Kao sekundarna liječnica oblasne bolnice u Pakracu radila je od rujna 1929. godine do veljače 1931. godine na odjelu za unutarnje bolesti na kojima je bila u kontaktu s pacijentima oboljelim od tuberkuloze i infektivnih bolesti. Prema dostupnim dokumentima iz tog razdoblja rada dr. Vere Šarić, Državne svjedodžbe iz bolnice u Pakracu, vidljivo je da je obavljala sve poslove koji spadaju u tu struku, primjerice dijagnostiku, kemijske, analitičke, mikroskopske pretrage, terapiju te je pomagala na kirurgiji. Slovila je kao vrlo marljiva i ambiciozna te je s mnogo znanja postizala odlične rezultate. U komunikaciji s bolesnicima bila je blaga i humana, u svakom trenu spremna pomoći. Nakon rada u bolnici 1931. godine postavljena je za pripravnici Škole narodnog zdravlja u Zagrebu. Iste godine, 6. listopada, imenovana je upraviteljicom Škole za sestre pomoćnice u Zagrebu. Na mjestu upraviteljice škole ostaje do kolovoza 1934., kada se razrješuje dužnosti u školi i upućuje u Higijenski zavod u Zagrebu u kojem radi kratko vrijeme, do 21. kolovoza 1935., kada je imenovana pristavom Školske poliklinike u Karlovcu.

Školsku polikliniku u Karlovcu vodila je do 1941. godine te je zatim premještena u Državno lječilište u Kraljevcu, gdje radi do umirovljenja, 19. srpnja 1943. godine.

Vera Šarić

Izvor:

HR-HDA-890 Zbirka personalija, cjelina personalija zdravstvenih radnika

Danica Zelenjak

Rođena je 27. rujna 1904. u mjestu Slabinji, u srežu Kostajnica, Banovina i Savska. Nakon završene gimnazije u Vukovaru upisala je Državnu školu za sestre pomoćnice u Zagrebu, u kojoj je diplomirala 1926. godine. Prvo zaposlenje dobila je u Higijenskom zavodu 12. 3. 1930., potom je bila na stručnom usavršavanju u inozemstvu pa poslijediplomskom studiju na Odjelu za javno zdravstvo, *DEPARTMENT of PUBLIC HEALTH NURSING* na University of Toronto. Prije imenovanja za direktoricu nekoliko je godina bila nastavnica u školi. Tijekom nastavnicičkog rada potvrdila se kao vrsna poznavateljica struke i dobra pedagoginja, a uspješna organizatorica kao direktorica. Tijekom sedam godina vođenja škole, od 1934. do 1941. godine, okupila je iznimno poštovan i stručan tim predavača i nastavnika te nastavila nadograđivati već postojeći ugled škole, pretvorivši je u suvremeno učilište koje je u teoretskom i praktičnom dijelu izobrazbe pratilo posljednja znanstvena postignuća u struci. Bila je aktivni član Sekcije za Savsku banovinu Jugoslavenskog društva diplomiranih sestara pomoćnica do početka Drugog svjetskog rata i bila je njena potpredsjednica 1935. godine.

Danica Zelenjak

Izvor:

HR-HDA-890 Zbirka personalija, cjelina personalija zdravstvenih radnika

Katica (Zlata) Kalanj Brusić

Rođena je 5. travnja 1909. u Gomirju, Ogulin. U Državnoj velikoj gimnaziji u Gospiću maturirala je 1928. te nakon toga upisala Školu za sestre pomoćnice u Zagrebu u kojoj je diplomirala 1930. godine. U listopadu 1934. na Filozofskom fakultetu Univerziteta Kraljevine Jugoslavije u Zagrebu diplomirala je antropogeografsku grupu znanosti. U službu na dužnost sestre pomoćnice – dnevničarke upućena je 1930. godine u Zdravstvenu stanicu u Mraclinu, gdje ostaje do 25. 8. 1933., nakon čega se upućuje na privremeni rad u Središte sestara u Zagrebu, u Središnji ured za socijalno-medicinski rad. Za činovničkog pripravnika Škole za sestre pomoćnice u Zagrebu postavljena je 1935. godine, a 1939. godine istodobno je bila i u službi Škole narodnog zdravlja u Zagrebu. Radeći u Školi za sestre pomoćnice, položila je 1936. stručni ispit za konceptualne pomoćnike pri Kraljevskoj banskoj upravi u Zagrebu. Imenovana je za ravnateljicu škole 14. 5. 1941. te ju je vodila u godinama Drugoga svjetskog rata do 1943., kad je razriješena službe i upućena u Zdravstveni zavod, središte za društveno-zdravstveni rad sestara pomoćnica u Zagrebu. Ministarstvo zdravstva i urudžbe odobrava joj 1944. godine prijelaz iz službe Ministarstva zdravstva i urudžbe u službu Ministarstva narodne prosvjete.

Katica (Zlata) Kalanj Brusić

Izvor:

HR-HDA-890 Zbirka personalija, cjelina personalija zdravstvenih radnika

Između dvaju svjetskih ratova aktivna je članica Sekcije za Savsku banovinu Jugoslavenskog društva diplomiranih sestara pomoćnica čija je predsjednica u dvama mandatima, 1936. i 1938. godine, i potpredsjednica 1937. godine.

Nevenka Hanzal (rođ. Halužan)

Nevenka Hanzal Halužan rođena je 1. listopada 1911. u Varaždinu gdje je maturirala u državnoj gimnaziji 12. 9. 1931. godine. Nakon mature upisuje Školu za sestre pomoćnice u Zagrebu gdje je položila diplomski ispit 25. 6. 1936. godine Postavljena je za činovničku pripravnici – sestru pomoćnicu u Školi za sestre pomoćnice 1938. godine, a 4. 1. 1939. postavljena je za dnevničara – zvaničnika, također u našoj školi. Za ravnateljicu Škole za sestre pomoćnice imenovana je 1943. te je primopredaja službe izvršena 13. 12. 1943. godine. Školu uspješno vodi do 1944. godine. Nakon odlaska iz škole zapošljava se u Školskoj poliklinici u Zagrebu, a u prosincu 1945. godine premješta se zbog potreba službe u Zavod za zdravstvenu zaštitu majki i djece u Zagrebu. Između dvaju svjetskih ratova aktivni je član Sekcije za Savsku banovinu Jugoslavenskog društva diplomiranih sestara pomoćnica i njezina je tajnica 1939. godine. Od 1953. do 1971. godine bila je glavna sestra Klinike za unutarnje bolesti KBC-a Zagreb. Jedan je od autora knjige Interna medicina za medicinske sestre objavljene 1964. godine. Predložena je od Savjeta za narodno zdravlje i socijalnu politiku za stručno usavršavanje u Engleskoj.

I nakon odlaska iz škole intenzivno se zanima za unapređenje školovanja medicinskih sestara te usko surađuje s našom školom. U Škotskoj 1956. godine sudjeluje na europskoj konferenciji na kojoj se raspravljalo o potrebnim promjenama u obrazovanju medicinskih sestara. Radna grupa koja je trebala pripremiti zaključke osnovana je godinu prije. U zaključcima konferencije iznosi se kako u obrazovanje medicinskih sestara treba uključiti šire teoretsko znanje, ali se spominje i osiguravanje preduvjeta za specijalizaciju sestara, kao i poslijediplomsko obrazovanje. U izvještaju koji je napisala navodi se kako „*se odstupa od školovanja medicinskih sestara kroz praksu i unosi sve više teorije*“. Uspoređujući sustav obrazovanja na ovdašnjim prostorima s prikazanim sustavima u svijetu navodi: „*Naš sistem redovnog školovanja medicinskih sestara postavljen je uglavnom pravilno i može se reći da je u pozitivnom smislu odmakao od sistema školovanja u mnogim drugim zemljama. U planovima naših škola pravilno je određen odnos teoretske i praktične nastave, zastupljeni su preventivni i kurativni predmeti, a uz to i predmeti koji daju šire obrazovanje: pedagogika, psihologija i mentalna higijena. Naše škole ospozobljavaju učenike za sva radna mjesta u zdravstvenoj službi i njihovi planovi i programi mogu poslužiti kao solidna baza za dalje školovanje medicinskih sestara.*“⁵

Atena Milunić (rođ. Radošević)

Atena Milunić rođena je 31. listopada 1914. godine u Velikoj Gorici. Diplomirala je na medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 20. kolovoza 1941. godine te stekla zvanje doktora medicine. Za upravnicu Škole za medicinske sestre u Zagrebu postavljena je 1945. godine. Na tome radnome mjestu ostaje do razrješenja iz službe u školi 1947. godine. U srpnju 1946. službeno boravi u Beogradu gdje je sudjelovala na konferenciji koju saziva Komitet za zaštitu narodnog zdravlja pri Vladi F.N.R.J., na raspravi o srednjim medicinskim školama. Iste godine, 20. veljače, stavljena je na raspolaganje Zemaljskom Odboru Crvenoga križa.

Na molbu dr. Atene Milunić, Vijeće medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i dekan predlažu da se Atena Milunić premjesti iz Škole za medicinske sestre u Zagrebu i postavi za asistenta VI. položajne grupe pri Zavodu za patološku fiziologiju medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Prijedlog je bio prihvaćen i dr. Atena Milunić primila je 29. studenog 1946. Odluku o dekretnu o premještaju te je razriješena službe 2. siječnja 1947. u Školi za medicinske sestre i istog dana nastupila u službu na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

Dr. Atena Milunić sudjelovala je u Drugome svjetskom ratu kao komesar Korpusne bolnice X. korpusa, epidemiolog X. korpusa te stekla vojnički čin poručnice JA-a.

Godine 1947. dr. Atena Milunić odlazi sa suprugom, također liječnikom, na specijalizaciju u SAD te nakon završetka usavršavanja od 25. kolovoza 1948. sa suprugom i četvero djece nastavlja živjeti u ČSSR-u. U Pragu radi kao liječnica do mirovine.⁶

Atena Milunić (rođ. Radošević)

Izvor: HR-HDA-890 Zbirka personalija, cjelina personalija zdravstvenih radnika

Mihaela Candela

Mihaela Candela imenovana je upravnicom Škole za medicinske sestre u Zagrebu za odsutnosti dr. Atene Milunić od 17. 1. 1945. do 14. 5. 1946. kad se razrješuje dužnosti i ostaje u školi nadalje kao medicinska sestra – nastavnica. Početkom 1947. godine upućuje molbu Personalnom odjelu Ministarstva narodnog zdravlja za razrješenje iz državne službe zbog preseljenja k roditeljima u Ljubljani, a potom u Italiju. Odlazak iz službe odobren joj je 4. ožujka 1947. godine.

Draga Stein-Petrović

Draga Stein rođena je 22. rujna 1912. u Križu, Čazma. Diplomirala je na Filozofskom fakultetu

Sveučilišta u Zagrebu te stekla zvanje profesora psihologije. U Školi za medicinske sestre u Zagrebu radila je kao nastavnik – predavač te je Nastavničko vijeće i upravnica škole predlažu za napredovanje u struci. Dekret o unapređenju dobiva 21. 4. 1947. Ministarstvo narodnog zdravlja Narodne Republike Hrvatske upućuje je 17. 1. 1948. na službeni put u Rijeku, Split, Šibenik i Zadar gdje joj je zadača obići niže i srednje medicinske škole i dati upute za nastavu općeobrazovnih predmeta i same organizacije pojedinih uprava škola.

Direktoricom Škole za medicinske sestre u Zagrebu imenuje ju Personalni odjel Ministarstva narodnog zdravlja, dekretom o postavljanju za direktora škole, rješenjem izdanim 24. prosinca 1946. godine. S radom počinje 6. siječnja 1947. godine te taj posao obavlja do 1949. godine. Škola za medicinske sestre Zagreb 26. travnja 1948. šalje molbu Ministarstvu narodnog zdravlja, Odsjeku za srednju i nižu medicinsku nastavu da se zbog pomanjkanja nastavnika odobri Dragi Stein, direktorici škole, da predaje predmete Politička ekonomija i Psihologija učenicima škole u poslijepodnevnim satima, izvan redovnog radnog vremena. Godine 1949. predaje i učenicima u Srednjoj medicinskoj školi

za fizičku medicinu i rendgen u Zagrebu. Prema dokumentima Ministarstva narodnog zdravlja, Gradskog narodnog odbora I. rajona, Odjela za unutrašnje poslove profesorica Draga Stein odvedena je i lišena slobode u prosincu 1949. godine, a za njezinu dvoje djece brine se njezina sestra Ljerka Popović u Zagrebu.

Izašavši iz zatvora, po potrebi službe 1950. godine premješta se u Srednju medicinsku školu terapijskog smjera i Bolničarsku školu Vrapče, u istom zvanju i s istom osnovnom plaćom te s odobrenjem Ministarstva narodnog zdravlja da ne mora polagati stručni ispit jer je dotad radila u školi petnaest godina.

Sabina Mathe

Starija medicinska sestra Sabina Mathe rođena je 13. svibnja 1903. godine u Sarajevu. Tijekom rada u Školi za medicinske sestre u Zagrebu 1946. godine upućena je ukazom od 30. travnja na službeni put u Ljubljani kao pravnja majora M. Kerže i izaslanika Rockefellerove fondacije radi pregleda zdravstvenih ustanova i medicinske škole. O putovanju koje je trajalo od 1. svibnja do 10. svibnja 1946. godine podnijela je detaljno izvješće Ministarstvu narodnog zdravlja. Za direktoricu Škole za medicinske sestre u Zagrebu postavljena je 28. ožujka 1949. godine.

Marija Makarovsky-Hanzel

Marija Makarovsky-Hanzel bila je viša medicinska sestra koja je radila u Bolnici na Rebru, a 15. 9. 1945. zbog potreba službe premještena je u Bolnicu za živčane i duševne bolesti na mjesto medicinske sestre Geme Lendjer koja je premještena u Školu za medicinske sestre Mlinarska u Zagrebu. Rukovodila je Večernjom srednjom medicinskom školom, a za ravnateljicu Škole za medicinske sestre Mlinarska u Zagrebu imenovana je 1. kolovoza 1949. godine, no iste se godine premješta u Ministarstvo narodnog zdravlja u Zagrebu radi usavršavanja.

Slavija Lalić

Učenica Škole za medicinske sestre Mlinarska postala je 1940. godine, nakon završetka male mature i srednje stručne škole. Diplomirala je 1943. godine i sljedeće tri godine radila kao medicinska sestra u dječjim zdravstvenim ustanovama. Potom je, sve do kraja radnog vijeka, radila na području izobrazbe medicinskih sestara.

Dekretom Ministarstva zdravlja 1947. godine imenovana je za direktoricu Škole za medicinske sestre u Splitu koja se u to vrijeme tek osnivala. Za mladu medicinsku sestru to je bio velik izazov. No, unatoč teškim poslijeratnim godinama opće oskudice, školu je dobro organizirala i postavila je na čvrste temelje, tim više što se i danas ubraja među najbolje u Hrvatskoj. U tom je poslu stekla prva iskustva u organizaciji i rukovođenju školom kao odgojno-obrazovnom institucijom te iskustva u organiziranju odgoja i izobrazbe medicinskih sestara.

Nakon dvije godine, 1949., ponovno je dekretom Ministarstva premještena na upražnjeno mjesto direktora škole u Mlinarskoj. Tu dužnost obnašala je do 1953. godine, kada je kao stipendistica British Councila upućena na jednogodišnje stručno usavršavanje u London, u poznatu Školu za medicinske sestre „Florence Nightingale“. Tu je stekla dragocjena iskustva i saznanja o sustavu, koncepciji i programskim sadržajima izobrazbe i osposobljavanja medicinskih sestara, kao i organizaciji te djelokrugu rada medicinskih sestara, ali i djelokrugu rada medicinskih sestara u bolnicama i drugim zdravstvenim ustanovama u Velikoj Britaniji koja slovi kao kolijevka sestrinstva.

Po povratku u zemlju obnašala je dužnost savjetnice za obrazovanje zdravstvenih radnika u Ministarstvu zdravlja Hrvatske, i to sve do 1960. godine kad je drugi put imenovana na

mjesto direktorice škole u Mlinarskoj. Na toj je dužnosti ostala do izbora za pedagoškog savjetnika za medicinske škole u Hrvatskoj pri Zavodu za školstvo gdje je dočekala i umirovljenje 1983. godine. Još neko vrijeme nakon umirovljenja djeluje kao vanjska suradnica Zavoda.

Cijelo vrijeme svog pedagoškog rada uspostavljala je i njegovala vezu i suradnju škola za medicinske sestre i zdravstvenih ustanova, pogotovo onih u kojima je bila organizirana praktična nastava učenika. Potaknuta željom za unapređivanjem i usklajivanjem organizacije rada u svim medicinskim školama u Hrvatskoj, razvijala je njihovu međusobnu suradnju, organizirala seminare i savjetovanja za nastavnike i direktore. Također je organizirala pisanje udžbenika za stručne predmete kojih dotad nije bilo. Pritom je obavila redakturu 11 udžbenika koliko ih je u to vrijeme pripremljeno i objavljeno. Suradivala je i sa Svjetskom zdravstvenom organizacijom i Internacionalnom organizacijom medicinskih sestara. Bila je stipendistica Svjetske zdravstvene organizacije tijekom četveromjesečnog studija sestrinstva i izobrazbe zdravstvenih djelatnika u Finskoj, Švedskoj, Danskoj i Velikoj Britaniji.

Čitav radni vijek posvetila je izobrazbi medicinskih sestara i sestrinstvu kao profesiji. Za svoj pedagoški rad primila je nekoliko nagrada i priznanja, među kojima i Republičku nagradu za unapređenje pedagoške teorije i prakse „Ivan Filipović“. Bila je angažirana u rješavanju stručnih i statusnih pitanja medicinskih sestara. Tako je bila predsjednica Društva medicinskih sestara Hrvatske, predsjednica Saveza Društava medicinskih sestara nekadašnje Jugoslavije, aktivno je sudjelovala u radu brojnih komisija i odbora koji su obrađivali i rješavali pitanja iz područja sestrinskog rada i njihova statusa. Kako bi uz medicinsku zaokružila i svoju pedagošku izobrazbu, uz rad je završila biologiju i kemiju na Višoj pedagoškoj školi i pedagogiju i psihologiju na Pedagoškom fakultetu.

No, za sve sestre i svoje suradnike uvijek je ostala, prije svega, sestra Slavija.

Ana Jakaša Stajnko

Kraljevsku školu za sestre pomoćnice upisala je 1933. godine nakon završetka splitske gimnazije i doseljenja obitelji u Zagreb. Nakon trogodišnjeg školovanja državnim dekretom bila je zaposlena u Bolesničkom fondu željezničara u Grgurovoj ulici u Zagrebu (današnji Dom zdravlja željezničara). Tu je od 1936. do 1948. godine radila u svim specijalističkim ambulantama s brojnim liječnicima. Između dvaju svjetskih ratova aktivni je član Sekcije za Savsku banovinu Jugoslavenskog društva diplomiranih sestara pomoćnica. Uz rad je od 1944. godine studirala na Medicinskom fakultetu, a posljednje dvije godine bila je stipendistica Bolesničkog fonda. Diplomirala je 1950. godine i ubrzo potom zapošljava se u Školi narodnog zdravlja, a 1953. godine dr. Andrija Štampar postavlja je za direktoricu Više medicinske škole. Škola je osnovana kako bi se stručno valorizirala postojeća polivalentnost izobrazbe sestara, a sestre dobile viši status u zdravstvenoj hijerarhiji. Nastava je trajala šest semestara, uvjet za upis bila je završena gimnazija, predavači u školi bili su liječnici, docenti, primariusi i profesori. Škola je bila dio Medicinskog fakulteta, što je također pridonosilo njezinu značaju. Nakon diplomiranja učenice su stjecale zvanje više medicinske sestre i radile su kao glavne sestre u bolnicama ili domovima zdravlja.

Kao direktorka škole svakodnevno je bila u kontaktu s dr. Štamparom pod čijim je skrbništvom škola dosegla razinu visokoškolskog učilišta. Zanimanje djevojaka za školu je raslo tako da su mnoge i odbijene jer je broj polaznica bio limitiran, a dr. Štampar imao je daljnje planove za razvoj škole. Želio je školi priskrbiti status fakulteta za sestre, no smrt ga je u tome pretekla, a Viša škola za medicinske sestre nedugo je potom ponovno pretvorena u srednjoškolsku ustanovu pod patronatom Ministarstva prosvjete.

Nakon ukidanja Više medicinske škole Ana Jakaša vratila se u Školu narodnog zdravlja gdje je radila do umirovljenja 1981. godine.

Helena Bauer Kovačić

U Školi za medicinske sestre Mlinarska zapošljava se 1949. godine kao stručna nastavnica. Na tom poslu ostaje punih 29 godina. Tijekom nastavničkog rada predavala je više nastavnih predmeta, ponajviše iz njege kirurških bolesnika, a svojim predavanjima, vježbama i praktičnom nastavom u bolničkim ustanovama i primarnoj zdravstvenoj zaštiti zalagala se za cijelovito zbrinjavanje bolesnika. U radu s učenicima znala je standarde koje su prihvaćali u učenju, stjecanju vještina, usvajanju znanja, točnosti i urednosti, uljudnom i profesionalnom komuniciranju s nastavnicima, zdravstvenim djelatnicima i bolesnicima. Potaknuta potrebom za stručnom literaturom u nastavi, najprije je pisala skripte, a zajedno s profesorom Prpićem priredila je 1964. godine i školski udžbenik „Kirurgija s kirurškom njegom“ koji je doživio nekoliko izdanja. Kako bi svoj nastavnički posao obavljala što stručnije, ubrzo nakon položena stručnog ispita pri Ministarstvu narodnog zdravlja 1950. godine nastavila je školovanje u Školi narodnog zdravlja Medicinskog fakulteta u Zagrebu i stekla kvalifikaciju za posao stručne nastavnice i glavne sestre u socijalnoj i zdravstvenoj službi. Kao stručna nastavnica godinu dana usavršavala se u Općoj bolnici u Northamptonu. Uz nastavnički posao niz godina sudjelovala je u radu Komisije za polaganje stručnih ispita sestara pri Ministarstvu zdravstva Republike Hrvatske. Za svoj rad na području školstva i prosvjete primila je 1965. godine diplomu Zavoda za unapređenje stručnog obrazovanja, Pedagoško-književnog zbora i Pedagoškog društva Hrvatske. Godinu prije umirovljenja, 1978., obnašala je dužnost voditeljice Radne jedinice 1 – Mlinarska, pod kojim je nazivom škola djelovala u sklopu ZOC-a.

Sonja Vrcelj

U Školu za medicinske sestre Mlinarska došla je 1973. godine na radno mjesto voditeljice doma koji je u to vrijeme djelovao u sklopu škole i bio internat samo za učenice naše škole. Posao u Mlinarskoj primila je nakon radnog mjeseca u Medicinskoj školi u Osijeku. Nakon organizacijskih promjena u školi 1978. godine, kada je škola postala jedna od radnih jedinica ZOC-a, imenovana je na mjesto voditelja škole i doma, a uz to je u nastavi predavala psihologiju. Reforma školstva nije za Školu za medicinske sestre Mlinarska donijela velike izmjene nastavnih planova, više se osjetila kroz organizacijske izmjene koje su povećale administracijske poslove i osoblje te utjecale na smanjenje ionako uvijek nedostatnih sredstava. Dom također nije bio tako usko povezan uz našu školu, primao je učenice i iz ostalih škola centra pa se tu izgubila neposredna veza i međusobni utjecaj koji su oduvijek postojali.

U školi je ostala do 1981. godine, a potom je posljednjih pet godina do umirovljenja radila kao voditeljica dječjeg vrtića u Hrvatskom Leskovcu.

Tomislav Lovreško

Tomislav Lovreško rođen je 9. svibnja 1935. godine u Jezerima na otoku Murteru. Osnovnu školu završio je u rodnome mjestu, a nižu gimnaziju te Školu sanitarnih tehničara i viših medicinskih laboranata u Splitu 1953.

Iste godine počinje raditi u Sanitarno-epidemiološkoj stanici u Šibeniku da bi se 1956. zaposlio u Sanitarnoj inspekciji Narodnog odbora općine Remetinec u Zagrebu. U Višu školu za zdravstvene tehničare na poslove i zadatke instruktora praktične nastave za studente sanitarnog odsjeka prelazi 1958. Iste godine upisuje i studij na Višoj školi za zdravstvene tehničare koji završava 1960. Otad, a nakon ukidanja Više škole za zdravstvene tehničare, radi kao nastavnik praktične nastave u Školi zdravstvenih tehničara, poslije Školskom centru za stručno obrazovanje zdravstvenih tehničara koji je formiran 20. rujna 1963. U Centar su, uz Školu za zdravstvene tehničare (sanitarni i laboratorijski smjer), ušle Škola za fizikalnu medicinu iz Zagreba te Škola za zdravstvene tehničare fizioterapeutskog smjera iz Krapinskih toplica. Tomislav Lovreško isprva je imenovan pomoćnikom direktora Školskog centra da bi 1977. bio postavljen i za njegova direktora. Prvog rujna te godine

imenovan je vršiteljem dužnosti Zdravstvenog obrazovnog centra (ZOC) u formiranju. Sljedeće 1978. godine izabran je za direktora Zdravstvenog obrazovnog centra i na toj dužnosti ostaje do 1991., kad odlazi u mirovinu. Uz rad je završio i Fakultet industrijske pedagogije u Rijeci stekavši 1977. zvanje profesor – industrijski pedagog. Za svoj rad u prosvjeti bio je nagrađivan i pohvaljivan, a 1989. dobio je godišnju nagradu „Ivan Filipović“.

Tomislav Lovreško bio je vrlo aktivan u Udruženju sanitarnih i laboratorijskih tehničara Hrvatske u kojemu je deset godina obavljao dužnost predsjednika i odgovornog urednika časopisa „Naše zdravlje“. Više godina bio je član raznih povjerenstava Zavoda za unapređenje stručnoga obrazovanja Hrvatske i tadašnjega Republičkog sekretarijata za prosvjetu (za udžbenike, nostrifikaciju svjedodžbi, nastavne planove i programe, zdravstvene tehničare). Kad je 60-ih godina osnovana stalna Konferencija medicinskih škola Hrvatske, izabran je za prvoga tajnika Konferencije, a tu je dužnost obnašao u dvama mandatima.⁷

Višnjica Franković (rođ. Marković)

1. 1934., Karlovac – 7. 9. 2018., Zagreb

Višnjica Franković rođena je u Karlovcu. Mlinarsku školu upisala je 1948. godine. Prisjećajući se tog razdoblja rekla je: „Sjećam se tog vremena kao vremena zajedništva, rada i gotovo vojne discipline, ali i osjećaja međusobne odanosti kao i posvećenosti budućem zanimanju...“ Po završetku škole godinu dana radi u ambulantni Vunene industrije u Karlovcu. Zatim se zaposlila u Klinici za dječje bolesti Zagreb kao odjelna medicinska sestra novoosnovana prijemnog odjela. Poslijediplomski tečaj Škole narodnog zdravlja „Andrija Štampar“ upisala je 1956. godine. Kao studentica 1957. godine sudjeluje u terenskom istraživanju koje je organizirala Škola narodnog zdravlja, a rezultati istraživanja objavljeni su u knjizi „Dabri i susjedna sela srednjeg Velebita – socijalno-medicinska zapažanja“. Nakon završetka studija upućena je u Višu školu za medicinske sestre u Puli gdje organizira stručni dio nastave. Od 1959. godine radi u Višoj školi za medicinske sestre u Zagrebu. Ostaje raditi u školi nakon ukidanja studijskog programa i povratka obrazovanja na srednjoškolsku razinu. Pod pokroviteljstvom Svjetske zdravstvene organizacije 1961. godine odlazi na jednogodišnji studijski boravak u London i Leeds. Stečeno znanje i iskustvo iskoristit će u organizaciji nastave. Gotovo dvadeset godina s učenicima boravi na Klinici za unutarnje bolesti KBC-a Zagreb. Sudjeluje u radu stručno–metodičkog praktikuma koji je djelovao u sklopu škole za sve zdravstvene škole u Republici Hrvatskoj. Ravnateljicom Škole za medicinske sestre Mlinarska imenovana je 1981. godine i na toj će funkciji ostati do umirovljenja 1991. Bila je aktivna u Savezu društva medicinskih sestara i tehničara SRH. Na jednom od redovnih sastanaka 1979. godine predlaže da se obnovi tradicija dodjele sestrinske značke prilikom uručenja svjedodžbi učenicima. Za svoj dugogodišnji rad u odgoju i obrazovanju novih naraštaja medicinskih sestara dobila je 1979. godine nagradu i priznanje International Council of Nurses 3M-ICN.

Sestra Višnja svojom je predanošću obilježila mnoge generacije medicinskih sestara, a svojim razumijevanjem i otvorenosću mnoge djelatnike Škole za medicinske sestre Mlinarska.

„Škola za medicinske sestre Mlinarska tijekom školovanja i gotovo cijeli radni vijek bila je moj drugi dom.“⁸

Ferid Čikić

(30. 9. 1950., Bijelo Polje, Republika Crna Gora – 30. 6. 2006., Zagreb) Nakon završenog studija fizike i matematike na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu u Zagrebu, 1978. godine zapošljava se u Obrazovnom centru „Rade Končar“. Nekoliko godina poslije odlazi u Afriku, na obale Indijskog oceana. Kao mlađ profesor prihvata izazove koji ga očekuju u Visokoj tehničkoj školi u Maputuu (država Mozambik) u Africi gdje od 1981. do 1985. predaje fiziku i matematiku na portugalskom jeziku. U Africi je radio i kao prevoditelj za portugalski jezik za različite privredne, kulturne i političke organizacije. Vrativši se 1985. godine u Zagreb, ponovno radi u „Obrazovnom centru Rade Končar“, a 1987. prelazi u Zdravstveni obrazovni centar, današnju Školu za medicinske sestre Mlinarska. Godine 1991. bio je prvi put izabran za ravnatelja Škole i tu dužnost obavlja do 1996. godine, a onda ponovno uzima dnevnik u ruke i odlazi u razred gdje je intimno bio i najsretniji. Od 1999. godine na Visokoj zdravstvenoj školi u Zagrebu predaje fiziku na prvoj godini smjera laboratorijskih inženjera i prvoj godini smjera sanitarnih inženjera.

Duboko svjestan potrebe da škola bude što bolja, a djelatnici u svom radu zadovoljni, pristaje na kandidaturu i biva izabran 2000. godine, drugi put, aklamacijom za ravnatelja naše škole. U tom je razdoblju učinjeno mnogo za poboljšanje materijalnih temelja rada, međuljudskih odnosa te osobito suvremenog razumijevanja suštine prosvjetne djelatnosti i konцепцијe školstva općenito.

Profesor, ravnatelj, kolega, i nadasve prijatelj, Ferid Čikić preminuo je 30. 6. 2006. godine tijekom svog drugog mandata na dužnosti ravnatelja škole.

Ferid Čikić

Izvor: Škola za medicinske sestre Mlinarska

Majda Fajdetić (rođ. Oblak)

Majda Fajdetić rođena je 1949. godine. Diplomirala je na Odsjeku za pedagogiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu, a na poslijediplomskom studiju u području javnog zdravstva magistrirala je 1991. s temom „Faktori izbora zanimanja medicinska sestra – tehničar” na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Od 1977. do 2005. radila je u Školi za medicinske sestre Mlinarska u Zagrebu kao nastavnica, voditeljica strukovnog programa, stručna suradnica pedagoginja i ravnateljica. Od svibnja 2005. godine radi u Agenciji za odgoj i obrazovanje u Zagrebu kao viša savjetnica za stručne suradnike pedagoge srednjih škola i odgajatelje učeničkih domova Republike Hrvatske. Od 2009. provodi program integrativne supervizije u odgoju i obrazovanju. Sudjelovala je u više međunarodnih projekata. Aktivna je u brojnim stručnim i projektnim skupinama.⁹

Nagradu „Ivan Filipović“ za područje srednjega školstva dobila je 2014. godine.

Majda Fajdetić, predsjednica Udruge KUMULUS, u veljači 2017. godine dobiva CERTIFIKAT za trenera u edukaciji za prepoznavanje problema i promicanje mentalnog zdravlja u zajednici. Institut zdravlja u zajednici, Nizozemska. Certifikat potpisuju Hrvatski zavod za javno zdravstvo i Trimbos Institut iz Nizozemske.

Majda Fajdetić (rođ. Oblak)

Izvor: Škola za medicinske sestre Mlinarska
Snimila Erika Šmider

Asja Jelaković (rođ. Ivanić)

Asja Jelaković rođena je 26. siječnja 1963. godine. Nakon završenog školovanja u Centru za usmjereno obrazovanje Petrinja, 1981. upisuje Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu gdje 1987. stječe zvanje doktora medicine. Kao liječnica opće medicine radi u Domu zdravlja Sisak od 1987. do 1990., u Domu zdravlja centar Zagreb od 1990. do 1994. i kozmetičkom salonu „Essa“ u Zagrebu od 1994. do 1996. U Školi za medicinske sestre Mlinarska zapošljava se kao nastavnica predmeta struke, Anatomija i fiziologija i Patologija i patofiziologija 1996. godine. U odgojno obrazovnom procesu radi s učenicima punih deset godina te ulaže velik trud da učenici usvoje znanja, ali i osvijeste važnost primjene znanja u razvijanju vještina potrebnih za stručni rad s pacijentima. Vezano uz to, u suradnji s kolegom Igorom Andreisom 2006. godine objavljuje udžbenik *Patologija s patofiziologijom* u izdanju Školske knjige u Zagrebu. Te 2006. godine prihvata imenovanje za ravnateljicu Škole i Učeničkog doma. Kao ravnateljica Škole kroz svoj profesionalni razvoj od 2009. do 2011. godine članica je *Sektorskog vijeća Sektor 12: Zdravstvo i socijalna skrb* gdje se bavi utvrđivanjem profila unutar obrazovnog sektora, promicanjem, definiranjem i analiziranjem kvalifikacija unutar sektora. Na studijsko putovanje u Škotsku s ciljem proučavanja škotskog modela suradnje gospodarstva i strukovnog obrazovanja temeljenom na funkcioniranju bodovnoga i kvalifikacijskog okvira te razvoju i upravljanju suvremenim sustavom kvalifikacija odlazi 2010. godine kada postaje i članica Tima za izradu strukovnogakurikuluma za zanimanje medicinska sestra opće njegi / medicinski tehničar opće njegi u skladu s Direktivom 2005/36/EK.

Asja Jelaković (rođ. Ivanić)

Izvor: Škola za medicinske sestre Mlinarska

Na **Studijsko putovanje u Finsku** odlazi 2011. godine s ciljem podizanja znanja i vještina medicinskih sestara i primalja te ujednačavanja obrazovnog programa s Direktivom 2005/36/EK Erasmus, Satakunta University of Applied Sciences.

Iste godine imenovana je za koordinatoricu provedbe nacionalnih ispita u predmetu

Zdravstvena njega s ciljem vanjskog vrednovanja zdravstvene njega.

Tijekom 2012. godine aktivno sudjeluje u radu Peer misije EK-a u sklopu usklađivanja programa za zanimanje medicinska sestra opće njega/medicinski tehničar opće njega s Direktivom 2005/36/EK. Kao vanjski stručnjak IPA/5.2.1. za koordinaciju izrade izvannastavnog programa gerijatrijska medicina / gerontološka njega 2013. godine radi na osmišljanju edukacije kojom bi se povećala opća odgovornost za skrb o starijim osobama i fleksibilnost kurikuluma strukovnih škola u tom području.

Aktivna je u organizaciji i dogovorima za projekte s vanjskim suradnicima za *Erasmus+učenici* od 2015. do 2019.

U eTwinning projektu *Edukacija mentora za medicinske sestre i primalje u zdravstvenom sustavu u RH i provedbi obrazovnoga kurikuluma uskladenog s Direktivom 2005/36/EC* 2016./17. godine uključena je u rad na opremanju KBC-a suvremenom opremom neophodnom za edukaciju medicinskih sestara i tehničara te na uvođenju zaposlenih sestara mentorica u mentoriranje pripravnika. Iste godine imenovana je u radnu skupinu Povjerenstva za izradu novog Zakona o obrazovanju odraslih.

Tijekom 2018. vodi radne skupine za doradu Standarda zanimanja i Standarda kvalifikacije prema Hrvatskome kvalifikacijskom okviru s ciljem upisa zanimanja u Registar Hrvatskoga kvalifikacijskog okvira. Istodobno je Škola imenovana Regionalnim centrom kompetentnosti u zdravstvu.

Asja Jelaković predsjednica je Udruge zdravstvenih škola Republike Hrvatske te članica Udruge hrvatskih srednjoškolskih ravnatelja.

Društvena previranja koja su utkana u cijelo stoljeće donosila su promjene u državnim ustrojima, samim tim i promjene u svjetonazorima generacija koje su ih obilježavale i živjele u skladu s njima. Promjene su se očitovalе kroz osobne, profesionalne, životne i radne stilove proizašle iz složenosti gospodarskih, znanstvenih i kulturnih prilika tijekom pojedinih perioda.

Aktivno djelovanje stoljetne škole oblikovalo se kroz prilagođavanja suvremenim stručnim dosezima u području zdravstva, ali i htijenu za odgojem i obrazovanjem svestranih i stručnih medicinskih sestara i tehničara. Kvalitetan odabir predavača uglavnom ovisi o procjeni ravnatelja – jamca kvalitetnog obrazovanja koje je svakako pokazatelj uspješnosti sestrinske profesije. Pratiti razvoj sestrinske profesije kroz povijest podrazumijeva pratiti povjesne promjene u odgoju i obrazovanju medicinskih sestara i tehničara.

Ugled Škole za medicinske sestre Mlinarska kontinuirano je rastao tijekom stotinjak godina temeljen na kvalitetnim organizacijskim i odgojno obrazovnim standardima, postignućima učenika, nastavnika i ravnatelja, ali i sigurnosti da će pacijenti dobiti najbolju moguću zdravstvenu njegu.

Aleksandra Vitez, Sandra Franković

IZVORI ZA TEKST:

1. 75 godina Škole za medicinske sestre Mlinarska, 1921. – 1996., Škola za medicinske sestre Mlinarska, Zagreb, 1996.
2. Dugac, Željko, O sestrama, siromašnima i bolesnima, Slike socijalne i zdravstvene povijesti međuratnog Zagreba, Srednja Europa, Zagreb, 2015.
3. Franković, Sandra, Franković, Višnja, Sestrinski glasnik, 2008; 4: stranice
4. Gazzari, Marija, ulomak iz teksta In memoriam – Ferid Čikić, Naših 90, Škola za medicinske sestre Mlinarska, Zagreb, 2006.
5. Hofgraft,Darija, Franković, Sandra: Osnutak Škole za sestre pomoćnice u Zagrebu 1921. – 1922. Arhivski vjesnik 60/2017
6. HR-HDA-1561. Služba državne sigurnosti RSUP SRH
7. HR-HDA-890. Zbirka personalija, cjelina personalija zdravstvenih radnika
8. In memoriam: akademik Vladimir Ibler, PPP, god. 54 (2015.), 169., str. 1–8.
9. Jelaković, Asja, Životopis za Regionalni Centar Kompetentnosti, 2019.
10. Zdravstveno učilište, spomen-zbornik, Zagreb, 2008.

WEB IZVORI:

1. www.enciklopedija.hr natuknica
Enciklopedijski članak: Čepulić, Vladimir, on-line izdanje Hrvatske enciklopedije Leksikografskog zavoda Miroslav Krleža.
2. Hrvatski bibliografski leksikon dostupno na: <http://hbl.lzmk.hr/clanak.aspx?id=8302>
3. <http://www.montelibric.sanjamknjige.hr/hr/2015/ml-autori/>
4. www.wopa-plus.com/en/stamps/product/&pid=64417

IZVORI FOTOGRAFIJA:

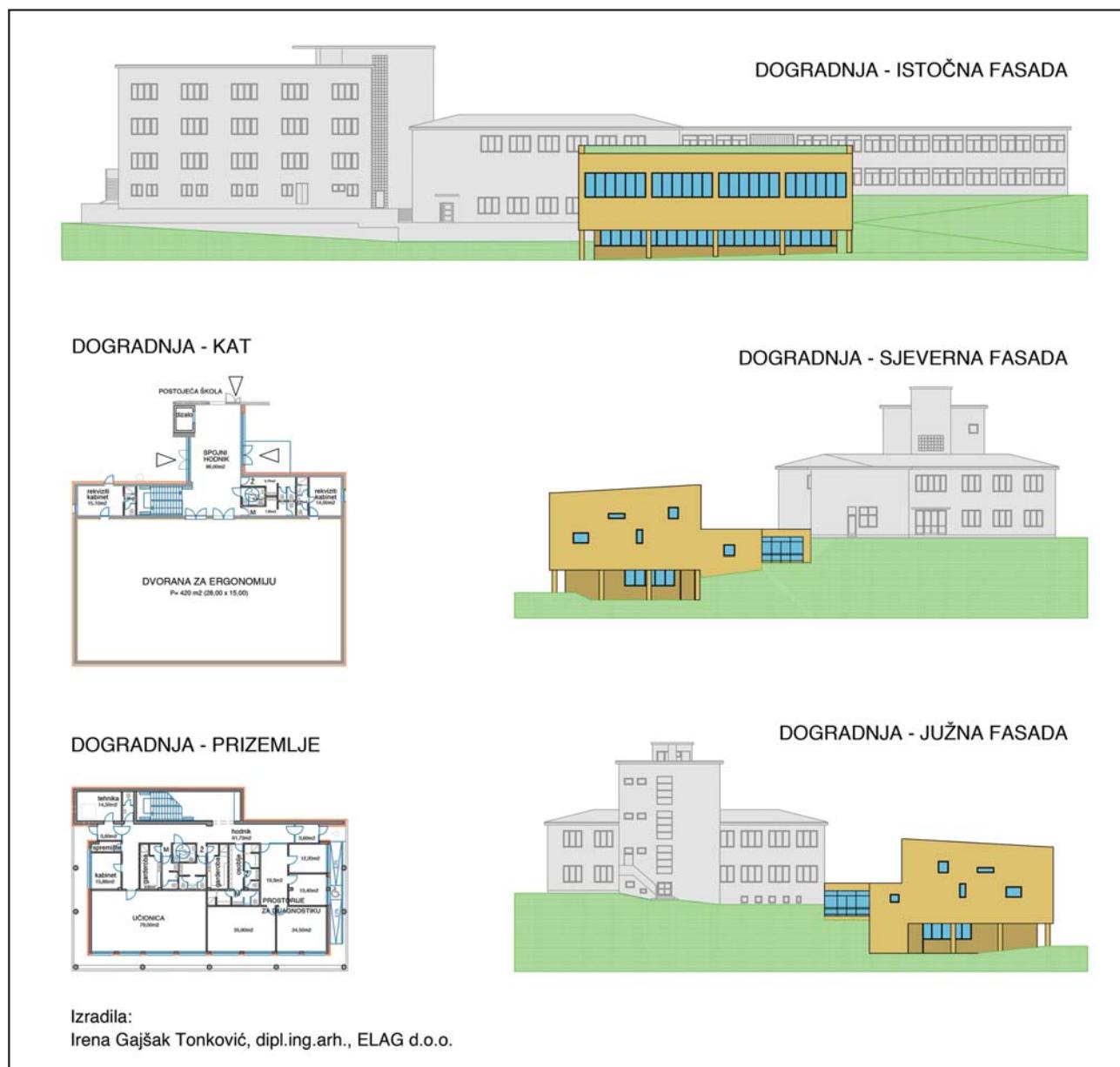
1. Škola narodnog zdravlja „Andrija Štampar“
2. Škola za medicinske sestre Mlinarska
3. Erika Šmider
4. Hrvatski državni arhiv u Zagrebu
- HR-HDA-1561. Služba državne sigurnosti RSUP SRH
- HR-HDA-890. Zbirka personalija, cjelina personalija zdravstvenih radnika

Škola budućnosti

REGIONALNI CENTAR KOMPETENTNOSTI

Škola za medicinske sestre Mlinarska proglašena je u ljetu 2018. godine Regionalnim centrom kompetentnosti u sektoru zdravstva za područje Grada Zagreba te Zagrebačke i Sisačko-moslavačke županije. Ta je odluka Ministricе znanosti i obrazovanja rezultat postignutih uspjeha škole u svim segmentima djelovanja tijekom niza prethodnih godina.

Kao Regionalni centar kompetentnosti škola je širom otvorila vrata mnogim suradnjama s ustanovama, tvrtkama i institucijama. U RCK su kao stalne sastavnice uključene sve škole s područja djelovanja Centra, tako da je ukupan broj zdravstvenih srednjih škola uključenih u Centar čak sedam. Osim škola, u RCK su uključene i ustanove za obrazovanje odraslih, strukovne komore, klinički bolnički centri, domovi zdravlja, bolnice, poliklinike, zavodi za javno zdravstvo, znanstvene institucije, visokoškolske ustanove, učenički i umirovljenički domovi, organizacije civilnog društva, tvrtke s djelatnostima na području zdravstva i mnogi drugi. U samom trenutku proglašenja Centra postojala su već 32 sklopljena sporazuma o suradnji, a taj broj i dalje neprestano raste. Značajnu podršku djelovanju Centra daje i osnivač, Grad Zagreb, bez kojeg njegovo postojanje ne bi bilo moguće.

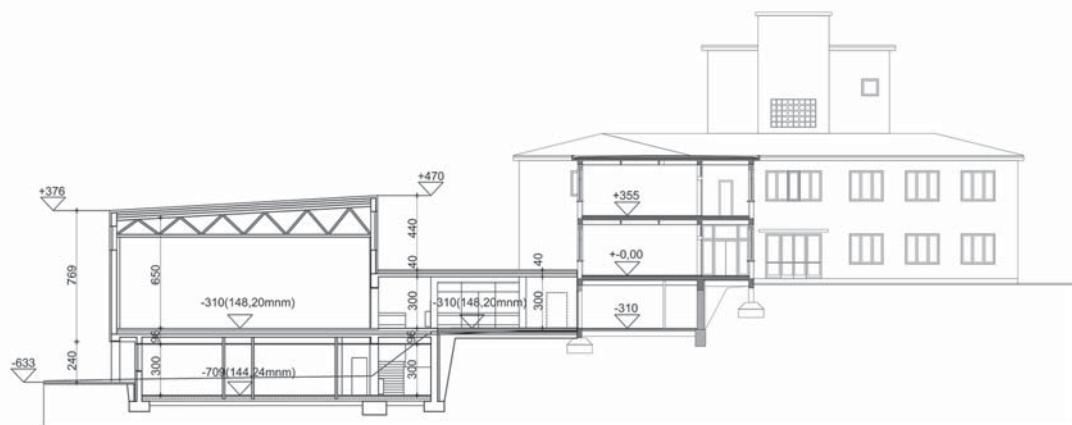
Dvorana za ergonomiju

3D vizualizacija budućeg Centra za ergonomiju i salutogenezu, pogled s istoka,
iz Medvedgradske ulice.

DOGRADNJA - PRESJEK A - A

 IRENA GAJŠAK TONKOVIĆ
 dipl. ing. arch.
 ČLVAČSTVENA ARHITEKTIČKA
 A 3034

	č.o.o. za graditeljstvo i prevozne usluge	GRADJIVA/NA ŠKOLE ZA MEDICINSKE SESTRE MLINARSKA I ZDRAVSTVENOG UČILIŠTA ZA POTEVJE ROK	RAZINA/ RAZREDJE	IDEJNE
	Zagreb, Jure Katalinova 17B/IV	INVESTITOR:	DATUM:	05/4/19
SLAVKO PROJEKTANT	IRENA GAJKŠA TONKOVIC d.o.o.	ŠKOLA ZA MEDICINSKE SESTRE MLINARSKA MLINARSKA CESTA 34, ZAGREB	MJERUJEL:	1200
PROJEKTANT	IRENA GAJKŠA TONKOVIC d.o.o.	SADRŽAJ:	LIST:	1/1
SURADNIK	RENATA GAJKŠA ŽERJAV d.o.o.		NACRT BR:	
DIREKTOR	RENATA GAJKŠA ŽERJAV d.o.o.	DOGRADNJA DVORANE - PRESJEK A-A		14

Presjek dogradnje

Škola je za potrebe uspostave Centra i izgradnje nužnih prostornih kapaciteta osigurala sredstva iz Europskih fondova u iznosu od gotovo osamdeset milijuna kuna. Tim će se sredstvima u školskom dvorištu izgraditi i opremiti multifunkcijska dvorana za ergonomiju, a zgrada amfiteatra pretvorit će se u modernu multimediju dvoranu za provedbu obrazovnih programa, seminara, konferencijskih događanja. Ergonomija je i inače odabrana kao uže područje specijalnosti našega Regionalnog centra kompetentnosti, a kroz razvoj RCK-a tijekom predstojećih godina težimo postići međunarodno priznatu izvrsnost kojom će Škola stati uz bok najuspješnjim europskim centrima izvrsnosti. Posvećenost ergonomiji Školu i Regionalni centar kompetentnosti Mlinarska čini jedinstvenom ustanovom u ovom dijelu Europe.

Nenad Petrović

Zovem se Svjetlost

Nitko ne zna ono Vrijeme kad sam se rodila iz Tame probijajući se mekim, mrkim plahtama beskraja, česticama sjajnog praha iz kojeg si nastao Ti.

Brzina mi je nedostižna, a najviše volim svoju sestru Tamu po kojoj sam ovo što jesam.
Moji su oceani svemirska bespuća, a luka Tvoje srce.

Ne znaš da sam Tvoj početak i da je svaki udah Tvoj u meni zapisan.

Od početka povijesti ravnaš se po meni i svako djelo Tvojih ruku i uma okreće se za mnom, a ne poznaš me.

A ja, ja ne poznam ni Dobro ni Zlo, svi su mi sestre i braća i nemam granice kao Ti. Ne razlikujem život od života, kamen od kamena, bila to travka, pjesak ili vjetar, meni je sve jedno. Sve mi je dom i sve je u meni.

Odavna si me pripitomio u plamenu i stijenu bojeći se onih drugih što iz mraka vrebaju. Od prvih civilizacija ulivena sam kroz sveto maslinovo ulje u svjetiljke da Ti noću u domu budem zvjezdano nebo koje Ti je daleko.

Živimo u suncu i zvijezdama zajedno već dugo, a stvorio si moje odsjaje u nebrojenim elementima.

No, moje najdraže obitavalište je Tvoje srce.

Ovo je priča o dijeljenju i davanju.

O plemenitosti što plamti kroz jednu profesiju, o učenju kojim postaješ sve bliže meni.

Ovo je priča o ljudima koji vole druge ljudе i bore se za njihove živote kako bi što dostojanstvenije bili upisani u mene.

Ovo je priča o liječenju, njegovanju i brizi za bližnjega.

Priča o jednoj profesiji koja u svom imenu kao temelj ima mene.

Ovo je priča o prosvjeti i školi u koju sam ušla prije 100 godina.

Ovo je priča o medicinskim sestrama Mlinarske i svima onima koji su utkani u ovaj plemeniti poziv u proteklih 100 godina.

Zovem se Svjetlost.

Provela sam vas kroz povijest škole i sestrinstva, kroz učenički dom, stručna vijeća, knjižnicu, natjecanja, suradnju s drugim školama i institucijama. Upoznali ste humanitarni rad učenika i njihova postignuća.

Zovem se Svjetlost.

Ja sam učenik.

Nastavnik.

Medicinska sestra.

Ja sam Mlinarska.

I oni su u Meni.

Umjesto kraja

Žena sa svjetiljkom govorila.
Sav taj svemir uči nas uvijek istom:
puno je toga u njega stalo.
I stoji i prsne.
I živi i usne.

Kada bi me netko pitao što je ljepota, odgovorila bih:

Um koji je bio ovdje i živio.
Jer,
i kad se ugase sve zvijezde
i kad se sve vrati u jednu točku
i kad nestanu svi svjetovi i svemiri
ostat će ovaj osjećaj da smo jednom bili tu.
I taj osjećaj da smo tu, ljepota je kojoj se duša smiješi.
I taj osjećaj zahvalnosti da sam tu, nezadrživo je gibak.

I kad se sve ugasi i vrati u jednu točku,
naša će sjećanja ploviti bespućima
gdje su nekada zvijezde sjale.

Sjećanja na miris bora,
svježinu vjetra,
ljubavne ideale,
braću koja lutaju i koja nas trebaju
i treperenje zvijezda: tvorit će mrenu u kojoj će se zrcaliti
sjećanja na jednu školu.
Na Mlinarsku.

Meri Pupačić

P.S. Ova je monografija nastajala tijekom 2020. godine u kojoj smo u ožujku preživjeli potres u našem dragom Zagrebu pa nam se dogodio u prosincu još razorniji na Banovini i kao da to nije dovoljno, sve nas ovo vrijeme prati pandemija Covid 19 virusa.

Izrada monografije financirana je sredstvima
ESF projekta UP.03.3.1.04.0020 Regionalni centar kompetentnosti Mlinarska.

KORISNIK PROJEKTA:

**Škola za medicinske
sestre Mlinarska**

Mlinarska cesta 34, 10000 Zagreb

www.mlinarska.hr / mlinarska@mlinarska.hr
+385 (0)1 46 68 079

Regionalni centar
kompetentnosti
Mlinarska

Sadržaj monografije isključiva je odgovornost Škole za medicinske sestre Mlinarska.

Za više informacija o EU fondovima posjetite stranicu Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije
www.strukturnifondovi.hr.

Škola za medicinske
sestre Mlinarska

ISBN 978-953-96841-2-7

9 789539 684127 >